Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 39 (1598) 1980 RUGSĖJIS - SEPTEMBER 25 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672 • 30 ct.

Maža garbė...

Kartą gyrėsi tėvai: koks gabus mūsų sūnus — išmoko anglų, prancūzų, vokiečių ir ispanų kalbas, tikras poliglotas... Pašnekovas ėmė ir paklausė: o lietuvių kalbą ar išmoko? Tėvas paraudo ir ėmė teisintis: žinai, kad ne; turėjo vaikas daug dirbti, studijuoti, kur jis čia užsiims lietuvių kalba — neturėjo laiko... Tai daugeliui šeimų būdingas pokalbis. Juk daugybė šeimų giriasi savo vaikų gabumais įvairiose srityse. Spaudoje matome dažnas pavardes baigusių augštuosius mokslus su akademiniais laipsniais. Jei paklaustume juos apie lietuvių kalbos įjungimą į savo studijas, turbūt daugeliui atvejų gautume jau minėtą teisinimąsi laiko stoka. Bet tai labai plona priedanga savosios tėvų kalbos nevertinimo. Reiškia jaunuolis ar jaunuolė turi laiko visokiom kalbom, visokiem mokslam, visokiom pramogom, bet jo neturi lietuvių kalbai. Tai dažna mūsų šeimose užslėpta žaizda. Kažkaip tėvai gėdijasi ją rodyti, pridengia nekaltu šilku, bet nesiryžta jos gydyti. Lietuviai tėvai jaučia, kad maža garbė svetimom kalbom kalbėti, didi gėda savosios nemokėti, tačiau nesiryžta tos gėdos šalinti. Verčiau jie slepiasi nuo savosios visuomenės, nes taip esą lengviau. O išgirti gabieji vaikai taip pat vengia rodytis lietuvių gyvenime, nes drovisi, be to, mato barjerą, skiriantį juos nuo lietuviškosios visuomenės.

SAKOMA, kad lietuvių kalbos išmokimas nepriklauso nuo tėvų noro, nuo jų pastangų, nes vaikai neklauso, eina savo keliais, mokosi tik tai, kas jiem įdomu. Galbūt ir yra tokių atvejų, bet tai išimtys. Jei tėvai pradeda mokyti vaiką lietuvių kalbos nuo mažens ir reikalauja, kad namų kalba būtų lietuvių kalba, tai vaikai nejučiomis įpranta ir kalba lietuviškai. Tačiau daugeliu atvejų tėvai to nereikalauja, vaikų lietuvių kalbos nemoko, palieka juos mokyklai ir gatvei. O kitakalbė mokykla ir gatvė formuoja vaiką pagal visai kitą modelį, įveda jį naujan pasaulin ir išveda iš tėvų bei šeimos pasaulio. Nors vaikas grįžta iš mokyklos ir iš gatvės į namus, tačiau nebegrįžta į lietuviškąjį pasaulį. Čia ir prasideda vaiko nulietuvėjimas. Tėvai, matydami tokį reiškinį, stebisi, kaip tai galėjo įvykti, nors tai atsitiko jų pačių akivaizdoje. Tėvų namai bei šeima turi būti mažoji mokykla, nemažiau lemianti vaiko gyvenime, kaip ir viešoji mokykla. Tėvai turi būti mokytojai, turį nemažesnį autoritetą kaip ir oficialūs mokytojai. Jie turi mokyti savo vaiką lietuvių kalbos nuo pat mažens. Jeigu abudu dirba, juos pavaduoti gali senelė. Patirtis rodo, kad tose šeimose, kur vaikai mokomi lietuvių kalbos, ten ir išmoksta. Yra šeimų, kurių vaikai išmoksta lietuviškai net be jokios šeštadieninių mokyklų pagalbos (ten, kur jų nėra).

IŠ KAIKURIŲ šeimų girdėti nusiskundimų, esą nėra vadovėlių, tinkamų šeiminei mokyklai, t.y. tokių, kuriais galėtų naudotis tėvai, mokydami savo vaikus lietuvių kalbos. Taip buvo seniau, kai viskas buvo paliekama šeštadieninei mokyklai. Dabar padėtis yra kitokia — atsirado vadovėlių, pritaikytų ne tik mokyklai, bet ir šeimai. Lietuviams vis labiau išsiblaškant, šeštadieninėm mokyklom mažėjant, mūsų švietimo vadovų buvo atkreiptas dėmesys į pagrindinę bazę — šeimą. Tokio pobūdžio vadovą parengė jau daug patirties turintis pedagogas Antanas Rinkūnas, seniau paruošęs mokyklai "Kregždutę". Jo paruoštas naujasis vadovėlis vadinasi "Ar kalbate lietuviškai?" Jau daug jo egzempliorių yra paskleista įvairiuose kraštuose. Prie šio vadovėlio jau baigiama ruošti garsinė juosta, kurion įrekorduota bene 60 pamokų. Tai paveiki pagalba ir mokyklai, ir tėvams. Tai modernios priemonės, įduotos į rankas tėvams, mokytojams ir mokiniams. Prie jų reikia pridėti ir dr. Danguolės Tamulionytės baigiamą ruošti panašų vadovėlį, kuris irgi praturtins bei palengvins lietuvių kalbos mokymą. Taigi nebegalima skųstis vadovėlių stoka. Skųstis reikia nebent tėvų ryžto stoka. Čia glūdi problemos šaknis. Kai nėra lituanistinio ryžto, nėra ir lituanistinio mokymo. Vietoje to atsiranda visokie pasiteisinimai, kurie pridengia tėvų nerūpestingumą bei apsileidimą šioje srityje.

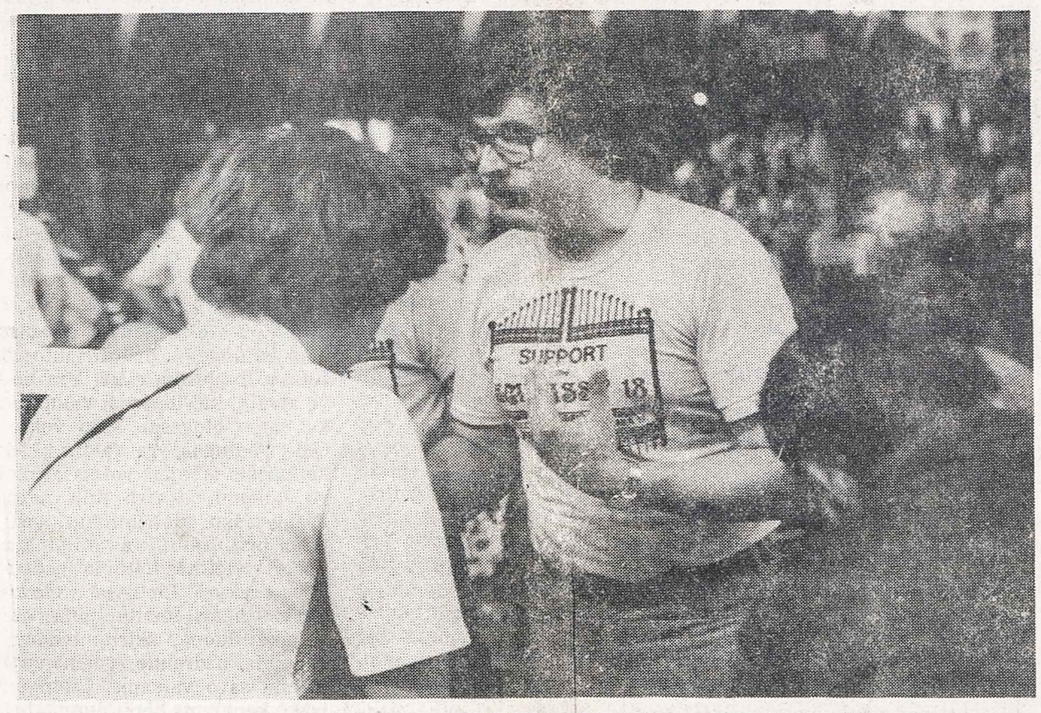

Lietuvių Dienoje Barnesville, Pensilvanijoje, š.m. rugpjūčio 17, VYTAS VOLERTAS, jn., aiškina dalyviams apie lietuvių jaunimo demonstraciją Vašingtone prie Sov. Sąjungos ambasados ir kviečia rašyti JAV prezidentui protesto laiškus prieš demonstrantų suėmimą bei bylos kėlimą. Ant V. Volerto marškinių matyti įrašas: "Support the Embassy 18 — Freedom for Lithuania!" Nuotr. Vyt. Maciūno

PRANEŠIMAS IŠ BRITANIJOS

Lietuvis kunigas Maskvoje

J. KUZMICKIS

Olimpiados metu B. Azurdia, D. Britanijos BBC radijo reporteris, pasiryžo Maskvoje susirasti vienintelę katalikų šventovę sovietų sostinėje. Savo įspūdžius B. Azurdia paskelbė "The Universe" katalikų savaitraštyje rugpjūčio 29 d., davęs jiem antraštę "Kunigas su vienišiausiu darbu pasaulyje".

1830 m. pastatyta Šv. Liudviko šventovė yra netoli Lubiankos kalėjimo ir KGB centrinės būstinės. Jos klebonas — **lietuvis kun. Stanislovas Mažeika** (Majeika), kurio amžius — arti 60 metų. Atrodo, tai marijonų vienuolis, kurio amžius turėtų siekti 70 metų. 1975 m. Brooklyne išleistame "Pasaulio Lietuvių Katalikų Žinyne" jo pavardė neminima.

Nuošali šventovė

Nelengva buvo BBC reporteriui surasti Šv. Liudviko šventovę: telefonavo, bet niekas neatsiliepė; kreipėsi į miesto religinių reikalų įstaigą, bet buvo uždaryta. Paslaugių rusų nurodytas, sėdo į šaunų požemio geležinkelį ir važiavo iki Markso prospekto. Išlipęs, pamatė didžiulę "Vaikų pasaulio" krautuvę, o priešais — garsųjį Lubiankos kalėjimą, kurio visi langai buvo uždengti, nors jame slypi daugiau tamsių paslapčių nei betkuriame kitame pasaulio pastate.

Sunku Šv. Liudviko šventovę pastebėti, kai ją nuo gatvės uždengia kiparisai ir beržai, o ji pati tūno nedidelio kiemo gale. Viduje tamsu, bet tvarkinga, švaru. Gražios statulos ir paveikslai, atrodo, labai rūpestingai prižiūrimi. Prie didžiojo altoriaus spinksi amžina liepsnelė. Yra ir šoninių altorių.

11 v. kun. St. Mažeika atnašavo Mišių Auką, kurioje dalyvavo apie 200 žmonių: dalį sudarė turistai, ambasadų ir konsulatų tarnautojai, daugumą gi — vietiniai, daugiausia pagyvenusios moterys.

Atsargus kunigas

Kun. St. Mažeika nuo 1967 m. rūpinasi tikinčiųjų reikalais. Jo teigimu, Maskvoje esą "apie" 5.000 katalikų; kitų nuomone, jų esą kelis kartus daugiau. Pokalbio metu kunigas dėl suprantamų priežasčių buvo atsargus, diskretiškas. Paklaustas, kodėl Mišiose dalyvavo mažai jaunimo, šypsodamasis atsakė:

— Juk tai didžiulis miestas, ir dėlto sunku jaunimui bei kitiems susirinkti.

Sunku esą kunigui administruoti savo parapiją aštuonių su viršum milijonų gyventojų mieste, neturint automobilio, "tiktai metro" — šypsodamasis pastebėjo... Jo šventovę lanko lietuviai, latviai, ukrainiečiai, lenkai ir rusai. Pajamas sudaro žmonių aukos ir rinkliavos. Nepaisant to, šventovė atrodo gerai prižiūrima, o kunigas — straigus ir sveikas.

Reporteris jautė, kad kun. St. Mažeika atsakinėjo atsargiai, nors pakartodamas pabrėžė esąs laimingas Maskvoje su savo žmonėmis. Paklaustas, kodėl atsilankę vos keli vaikai, atsakė:

— Galbūt jie yra su savo tėvais! — tarsi nesistebėdamas ir nesirūpindamas jų mažu skaičiumi Mišiose.

— Ar katalikams Maskvoje sunkus gyvenimas?

— Gyvenimas toks pats visiems sovietų piliečiams! — atsakė kunigas, kuris, reporterio tvirtinimu, gyvenęs ir studijavęs Romoje prieš karą, karo metu ir po karo.

Su viltimi į ateitį

Kun. St. Mažeika pripažino, kad neįmanu pirktis katalikiškos literatūros. Katekizmų ir kitokios religinės literatūros palyginti laisvai gaunąs paštu iš Lenkijos (parodęs naują katekizmą su lenkišku "imprimatur").

Žmonės nevaržomi lankė Šv. Liudviko šventovę ir, atrodo, niekas jų nesekė nei gąsdino. Pokalbio metu kunigą aplankė jaunas vyras su mažu sūneliu, kuris buvo rengiamas pirmajai Komunijai.

Kunigas esąs tikras, kad K. Bendrija Maskvoje ir toliau išsilaikysianti. Parodęs kunigiškai apsirengusį jauną vyrą, pastebėjo:

— Tai mano dijakonas. Jis — lietuvis ir nori būti kunigu. Netrukus keliaus į Kauną tęsti savo studijų, o vėliau į Rygą, kur bus įšventintas.

Čia kažin kas supainiota, nes Kauno kunigų seminariją baigę lietuviai ten pat savų vyskupų ir įšventinami.

Visą laiką kun. St. Mažeika darbuojasi vienas ir gyvena Leningrado prospekte, privačiame bute. Klausąs išpažinčių rusų, lenkų, lietuvių, vokiečių, prancūzų, italų ir lotynų kalbomis, tačiau nekalbąs angliškai.

Geros nuotaikos ir, matyt, nesijaudinąs galbūt dėl sunkiausio kunigiško darbo pasaulyje, kun. St. Mažeika esąs atskirtas nuo K. Bendrijos ir krikščioniškojo pasaulio pagrindinės srovės. Gerai jaučiąs savo atsakomybę, nors neturįs vyskupo, į kurį galėtų kreiptis pagalbos.

— Tiktai Joną-Paulių! — vėl nusišypsojo. — Tiktai Joną-Paulių! — ir šį kartą ėmė juoktis.

Kanados socialistų vadas Lenkijoje

Ed Broadbent, aplankęs Prancūziją, V. Vokietiją, rugpjūčio 22-30 d. d. lankėsi Lenkijoje. Kaip oficialus Kanados politinės partijos vadas visur buvo oficialiai sutiktas ir priimtas. Grįžęs Kanadon, jis sukvietė spaudos konferenciją Toronte 1980. IX. 15 ir papasakojo savo įspūdžius.

Tuo metu buvo lenkų darbininkų streikai. Jis pastebėjo, kad Lenkijoj nėra tikros demokratijos, kuri yra Kanadoje ar kitur Vakaruose. Jam teko kalbėti su daugeliu eilinių darbininkų bei streikuojančių darbininkų vadų. Visi pareiškė, kad pritaria bei remia darbininkų reikalavimus. Paklaustieji žinojo, kad jis yra iš Kanados ir kad jis yra lydimas komunistų partijos žmonių. Jie drįso tai pareikšti prie jų. Jis pastebėjo, kad bendras žmonių nepasitenkinimas yra visuotinis ir labai stiprus.

Aktyviausia esanti K. Bendrija, kuri ten yra aktyvesnė, negu betkur Vakaruose. Į religines iškilmes susirenka labai daug žmonių. Aktyvaus jų dalyvavimo religinėse pamaldose jis negali palyginti net su katalikišku Kvebeku. Antras veiksnys yra labai stiprus nacionalizmas ir vieningas jo reiškimas. Valdžios asmenys neoficialiai pritaria darbininkų reikalavimams.

Šie darbininkų reikalavimai yra stipri demonstracija prieš komunistinę rusų sistemą. Streiko vadai buvo labai ryžtingi ir orientavosi pasaulio politikoje. Šios priežastys sulaikė rusus nuo įsiveržimo.

Po pranešimo spaudos atstovams Toronto lenkų spaudos atstovas paprašė Ed Broadbentą, kad NDP oficialiai pareikštų pritarimą lenkų darbininkams. Jis to nesutiko padaryti, aiškindamas, kad tai, ką jis pareiškė spaudos atstovams, yra ir oficialus partijos pareiškimas.

V. Matulaitis

KANADOS ĮVYKIAI

Ruošiasi konstitucijos reformai

Pasitarimus dėl Britų Š. Amerikos Akto parsivežimo Kanadon min. pirm. P. E. Trudeau turėjo su pagrindiniais liberalų parlamentarais ir savo ministerių kabineto nariais. Pasak ministerio daugiakultūriams reikalams J. Flemingo, detalės dar nėra galutiniai sutartos, išskyrus pačius principus. Tie principai greičiausiai liečia BŠA Akto parsivežimo formulę, pagrindinių teisių įtraukimą naujojon konstitucijon, jos papildymus bei reformas. Vyriausybės vadas federaciniame parlamente Y. Pinardas pranešė, kad parlamento nariai posėdžiams bus sušaukti anksčiau nei spalio 15 d., bet tikslios datos nepateikė. Paankstintą parlamento narių atostogų nutraukimą taip pat diktuoja ekonominės krašto problemos su nuolatos kylančia infliacija, automobilių gamyklų darbininkus palietęs nedarbas, lig šiol nesutartos naftos kainos su Albertos vyriausybe.

Ontario parlamento rūmuose buvo prisaikdintas naujasis šios provincijos gubernatorius John Black Aird, 57 metų amžiaus liberalas, buvęs senatorius, tapęs milijonieriumi kaip didžiųjų bendrovių advokatas. Jis yra jau 23-čiasis Ontario gubernatorius, pakeitęs Pauliną McGibbon, pirmąją moterį Kanadoj, užėmusią tokią pareigavietę. Pastaroji buvo susilaukusi nemažo populiarumo, dalyvaudama dažnuose renginiuose kaip karalienės Elzbietos II atstovė. Ji atvyko ir į Pasaulio Lietuvių Dienų metu surengtą dainų šventę. J. B. Aird taipgi pažadėjo dažnus susitikimus su Ontario gyventojais, pareiškė savo tvirtą tikėjimą Kanados vienybe. Pasak jo, Kanadą jungiantis audinys tebėras stiprus ir atsparus. Jai betgi reikia ryžtingų žmonių, veiksmingų ir žmoniškų sprendimų. Naujo gubernatoriaus prisaikdinimas bei artėjantys On-

(Nukelta į 8-tą psl.)

Pasaulio įvykiai

LENKIJOJE VIS DAR VYKSTA VIETINIO POBŪDŽIO STREIKAI, vienu metu visiškai sustabdę viešąjį susisiekimą Katovicuose. Iš kompartijos kontroliuojamų profsąjungų pasitraukė 8 unijos, turinčios beveik 5 milijonus narių. Gdanske įvyko steigiamasis laisvųjų unijų suvažiavimas, susilaukęs 300 atstovų iš 35 komitetų. Jam vadovavo streikuose pasižymėjęs L. Walesa. Visą Lenkiją apimanti darbininkų unija užregistruota Varšuvos teisme. Streikų banga atnešė laimėjimų ir Katalikų Bendrijai: pirmą kartą 30 metų laikotarpyje Lenkijos radijas sutiko transliuoti Mišias iš Šv. Kryžiaus šventovės Varšuvoje. Šios transliacijos bus kiekvieną sekmadienį. JAV žvalgyba yra susirūpinusi pagyvėjusia sovietų kariuomenės veikla Lenkijos pasieniuose. R. Vokietijoje įvyko oficialiai paskelbti Varšuvos sąjungos manevrai, kuriuose dalyvavo apie 40.000 karių. Beveik tuo pačiu metu Š. Atlanto sąjunga surengė rudens manevrus V. Vokietijoje, sutelkusi net 170.000 karų. Pirmą kartą tokių manevrų istorijoje iš JAV buvo atskraidintas parašiutininkų dalinys, sėkmingai nusileidęs prie Hildesheimo. Vakarų strategams rūpestį kelia sovietų pradėtas ryšių priemonių telkimas Sovietų Sąjungos ir Lenkijos pasienyje, nes jis gali tapti pasiruošimu invazijai į Lenkiją. Šiuo metu didesnės kariuomenės dalinių koncentracijos ten dar nepastebėta. "Pravda" dėl paskutinių įvykių Lenkijoje puola Š. Atlanto sąjungą, V. Vokietijos krikščionis demokratus.

Atšaukė sutartį

Irako prez. S. Husseinas atšaukė 1975 m. su Iranu pasirašytą taikos sutartį, kuri buvo užbaigusi ištisą dešimtmetį trukusius susikirtimus. Ta sutartimi Irakas buvo atsižadėjęs pretenzijų į Irano salas Persijos įlankoje. Pastaruoju metu kariniai susikirtimai vėl sustiprėjo vakariniame Irano pasienyje. Atšaukus sutartį, Irano prez. A. Bani-Sadras atvirai prašneko apie galimą karą su Iraku. Jis netgi paskelbė mobilizaciją, tarnybon pašaukdamas 120.000 atsargos karių. Šiai mobilizacijai, matyt, buvo gautas ajatolos R. Chomeinio sutikimas. Kaltę dėl dabartinės įtampos A. Bani-Sadras suvertė ne Iraną puldinėjančiam Irakui, o Jungtinėms Amerikos Valstybėms, kurių žaisliuku esą tapo Irako prez. S. Husseinas. Rashto mieste, šiauriniame Irane, buvo uždarytas Sovietų Sąjungos konsulatas. Iranas jau anksčiau uždarė savo konsulatą Leningrade, protestuodamas prieš sovietų vykdomą kurdų ginklavimą ir invaziją į Afganistaną. Diplomatiniams ryšiams dabar liko tik Irano ambasada Maskvoje ir Sovietų Sąjungos ambasada Teherane.

Nužudė diktatorių

Paragvajaus sostinėje kulkosvaidžių ugnimi ir dviem prieštankinėm raketom buvo nužudytas buvęs Nikaragvos diktatorius A. Somoza. Kartu su juo žuvo automobilio vairuotojas ir ekonominis patarėjas. A. Somozą iš valdžios pašalino sandinistų sukilimas pernai vasarą. Valdymo metais A. Samoza buvo sutelkęs apie $300 milijonų, i savo rankas perėmęs trečdalį Nikaragvos žemės ūkio plotų. Spėjama, kad jį nužudė revoliucininkų grupė iš Argentinos. Tuojau po atentato Paragvajaus policija ilgokai trukusiame susišaudyme nukovė argentinietį H. A. Iruzuną, revoliuciniame pasaulyje žinomą kapitono Santiago slapyvardžiu.

Posėdžiai Madride

Madride jau posėdžiauja saugumo ir bendradarbiavimo sutarti 1975 m. Helsinkyje pasirašiusių valstybių atstovai. Pati konferencija, tikrinanti sutarties vykdymą, prasidės lapkričio 11 d. Šiuo metu ruošiama konferencijos darbotvarkė. Vengrija, remiama Sovietų Sąjungos, savo darbotvarkės pasiūlymais bandė sumažinti laiką, kuris bus skirtas žmogaus teisių pažeidimams ir invazijai į Afganistaną. Šį bandymą pasmerkė JAV atstovas M. Kampelmanas, pareikalaudamas pilnų diskusijų abiem klausimais.

Nervų dujos

JAV senatas patvirtino $3,15 milijono naujai dujų gamyklai, kuri galės būti pastatyta ir pradės veikti 1984 m. Naujoji įmonė bus pajėgi gaminti nervų dujas. Jos paralyžuoja žmogaus nervų sistemą, atnešdamos staigią mirtį. Dujų gamyklos statybą jau anksčiau buvo patvirtinę JAV atstovų rūmų nariai. JAV cheminių ginklų negamina nuo 1969 m. Dabar paaiškėjo, kad Sovietų Sąjunga dujas bando panaudoti Afganistane. Lig šiol su Sovietų Sąjunga nepavyko pasirašyti jokios sutarties, sustabdančios dujų gamybą. Pagal naują technologiją dujoms paskleisti bus panaudoti artilerijos sviediniai ir lėktuvų bombos. Dujos pradės veikti tik sviediniui ar bombai sprogus, kai sprogimo metu susijungs šiaip nepavojingi chemikalai. Tokia technika tikimasi apsisaugoti nuo nelaimingų atsitikimų. 1969 m. įvykęs dujų išsiveržimas nunuodijo 6.000 avių Utah valstijoje. Cheminių ginklų gamybą turi patvirtinti ar atmesti prez. J. Carteris. Naujos dujų gamyklos į savo planus dar nėra įtraukę Pentagono vadai. Jai numatyti dolerių milijonai daugiausia buvo paskirti senatoriaus H. Jacksono iniciatyva.

Šiame numeryje:

Maža garbė...
Išmoko daug kalbų, bet lietuvių kalbos neišmoko

Lietuvis kunigas Maskvoje
Anglų žurnalistas pas kun. Stasį Mažeiką — par. kleboną

Lietuvos žydai kaltina lietuvius
Lietuvos žydų draugijos laiškas kun. dr. J. Prunskiui

Lenkų lakūnų svajones
Karui siaučiant, karininkai svajojo apie Vilnių

Kaip pasitarnauja spauda?
Mūsų bendradarbė apie savo patirtį rašant spaudoje

Jaunimo vandalizmas
Atsiliepiant į diskusinius straipsnius "Tėviškės Žiburiuose"

Per jūras ir vandenynus
Buvusio Lietuvos laivyno kapitono atsiminimai

Literatūrinės periodikos problemos Lietuvoje
Pogrindžio "Varpas" apie literatūrinius vargus

Dievo mirtis ar Vakarų žlugimas?
Kun. dr. F. Jucevičius gvildena Vakarų kultūros likimą

Lietuvių aktyvumas 1160-1255 metais
Rašytojo J. Kralikausko pastabos apie senovės lietuvius

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ont. L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672

Leidėjas: Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija "Žiburiai"
Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir Vyt. Kastytis

Metinė prenumerata $14, pusmetinė — $7.50. Rėmėjo prenumerata $20.
Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland — Lithuanian Weekly

Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Ine. Subscription rates: $14.00 per year, $7.50 per 6 months. Deadline for advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509.

RELIGINIAME GYVENIME

★ **JAV ŽYDAI LABAI PUOLĖ VATIKANO DOKUMENTĄ** Jeruzalės klausimu. B'nai B'rith organizacija dokumentą kaltino vienašališkumu ir sakė, kad šiuo veiksmu Vatikanas leidęsis išnaudojamas Izraelį bei žydus puolančių jėgų. Rabinai Martin A. Cohen ir David H. Panitz nurodė, kad dokumentas niekur nepagiria puikaus Izraelio šventųjų vietu administravimo. Pasak jų, Izraelis aiškiai parodęs savo rūpestį krikščionimis savoje teritorijoje bei kaimyninėse valstybėse, nuteriotose karo bei religinių persekiojimų.

★ **KATALIKŲ BENDRIJA UKRAINOJE GYVUOJA,** nežiūrint sovietinės valdžios persekiojimų. Tokios žinios ateina iš Ukrainos. Nežiūrint, kad Katalikų Bendrija Ukrainoje valdžios panaikinta, vyksta katalikiškos pamaldos ir jose dalyvauja gausūs būriai jaunimo. Šios žinios buvo paskelbtos spaudai Toronte įvykusio ukrainiečių katalikų suvažiavimo proga. Suvažiavimas buvo surengtas minint 50 metų sukaktį nuo Lvivo kunigų seminarijos įsteigimo. Apie 50 buvusių studentų, atvykusių iš Anglijos, V. Vokietijos, Italijos, Venecuelos ir Australijos, dalyvavo šioje šventėje.

★ **"L'OSSERVATORE ROMANO" LENKIŠKOJI DVIMĖNESINĖ LAIDA** dar vis negauna Lenkijos valdžios leidimo būti reguliariai platinama Lenkijoje. Apie 60.000 egzempliorių pirmojo numerio pasiekė Lenkijos žmones specialiu valdžios leidimu, o dėl tolimesnių numerių įgabenimo deramasi.

★ **VISO PASAULIO KATALIKAI TURI MELSTIS** bei aukotis, kad VI pasaulio vyskupų sinodas Romoje šį rudenį tinkamai aptartų šeimos padėtį dabartiniame pasaulyje ir rastų atitinkamus sprendimus. Tai prašymas Jono-Pauliaus II, kuris nurodo, jog šeima yra pagrindinė bendruomenė ir tikinčiųjų bendrija, kurią modernusis pasaulis kėsinasi išardyti. Sinode bus žvelgiama į šeimą Evangelijos ir K. Bendrijos doktrinos šviesoje bei ieškoma būdų dabarties kliūtims nugalėti. Pasak Jono-Pauliaus II, šeimos problemų tinkamas išsprendimas esąs labai svarbus, nes šeima remiasi visa K. Bendrija tikėjimo skleidimo srityje. Jis kviečia visus savo maldomis ir atgaila įsijungti į būsimą sinodą. Spalio 12 d. paskelbta kaip ypatingos maldos diena už sinodo sėkmę. Sinodan rugsėjo 26 d. iš viso pasaulio suvažiuoja per 200 vyskupų. Kanadai atstovauja: vyskupų konferencijos pirmininkas arkiv. Joseph MacNeil iš Edmontono, kard. G. Emmett Carter iš Toronto, arkiv. Maxim Hermaniuk iš Winnipego, arkiv. Henri Legare iš Grouard-McLennan ir vysk. Robert Lebel iš Valleyfield.

★ **ANGLIJOS KARALIENĖ ELZBIETA II SU SAVO VYRU PILYPU** lankysis Vatikane ir susitiks su Jonu-Paulium II spalio 17 d. Tai bus antras toks karalienės Elzbietos II susitikimas su popiežium. 1961 m. ji Vatikane aplankė Joną XXIII. Spėjama, kad ji tarsis apie pilnų diplomatinių santykių užmezgimą tarp Anglijos ir Vatkano, o taipgi apie popiežiaus lankymąsi Anglijoje sekančiais metais. Pernai Anglijos valdžia jau pripažino Vatikano apaštališkąjį delegatą Anglijoje diplomatu. Normaliai apaštališkasis delegatas nėra diplomatas, nes jis yra ne Vatikano valstybės atstovas kitai valstybei, bet tiktai Šv. Tėvo atstovas vietos vyskupams.

★ **VIDURINIŲJŲ RYTŲ BENDRIJŲ TARYBA,** kuriai priklauso Jeruzalės, Kipro, Arménijos, Egipto ir Sirijos ortodoksai bei protestantai, papeikė Izraelio valdžios nutarimą Jeruzalę paskelbti valstybės sostine. Specialiai tam reikalui sušauktame suvažiavime buvo suredaguotas pareiškimas, kuriame kreipiamasi į tarptautines krikščionių, mahometonų ir žydų organizacijas daryti atitinkamą spaudimą, kad teisingumas bei taika viešpatautų mieste, kuris vadinamas taikos miestu. Pareiškime nurodoma, kad Jeruzalės miesto likimą turėtų spręsti to miesto gyventojai.

★ **"NATIONAL CATHOLIC REGISTER",** JAV katalikiškas savaitraštis, vieną ištisą puslapį užpildė fotografijomis iš Lietuvos. Pateikiamos už religinę laisvę kovojančių lietuvių nuotraukos, procesijų bei kitokių už religinę laisvę demonstracijų fotografijos. Pirmajame laikraščio puslapyje įdėta ilgamečio Sibiro tremtinio bei kalinio Petro Paulaičio laiško nuotrauka. Pažymima, kad jis esąs 75 m. amžiaus ir dabar atlieka 25 m. bausmę už savo religinę bei tautinę veiklą.

★ **KARD. AGOSTINO CASAROLI VADOVAUJAMA DELEGACIJA** išvyko Vengrijon. Delegacija dalyvaus 1000 metų nuo vysk. šv. Gerardo gimimo sukakties šventėje. Vysk. Gerardas buvo vienas pirmųjų Vengrijos misijonierių. Jis buvo gimęs Sagrado miestelyje, netoli Venecijos, Italijoje. Atvykęs Vengrijon, jis buvo karaliaus šv. Stepono sūnaus mokytojas, o vėliau karalius jį pasiuntė krikščionybės skleisti rytinėje Vengrijos dalyje. Po karaliaus šv. Stepono mirties jis buvo nužudytas karaliaus priešininkų Budapešte.

★ **LAIŠKE BENEDIKTINAMS VIENUOLIAMS 1500 metų nuo šv. Benedikto gimimo proga Jonas-Paulius II nurodė Vakarų pasaulyje atgimstančią pagonybę.** Šv. Benedikto pasekėjų dėka kadaise Europa tapo krikščioniška, nes žmonės buvo išmokyti ne tik praktiško gyvenimo, bet ir praturtinti Evangelijos dvasia, kuri reikalinga apsaugoti žmogaus asmenybei. Tačiau pagonybė, kuri daugelio pasišventusių vienuolių dėka buvo pakeista krikščionybe, dabar vėl atgija ir plinta Vakarų pasaulyje. Tai esąs pavojingas reiškinys.

Šv. Tėvas iškėlė tris pagrindines benediktinų dvasinio gyvenimo sritis, kurios būtinos kiekvienam žmogui, būtent: malda, darbas ir tėviško autoriteto puoselėjimas. Jis nurodė, kad dabartinis laikotarpis esąs labai panašus į šv. Benedikto gyventą amžių, kai buvo visokių bendruomeninių neramumų, neaiškumų ir vykstančių ar gresiančių karų. Tada žmonės irgi buvo pasimetę ir nebematė visa aprėpiančios pagrindinės gyvenimo prasmės. Benediktiniškoji darbo ir maldos jungtis kaip tik esąs tinkamiausias vaistas mūsų laiko problemoms. Darbas esanti esminė dalis kiekvieno žmogaus gyvenimo, kurio įtampai atsverti būtina benediktinų praktikuojama kasdieninė maldos nuotaika.

Nurodydamas benediktinų paklusnumo dvasią autoritetui, popiežius pagyrė jų paklusnumą, kuris remiasi ne viešpatavimo, bet meilės ir brolišk o susiklausymo dvasia. Tai Gerojo Ganytojo Kristaus autoritetas, kuris neužgožia, bet išlaisvina asmenį ir veda į vidinę laisvę bei asmeninį subrendimą.

KUN. J. STŠ.

Mohawk
Furniture Ltd.
PILNAS NAMŲ APSTATYMAS

★ Elektros reikmenys
★ Televizijos aparatai
★ Skalbiamosios mašinos
★ Vaikų baldai
★ Įvairūs kilimai
★ Šaldytuvai
★ Valgomųjų kambarių apstatymas ir kt.
★ Siuvamos mašinos
★ Rašomos mašinėlės

Nemokamas pristatymas į namus.

KRAUTUVĖS:

Vakaruose — 137 RONCESVALLES Ave. Tel. 537-1442
Rytuose — 2448 DANFORTH Ave. Tel. 699-4444

Krautuvės atidarytos nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro.

Lietuvos žydai kaltina lietuvius

Buvusių Lietuvos žydų parašytas kaltinimas, paskelbtas angliškame leidinyje

Lietuvos žydų klausimas jau senokai yra pasiekęs ir tarptautinę spaudą — periodinę ir neperiodinę. Pastaruoju metu buvo išspausdintas vilniečio Antano Terlecko straipsnis tuo klausimu žurnale "Kontingent" (1979 m. 21 nr.) — rusiškoje jo laidoje. Tame straipsnyje autorius pasisako, kad joks tribunolas negali teisti visos tautos, bet kitoje vietoje sako sutinkąs su Tomo Venclovos nuomone, pagal kurią visa lietuvių tauta yra atsakinga už Lietuvos žydų likimą. Bene pats radikaliausias kaltinimas lietuviams yra paskelbtas leidinyje "Forum-37: Spring 1980". Ten yra išspausdintas studijinis Dov Levino straipsnis "1939-1941: The Intermediate Period and its Implications for the Holocaust. The Jews of Eastern Europe under the Soviet Regime". Prie to straipsnio yra prijungtas kun. dr. J. Prunskio laiškas Lietuvos Žydų Draugijai Izraelyje ir pastarosios atsakymas, kuriame išdėstyti kaltinimai lietuviams. Kun. J. Prunskis kreipėsi į tą draugiją kaip Amerikos Lietuvių Tarybos direktorius viešiesiems santykiams. Čia spausdiname vertimą iš anglų kalbos kun. J. Prunskio laiško ir Lietuvos Žydų Draugijos Izraelyje atsakymo, manydami, kad ir lietuvių visuomenė turi tuos dalykus žinoti. Išvertė A. Kalnius. RED.

KUNIGO JUOZO PRUNSKIO LAIŠKAS LIETUVOS ŽYDŲ DRAUGIJAI IZRAELYJE

1977 m. sausio 10 d.

Gerbiamieji,

Mes esame pastebėję keletą Jūsų leidinių, kuriuose reiškiate savo dėkingumą lietuviams, gelbėjusiems žydus nacių okupacijos metu. Tai yra gražu iš Jūsų pusės.

Dabartiniu metu amerikiečių spauda yra paskelbusi kaltinimų, kad visa lietuvių tauta yra nusikaltusi Lietuvos žydų žudyme. Jūs gerai žinote, kad tai yra netiesa. Jeigu naciai rado šiek tiek kriminalinių tipų, tai tokie individai turėtų būti atiduoti kriminaliniam teismui, betgi daug lietuvių gelbėjo žydus, ir dėlto būtų neteisu kaltinti visą lietuvių tautą.

Aš labai labai norėčiau, kad Jūs šioje dvasioje ką nors parašytumėte pareiškimo forma, jeigu galima, anglų kalba, jei ne — betkurią europietiška kalba. Mes norėtume tai panaudoti spaudoje. Tai pasitarnautų ne tik tiems lietuviams, kurie gelbėjo žydus, bet taip pat padėtų sustiprinti santykius tarp mūsų abiejų tautų. Dabargi kaikurie mūsų tautiečiai verčia mus paskelbti faktus apie žydų dalyvavimą lietuvių trėmime (į Sibirą, AK) ir jų suėmime. Tačiau tai tik pagilintų neapykantą tarp mūsų tautų. O to aš nenorėčiau. Pareiškimas, kurį mums atsiųstumėte, gali pasitarnauti geresniems santykiams ir kartu paneigti neteisingus kaltinimus lietuvių tautai.

Vildamasis gauti Jūsų pareiškimą, iš anksto dėkoju —

kun. J. Prunskis,
direktorius viešiesiems santykiams

LIETUVOS ŽYDŲ DRAUGIJOS ATSAKYMAS Į KUN. J. PRUNSKIO LAIŠKĄ

1977 m. birželio 15 d.

Gerbiamieji,

Pranešame, kad gavome Jūsų laišką, rašytą 1977 m. sausio 10 d. Lietuvių Žydų Izraelyje Draugijos taryba svarstė jo turinį, ir dėlto užtrukome Jums atsakyti.

Šiuo metu mums yra nelengva į Jūsų laišką atsakyti. Būtų buvę geriau, jeigu Jūs būtumėte parašę tuoj po išsivadavimo ir pareiškę savo užuojautą mūsų nelaimėje. Tada mes būtume įvertinę Jūsų pagailą ir būtume Jus įrikiavę tarp mūsų lietuvių draugų, kurie liūdėjo su mumis ir padėjo vienaip ar kitaip apsaugoti, kas galėjo būti apsaugota.

Net jeigu Jūs ir nebuvote drauge mūsų sielvarto laikotarpyje, mes būtume Jus priskyrę prie tų lietuvių, kurie turėjo drąsos pasakyti tiesą ir tarti: mes nusidėjome, mes suklydome, mes įžeidėme — mes sudėjome savo viltis į nacių valdžią ir jus prašome mums atleisti. Jūs neabejotinai esate susipažinę su Patarlių knygos 28 skyriaus 13 pastraipa: "Kas slepia savo nusikaltimus, tas neturės pasisekimo. Kas gi juos išpažįsta ir pameta, randa pasigailėjimo" (arkiv. J. Skvirecko vertimas, A. K.). Jūsų laiške nėra nė ženklo apgailestavimo ir dėlto, Jūsų manymu, Jums nereikia nė atleidimo, kurio mes negalime duoti nei Jums, nei Jūsų draugams Jūsų amerikinėje organizacijoje.

Aš atsakau į Jūsų laišką, kuriame norite iškelti du dalykus: a. lietuvių tauta savo visumoje buvo palanki žydams, ir dėlto neturėtų būti apkaltinta dėl mažos dalies individų, kurie yra nusikaltėliai, teistini pagal įstatymo normas; b. kaikurie jūsiškiai sako, kad buvo žydų, kurie padėjo sovietams 1941 m. tremti lietuvius ir kad jų (žydų, A. K.) nusikaltimai esą atsveria nusikaltimus lietuvių, kurie dalyvavo žydų naikinime.

Aš siūlau suvesti dalykus į jų tikrąsias proporcijas: mes neneigiame fakto, kad vokiečiai buvo tie, kurie nusprendė, jog Lietuvos žydai turi būti sunaikinti, betgi tai buvo lietuviai, kurie vykdė jų nurodymus ne tik pasitenkinimui savo nacinių viešpačių, bet net ir pralenkė juos savo žiaurumu.

Neveltui vokiečiai gabeno žydus iš Vokietijos, Austrijos ir Čekoslovakijos žudyti Lietuvoje, IX-tame forte. Lietuvos žydų žudynės buvo vykdomos atvirai ir viešai džiūgaujančios bei šokančios minios akivaizdoje. Negalim atleisti lietuviams (buvo šiek tiek ir tokių, kurie piktinosi ir rėmė bei gelbėjo žydus), kurie brutaliai elgėsi su mūsų tėvais, mūsų žmonomis ir vaikais prieš nužudymą, kurie juokėsi, kai buvo kerpamos mūsų tėvų ir rabinų barzdos, kurie prievartavo mūsų žmonas bei dukteris ir paneigė mūsų kūdikiams teisę mirti nuo kulkos, o veikiau mėgavosi ištaškydami jų smegenis į akmenis ir medžius.

Mes taip pat negalime atleisti lietuviams, kurie pasigrobė mūsų nuosavybes bei daiktus. Mes nesame tiek naivūs, kad tikėtume, jog mūsų namai turėjo likt užrakinti ir laukti savo savininkų. Mūsų turtas vistiek būtų buvęs išdalintas vietos gyventojams. Mes negalime atleisti lietuviams, kurie pradėjo plėšti ir grobti, net savininkams dar neišėjus iš savo namų. O tai vyko kiekvienam mieste ir miestelyje, kiekviename kaime ir kaimelyje. Visur buvo vykdomi pogromai.

Jūs sakote, kad tai buvo ne "lietuvių tauta", o "atskiri nusikaltėliai". Jūs s a k o t e, kad "tauta" buvo tam priešinga. Pažiūrėkime, kada galime vartoti "tautos" sąvoką ir kada "individo". Mano nuomone, tai priklauso nuo individų gausos, dalyvavusios nusikaltime, ir nuo to kaip jų veiksmai buvo vertinami.

Jūs turbūt žinote, kas buvo tie, kurie tuoj pat suorganizavo ir vykdė žudynes bei vagystes. Aš nekreipiu dėmesio į jų pavadinimus bei titulus, kuriuos jie naudojo ar buvo jiems duoti (partizanai, baltosios grupės, pagalbinė policija ir t.t.). Jie buvo ne individai. Jų buvo tūkstančiai. Jie nebuvo nežinomi. Jie buvo žinomi ir lietuvių visuomenės pripažinti aktyvistai. Tai buvo "Jaunoji Lietuva", reguliari lietuvių kariuomenė, Šaulių Sąjungos nariai, gimnazijų ir universitetų studentai, mokytojai, laisvų profesijų nariai, buvę policininkai ir t.t. Jų buvo tūkstančiai, ir jeigu vokiečiai būtų sutikę jiems duoti daugiau ginklų, būtų buvę dešimtys tūkstančių.

Tiesa, paskutiniais karo metais įvyko neabejotinas prablaivėjimas daugelio lietuvių eilėse. Jie pajuto, kad vokiečiai neketina įvykdyti Lietuvos nepriklausomybės vilčių, o pasisekimai fronte buvo toli nuo pergalės. Lietuvių skaičius, norėjusių žydams pagelbėti, padidėjo. Nesigilindami į priežastis, mes buvome dėkingi kiekvienam atskirai ir visiems kartu, kurie pagelbėjo išsaugoti mūsų brolius. Mes įrašėme jų vardus į "Yad Vashem" ir paskelbėme juos kaip tautų geradarius, pasodiname jų vardais medžius ir apdovanojame juos išskirtinais pažymėjimais.

Kai prisimename padėtį miestuose per pirmuosius vokiečių okupacijos mėnesius, randame labai mažai žymūnų, kurie drįso pakelti savo balsą prieš vietinės lietuvių valdžios institucijų brutalumą, niekinimą, grobimą, prievartavimą ir žudymą.

Reikia pasakyti, kad jų balsas daugeliu atvejų buvo išgirstas. Jie negalėjo pakeisti mūsų tėvų likimo, bet jie apsaugojo juos nuo tolimesnio niekinimo ir kančių savo paskutinių dienų laikotarpyje. Jų buvo labai mažai. Grupė vadų ir miesto burmistrų, kurių kiekvienas galėjo prabilti į viešą lietuvių gyvenimą, įsijungė į prievartautojų, žudikų ir plėšikų eiles. Yra buvę atvejų, kai lietuviai valdininkai buvo blogesni, kaip vokiečiai. Gėdingas yra faktas, kad kaikuriais atvejais vokiečiai buvo laikomi atgaiva nuo nagų kraugeriškų policininkų, visų rūšių prižiūrėtojų ir valdininkų, kuriuos vietinės lietuvių institucijos paskyrė. Lietuviai vadovavo vietinėms institucijoms, jie sulaikė duoną, skirtą žydams. Lietuviai uždraudė žydams virti maistą savo vaikams. Lietuviai įsakė kepėjams kepti duoną, bet uždraudė jos skirstymą žydams, kol ja neapsirūpins lietuviai.

Jūs turbūt girdėjote, kas atsitiko Telšiuose. Vos prasidėjus karui tarp Vokietijos ir Rusijos, sukilo politiniai Telšių kalėjimo kaliniai. Sovietų prižiūrėtojai juos numalšino, išvedė iš kalėjimo ir iššaudė netoliese esančioje girioje. Po kelių dienų vokiečiai Telšius užėmė. Jie atrado masinius politinių kalinių kapus. Telšių vyskupas (kiek žinau, jis buvo vienas iš žymiųjų lietuvių vadų) pripažino mirusiuosius šventaisiais, liepė juos iškasti iš kapų ir suruošti jiems laidotuves, kaip dera šventiesiems. O kas buvo įpareigoti atlikti šį darbą? Žinoma, tie, kurie buvo "kalti". O kurie buvo "kalti"? Žinoma, komunistai. Jie surinko visus žydų vyrus, rabiną, Yeshiva (teologinės mokyklos, A. K.) studentus, bendruomenės vyresniuosius ir atgabeno juos prie masinio kapo. Jiems buvo įsakyta savo rankomis išimti iš kapų pūvančius lavonus, aplaižyti jų žaizdas, suguldyti į karstus ir paruošti juos iškilmingoms bei garbingoms laidotuvėms. Laidotuvių dieną žydai nebuvo pamiršti. Jie buvo uždaryti į narvus, apsupti lietuvių sargybų parodyti visiems, kas buvo kaltas kalinių nužudyme. Ir kas buvo tie "komunistai"? Jie buvo Telšių rabinas, Yeshiva studentai, kurie buvo iš jos išvaryti, o ji paversta į sandėlį.

Prileiskime valandėlei, kaip Jūs sakote, žudikai buvo negausūs "individai". Tai kur tie "individai" yra dabar? Daug jų yra Vakaruose, taip pat JAV-bėse bei Kanadoje. O ką Jūs padarėte tiem nusikaltėliam pašalinti iš savo tarpo? Kiek šių žmonijos atmatų buvo patraukta teisman ir pasmerkta? Kiek jūs iš jų perdavėte JAV administracijai, reikalaudami juos ištremti?

Leiskite man atkreipti Jūsų dėmesį į papildomą Biblijos ci-

(Nukelta į 5-tą psl.)

A†A

FRANCES JACKEVIČIENEI

mirus Čikagoje, jos vyrui ATANAZUI, dukroms — JULIJAI, RITAI ir ZUZANAI, giminėms bei visiems artimiesiems liūdesio valandoje reiškiame nuoširdžiausią užuojautą —

D. Renkauskas — *A. Kuzmarskis*
M. Račys — *A. Melvydas*
A. Firavičius — *A. Gačionis*
H. Šiaurys — *J. Venslovaitis*
L. Alekna — *K. Juzumas*
K. Daunys — *J. Stanaitis*

PADĖKA

A.a. JUOZAS ALELIŪNAS,

mylimas mano vyras, staiga užbaigė šios žemės kelionę 1980 m. rugpjūčio 27 d. Forget, Sask.; palaidotas rugsėjo 1 dieną Lietuvių Šv. Jono kapinėse Mississaugoje.

Nuoširdžiai dėkoju: Lietuvos Kankinių parapijos klebonui kun. J. Staškevičiui už Rožinio maldas koplyčioje, šv. Mišias ir palaidojimą; karsto nešėjams — krikšto sūnui R. Aleliūnui, R. Draudvilai, J. Jasinevičiui, A. Petraičiui, A. Rašymui, K. Rašymui.

Dėkoju draugams už užprašytas šv. Mišias, gėles, užuojautas, lankymą koplyčioje ir palydėjimą į amžino poilsio vietą: B. J. Akelaičiams, R. P. Bražukams, A. J. Didžbaliams (Hamiltone), E. R. Draudviloms, S. Grikenienei, J. Jasinevičiams, Z. J. Klevinams, P. P. Kušlikiams, S. P. Račiams, E. Radavičiūtei, A. Dobrienei, O. K. Rašymams su šeima, J. J. Stanaičiams, J. A. Vanagams, J. Valaitienei ir dukrai, p. p. Žiogams, Vytams iš Delhi, p. Žiogienei (už atsisveikinimo žodį kapinėse).

Dėkoju giminėms — krikšto sūnui Romui Aleliūnui, pusbroliui A. Juzaičiui, atvykusiam iš Filadelfijos, brolienei Onai Aleliūnienei, Pranui Aleliūnui, palydėjusiems iš Saskačevano ir jų šeimoms, broliui Antanui Aleliūnui ir sūnui Ričardui iš Delhi.

Ypatinga padėka S. A. Petraičiams už rūpestį visais laidotuvių reikalais, už paruošimą laidotuvių pietų, už globą ir užjautimą šioje skaudžioje valandoje. Nuoširdi padėka už pyragus E. Radavičiūtei, P. Kušlikienei, B. Akelaitienei, A. Didžbalienei, Z. Klevinienei.

Visiems visiems mano nuoširdžiausia padėka —

Liūdinti žmona Aldona

Didžiam rezoliucijų žygio rėmėjui ir didžiai gerbiamam kunigui klebonui

PETRUI AŽUBALIUI
mirus,

liūdime ir reiškiame nuoširdžią užuojautą visiems jo giminaičiams, artimiesiems ir visiems parapijiečiams —

REZOLIUCIJOMS REMTI
KOMITETO VADOVYBĖ
Los Angeles, California, USA

MYLIMAI MAMYTEI
Suvalkų trikampyje mirus,

mūsų mielą choristę ONĄ DERLIŪNIENĘ ir jos vyrą nuoširdžiai užjaučiame bei kartu liūdime —

choro dirigentas Stasys Gailevičius
muzikas Jonas Govėdas
Lietuvos Kankinių parapijos choras

Canadian Art Memorials Ltd.
176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius - Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg. King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą menišką darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

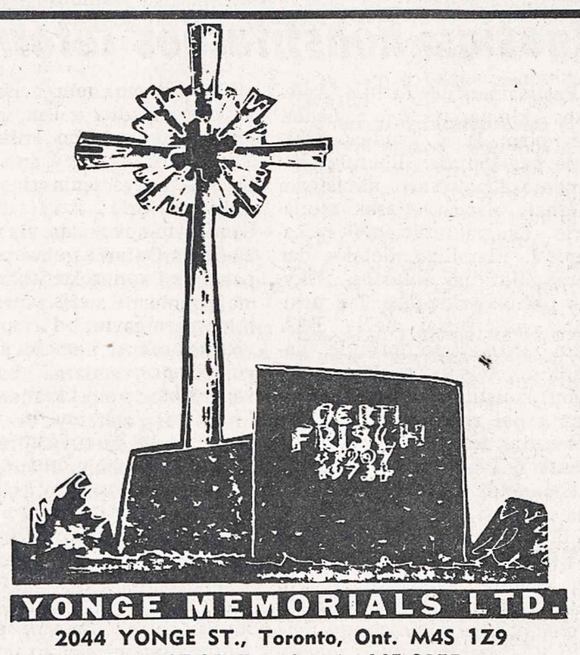

YONGE MEMORIALS LTD.
2044 YONGE ST., Toronto, Ont. M4S 1Z9
Tel. 487-2147, vakarais 445-8955
Meistriškas darbas, puikūs lietuviški projektai
ESTŲ PAMINKLŲ BENDROVĖ

Toronto gintariečiai, prieš išvykdami Prancūzijon dalyvauti folkloriniame festivalyje, atliko maratoninę šokių programą Eatono centre. Tuo būdu jie telkė lėšas kelionei Nuotr. R. Paulionio

Lenkų lakūnų svajonės

Karui siaučiant, karininkai svajojo apie Vilnių

STEPAS VARANKA

Š. m. rugpjūčio 30 d. įvyko laisvojo pasaulio lenkų lakūnų suvažiavimas, kurį organizavo vienetas "Varšuva".

Žlugus nepriklausomai Lenkijai, lenkų lakūnai, kaip ir kiti kariai, vyko į užsienius, ypač Prancūziją. Dalis jų buvo internuota Lietuvoje. Ji taip pat išvyko į Vakarus.

Baigiantis II D. karui, lenkų aviacijoje buvo apie 14.000 karių, t. y. dvigubai daugiau nei karui prasidėjus. Britanijoje karo metu buvo sudaryti 3 daliniai su keliolika grupių. Jie sunaikinę apie 1000 priešo lėktuvų.

Vėliavos istorija

Lenkų lakūnai pradžioje spietėsi Prancūzijoje, Le Bron aerodrome prie Lijono. Tarp jų buvo vilnietis lakūnas kpt. Jan Hryniewicz. Jo iniciatyva buvo užsakyta speciali vėliava, suprojektuota jo paties su dviem kariūnais. Užsakymas buvo pasiųstas paštu į Vilnių trims registruotais laiškais per Stockholmą. Po dviejų mėnesių iš Vilniaus gautas atsakymas: "Brangieji, jūsų prašymas bus išpildytas. Telaimina jus Dievas ir Švenčiausioji Mergelė".

Kunigo pastangos

Su vėliavos pagaminimu buvo artimai susijęs jėzuitas kun. Kazimierz Kucharski, gyvenantis Vilniuje. 1940 m. pradžioje pas jį atėjo dr. Wasilewska-Swidowa su minėtų lakūnų laišku. Ji manė, kad tai policijos spąstai. Kun. Kucharskis ją nuramino, ir nutarta prašomą vėliavą pagaminti. Laiške buvo prašoma išsiuvinėti vienoje vėliavos pusėje normalaus dydžio Aušros Vartų paveikslą ir, baigus darbą, vėliava palytėti minėtąjį paveikslą Vilniuje.

Sunkiausia buvo su paruošimu — reikėjo geros medžiagos, auksinių ir sidabrinių siūlų. Tai buvo gauta per Kauną iš Berlyno. Dirbo 6 patikimos moterys. Vėliava buvo baigta 1940 m. birželio mėnesį. Ją pašventino kun. Kucharskis Aušros Vartų koplyčioje ir priglaudė prie stebuklingojo paveikslo.

Vėliavos persiuntimu rūpinosi "Związek Walki Zbrojnej". Prancūzija jau buvo nugalėta, lenkų lakūnai perkelti Britanijon. Ten tad reikėjo persiųsti ir vėliavą.

Japonų pagalba

Lenkams pavyko prieiti prie Japonijos atstovybės Kaune. Per ją buvo pasiektas Berlynas, kur Japonijos pasiuntinybėje dirbo lenkų kontržvalgybos mjr. Michal Rybikowski (dabar gyvena Montrealyje). Ten pateko lenkų siunta — vilniškė vėliava. Kai karinis japonų atstovas tarnybiniais reikalais vyko į Stockholmą, Rybikowskis pakišo jam lagaminą, tokį pat, kaip jo paties, ir tas nugabeno į Stockholmą, nežinodamas kas jame yra. Tik vėliau sužinojo ir perdavė kariniam lenkų atstovui Stockholme. Šis 1940 m. gruodžio 5 d. vėliavą persiuntė į Londoną. Po kiek laiko paaiškėjo ir minėto karinio japonų atstovo pavardė, būtent, plk. ltn. Bin Yamamoto, kuris tada buvo karinio atstovo Berlyne pavaduotoju. Netrukus jisai buvo atšauktas Japonijon ir pakeltas į generolus. Mirė 1964 metais.

Vėliavos įteikimas

Vilniaus lenkai nekantriai laukė žinios, ar jų pagaminta vėliava pasiekė lakūnus. Kun. Kucharskis jau buvo sovietų suimtas ir kalinamas Naugarde. Savo atsiminimuose jis rašė: "Kai lenkų lakūnai priėmė tą vėliavą Anglijoje 1951 m. liepos 16 d., mūsų svajonė buvo pamatyti ją kada nors laisvoje tėvynėje, Lukiškių aikštėje, Vilniuje". Ta kunigo Kucharskio svajonė neišsipildė — jis mirė Italijoje 1956 m.

Iškilmingas vėliavos įteikimas, pasak J. Rozwadowskio ("Glos Polski" 1980 m. rugpjūčio 14 d.), įvyko Britanijos uoste Swinderby. Dalyvavo daug lenkų vienetų ir britų atstovų. Kpt. Hryniewicz paėmė vėliavą nuo stalo ir atsiklaupęs įteikė ją generolui Želigovskiui, kad ją perduotų vyriausiam vadui. Želigovskis perdavė ją gen. Sikorskiui, o pastarasis — gen. Ujejskiui, lenkų aviacijos inspektoriui.

Ant vienos vėliavos pusės buvo įrašas "Meilė reikalauja aukos", paimtas iš senos riteriškos tradicijos, ir "Wilno 1940". Kitoje vėliavos pusėje — Aušros Vartų Marijos paveikslas.

Visa ši istorija yra būdingas sentimentalių lenkų atvejis. Tada, kai visa Lenkija buvo pavojuje, kai reikėjo ginti jos egzistenciją, karininkai svajojo apie Želigovskio užgrobtą Lietuvos sostinę Vilnių, jame pagamintą vėliavą ir žaidė imperialistinėmis užmačiomis. Lenkų grobuoniškumas ir šiandieną tebėra neišnykęs, nors tauta labai daug kančių pakėlė.

Kaip pasitarnauja spauda?

ALEKSANDRA VAISIŪNIENĖ

Kai į mūsų rankas patenka laikraščiai, mes juos skaitome, analizuojame, politikuojame ir diskutuojame dėl jų turinio. Savo mintyse ar pokalbiuose vienus straipsnio autorius pasmerkiame, kitus pagiriame, trečius pabarame ir t.t.

Tačiau spauda turi nematomą pusę, kuri dažnai pasitarnauja tautiečiams. Turiu galvoje laiškus. Kartais man tenka atsakyti į savaitę net keliolika laiškų. Skaitytojai domisi įvairiais klausimais. Vieni per mano straipsnius susiranda pažįstamus, kiti net savo gimines, su kuriais buvo pasimetę, treti teiraujasi prekybos užmezgimo klausimais, ketvirti susiranda ankstyvesnes simpatijas, buvę mokiniai — savo mokytojas, penkti nori užmegzti "mielų" gyvenimo draugių jieškojimo ryšius. Pas mus vedybinio amžiaus mergaičių yra daugiau nei berniukų. Mūsų jaunuoliai yra užmezgę tik draugiškus ryšius.

Štai vieno laiško iš Kanados autorius, "TŽ" skaitytojas, klausia, ar aš negalėčiau jam pasitarnauti. Esą jis per spaudą sužinojo, kad jo buvusi mokytoja gyvena tame pačiame mieste, kaip ir aš. Jis norėtų savo buvusiai mokytojai gimtadienio ar vardadienio proga pasiųsti gėlių puokštę; prašo mane pasiteirauti, kiek tai kainuos, ir jis atsiųs man pinigus.

Nueinu į gėlių parduotuvę ir pasiteirauju, kiek kainuotų milžiniško didumo gėlių puokštė. Po kelių savaičių gaunu ir vėl iš to paties tautiečio laišką su čekiu.

Bet kaip man sužinoti ponios X gimimo datą? Juk mes, moterys, savo gimimo datą slepiame daugiau, kaip vyras savo numylėtines. Turėjau aplinkiniais keliais klausinėti pažįstamus, ar jie negali man nurodyti ponios X gimimo datą. Nepasisekė surasti. Nusprendžiau pirkti gėles ir be jokios progos nusiųsti.

Gėlių gavėja, nežinodama, kad aš esu šio įvykio kaltininkė, skambina man telefonu ir susijaudinusi sako:

— Žinai ką, Aleksandra, šiandieną turėjau nepaprastą staigmeną: nežinia kas iš Kanados atsiuntė man milžinišką gėlių puokštę. Bijojau priimti, maniau, kad yra bomba viduje.

Aš neišduodu, kad ką nors žinau, ir kartu su ja pergyvenu šį retą jos ramaus gyvenimo įvykį, kuris kaip meteoras įkrito į jos butą. Tik po mėnesio susirašinėjimo paaiškėjo šios gėlių puokštės kaltininkas ir jo tylioji bendradarbė. Mane išbarė, kad aš mokėjau suvaidinti ir nuslėpti šį reikalą.

Kiti laiškai, kuriuos gaunu, liečia vegetariškos mitybos klausimus. Tokių laiškų jau turiu pririnkusi visą bylą. Nesu gydytoja, tik jiems nurodau natūralios mitybos gydytojų knygų autorius. Negaliu duoti jokių patarimų, tik galiu pasakyti, ką aš jų vietoje būdama daryčiau. Iš kaikurių esu gavusi padėkos laiškus, esą vegetariškos mitybos patarimai jiems padėjo. Tokių laiškų autorės yra daugiausia žurnalo "Moteris" skaitytojos. Esu gavusi ir gėlių puokštes.

Gaunu taip pat laiškų ir iš Europos. Tautiečiai teiraujasi apie prekybines galimybes bei prekių pasikeitimą su Pietų Amerika, klausia ar negalėčiau jiems duoti mūsų lietuvių prekybininkų adresus ir suvesti juos į kontaktą.

Pora mūsų rašytojų klausė, ar negalėčiau jiems atsiųsti žymiausių Venecuelos rašytojų knygų, novelių ir jų autorių pavadinimų.

Taip pat keletą laiškų esu gavusi apie galimybes apsigyventi Venecueloje. Kaikuriems Kanadoje ir JAV-se yra atsibodęs šaltas klimatas, norėtų pajusti amžinos vasaros šilumą. Ypač domisi vyresnio amžiaus tautiečiai, jau išėję į pensiją. Taip pat kaikas teiraujasi, kiek gauname palūkanų už įdėtus pinigus banke.

Gaunu taip pat laiškų iš mūsų tautiečių našlių ir viengungių, kurie norėtų, kad atlikčiau "piršlio" pareigas. Išsipasakoja savo gyvenimą, ką turi ir ką norėtų gauti. Tai vis mūsų spaudos skaitytojai, kurie turi rūpesčių, pageidavimų.

Iš šių pavyzdžių galime spręsti, kaip svarbi yra spauda mūsų gyvenime ir mūsų spaudos bendradarbių patarnavimas. Laikraštis tarnauja ne tik pasiskaitymui, bet ir plačios visuomenės privataus pobūdžio poreikiams.

Optical Studio
OKULISTAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(prieš Lietuvių Namus)
Telefonas 535-6252
Greitas patarnavimas, neaugštos kainos. Gaunami kontakto lęšiai (contact lenses).

Tikras ar dirbtinis dėmesys?

AL. GIMANTAS

Tiesiai iš Baltųjų Rūmų Vašingtone atsiuntė žiniaraštį ar brošiūrą "The White House Office of Ethnic Affairs News". Išleistas birželio mėnesį, nors gautas rugpjūčio pabaigoje. Tame 12 puslapių leidinėlyje kalbama apie amerikinių atskirų tautybių reikalus. Bendroji mintis maždaug ta, kad dabartinė Baltųjų Rūmų administracija yra itin palanki, prieinama ir vispusiškai remianti įvairias tautines grupes.

Nereikia tuo perdaug stebėtis, nes šie metai yra prezidentinių rinkimų metai. Savaime suprantama, visi kandidatai stengiasi rodyti šiltą savo palankumą beveik visoms grupėms, neišskiriant nė tautinių.

Minėto žiniaraščio pirmajame puslapyje rašoma, kad dr. Stephen Aiello paskirtas specialiu prezidento asistentu etniniams reikalams. Čia pat išdėstoma ir tarnybinė jo užduotis bei visų pareigų programa. Pabrėžiamas rūpestis, kad tarp atskirų tautinių grupių ir tarp administracijos būtų kiek galint geresnis sugyvenimas, nuolatinis ryšys ir pasitikėjimas. Taip pat to naujo pareigūno uždavinys esąs rasti kvalifikuotus asmenis etninėse grupėse įvairioms pareigoms federacinės valdžios tarnybose. Visą tą darbą koordinuoti jam padeda šios asistentės — Victoria Mongiardo (ją pažįsta lietuviai, dalyvavę masiniame priėmime Baltuosiuose Rūmuose 1979 m. lapkričio mėn.), Natalie Sluzar ir Laraine Prasinos. Ši pastaroji yra ir žiniaraščio redaktorė.

Kitoje žiniaraščio vietoje aprašomas tautybių atstovų posėdis su viceprezidentu Walter Mondale. Pridėtoje nuotraukoje matyti sėdintis ir mūsiškis Rimas Česonis. Dar kitame straipsnelyje rašoma apie naująjį valstybės sekretorių Edmundą Muskie, kuris buvęs itin palankiai sutiktas įvairių tautinių grupių, nes jo tėvas buvęs emigrantas iš Lenkijos, amatininkas-siuvėjas.

Vienas žiniaraščio puslapis skirtas išvardinimui visokių tautybių asmenų įvairiose pareigose. Vyrauja graikiškos, itališkos ir slaviškos pavardės. Atrodo, kad tai nauji, šiais metais paskirti pareigūnai.

Atskirai pranešama apie 167 mil. dolerių paskyrimą vadinamajai "Bilingual Education Program". Iš jos, rodos, ir lietuviai yra gavę tam tikrą sumą lituanistinio švietimo reikalams. Viena gana ilgoka žinutė primena Lietuvos pasiuntinybės Vašingtone išlaikymui reikalingų lėšų problemos išsprendimą.

Rodomas rūpestis ir vis didėjantis dėmesys tautinėm grupėm, aišku, yra sveikintinas ir atviromis rankomis priimtinas. Tačiau abejones kelia lyg ir nenuoseklumai tuose visuose vidinės politikos barometro svyravimuose. Štai, kad ir mūsiškė tautinių šokių šventė, kurion buvo kviesti pats prezidentas ar jo artimieji šeimos nariai. Po ilgesnio delsimo buvo atsakyta, kad prezidentūrai neįmanoma patenkinti visų tautinių grupių panašius kvietimus. Tuo tarpu respublikonams valdant jau buvo įprasta tokiomis progomis susilaukti bent prezidentienės ar kitų šeimos narių. Demokratams valdant visada susidarydavo žymiai daugiau galimybių ivairiems lietuvių atstovams dalyvauti Baltųjų Rūmų konferencijose, posėdžiuose ir priėmimuose. Lapkričio mėnuo parodys kuriai partijai simpatizuos lietuviai balsuotojai.

Europos lietuvių nutarimai

1980 m. rugpjūčio 14-15 d.d. Innsbrucke, Austrijoje, įvyko V. Europos Lietuvių Bendruomenių valdybų pirmininkų bei narių ir lietuvių jaunimo atstovų suvažiavimas. Posėdžiams vadovavo PLB valdybos pirm. Vytautas Kamantas ir Vokietijos LB valdybos pirm. Andrius Šmitas. Suvažiavime dalyvavo LB pirmininkai bei darbuotojai iš Austrijos, Belgijos, D. Britanijos, Italijos, Prancūzijos, Švedijos, Šveicarijos ir V. Vokietijos. Taip pat dalyvavo D. Britanijos ir Vokietijos Jaunimo Sąjungų pirmininkai bei atstovai. Kaip svečiai dalyvavo V. Europos lietuvių vyskupas dr. Antanas Deksnys ir Lietuvos Diplomatinės Tarnybos narys įgaliotas ministeris dr. Albertas Gerutis.

Suvažiavimo dalyviai radijo bangomis jungėsi su sesėmis ir broliais pavergtoje Lietuvoje, linkėdami jiems ištverti savo ryžte išsivaduoti iš sovietinio jungo. Laisvosios Vakarų Europos Lietuvių Bendruomenės yra tvirtai įsitikinusios, kad lietuvių tautai nušvis laisvės aušra.

Suvažiavime svarstyti įvairūs išeiviją, ypač V. Europos lietuvius, liečiantys klausimai ir priimta visa eilė nutarimų. Keletas jų čia skelbiami:

1. Suvažiavimas skatina pasaulio ir kraštų Lietuvių Bendruomenių vadovybes rūpintis, kad būtų sustiprintas Lietuvos laisvės siekimo organizavimas ir jo valstybinis bei visuomeninis reiškimasis. Suvažiavimas pritaria PLB valdybos veiklai politinėje srityje ir pageidauja, kad Lietuvos laisvinimo veikla būtų derinama tarp Lietuvos Diplomatinės Tarnybos, PLB ir VLIKo.

2. Suvažiavimas ragina lietuviškas šeimas siųsti savo vaikus į Vasario 16 gimnaziją, kur auklėjimas vyksta demokratinėje, tautinėje ir krikščioniškoje dvasioje. Suvažiavimo dalyviai dėkoja rėmėjų būreliams, BALFui ir visoms lietuvių institucijoms bei paskiriems asmenims už teikiamą medžiaginę ir moralinę paramą gimnazijai, ragina lietuvių visuomenę dar stipriau remti vienintelę laisvame pasaulyje lietuvių gimnaziją, kad ji ilgai ir sėkmingai galėtų tęsti savo lietuviškąjį auklėjimo bei švietimo darbą.

3. Suvažiavimas pasisako už "Europos Lietuvio" svarbą ir skatina lietuvius jį daugiau prenumeruoti ir skaityti.

4. Suvažiavimas kviečia Europos lietuvius gausiau dalyvauti D. Britanijos Lietuvių Sąjungos rengiamuose suvažiavimuose Lietuvių Sodyboje per Sekmines, Europos Lietuviškųjų Studijų Savaitėse vasaros metu ir prašo Vokietijos LB krašto valdybą ištirti galimybes 1982 m. Vokietijoje surengti Europos Lietuvių Dienas, kurių metu vyktų I-ji Europos lietuvių dainų ir tautinių šokių šventė.

Okulistas
S. Brogowski, O.D.
412 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ontario
(prie Howard Park Ave.)
Kabineto telefonas
531-4251
Pacientai priimami susitarus telefonu

NIJOLĖ SADŪNAITĖ sibirinės žiemos metu Bogučanuose 1978 metų sausio mėnesį, kai siautė dideli šalčiai

Šimtametė URŠULĖ KARPYTĖ-PETKŪNIENĖ, gyvenanti Toronte. Jai buvo surengtos pagerbtuvės, kurių metu ją sveikino Kanados gubernatorius Ed. Schreyer, Kanados ministeris pirmininkas P. E. Trudeau, Ontario premjeras W. Davis ir kiti Nuotr. B. Tarvydo

Kanados laikysena Madride

Kanada ruošia savo nusistatymą žmogaus teisių klausimu Madrido konferencijoje

Žmogaus teisės, ypač šeimų sujungimo klausimas, bus vienas svarbiųjų dalykų, kuriuos svarstys Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Konferencija Madride. Ši konferencija, kuri įvyks lapkrityje, apžvelgs pažangą, padarytą per penkerius metus Helsinkio susitarimų srityje.

Kanados laikysena konferencijoje dar nėra nustatyta. Atstovų rūmų pakomisė, vadovaujama Charles Caccia, studijuoja įvairias galimybes. Galutinis jos pranešimas, kuris greičiausiai bus paruoštas spalio mėnesį, be abejonės, padarys įtakos vyriausybės nusistatymui.

Sprendžiant iš kaikurių pakomisės pareiškimų, Kanada pasisakys už tvirtą įsipareigojimą žmogaus teisėms, bet jos tonas bus nuosaikus. Turbūt ideologinio karo bus išvengta.

Kalbėdamas apie reikalą išplėsti ryšius tarp Rytų ir Vakarų Europos žmonių, C. Anstis, CSCE koordinatorius, pareiškė: "Man atrodo, kad Madride, žmogaus teisių apimtyje, turėtume vėl patvirtinti principus ir idealus, kurie sudaro politinį mūsų pagrindą. Manau, kad turime tvirtai laikytis ir sakyti tai, ką tikime. Užuot buvę atvirais antros pusės cenzoriais, nefiesiogiai kritikuosime ją, aiškiai parodydami tvirtą įsitikinimą savo institucijų, savo sistemos gerumu bei savo ideologija. Manau, kad neturėtume rizikuoti pavojumi išvaryti rusus iš Madrido. O toks pavojus yra."

Anstis toliau suminėjo keletą pasiūlymų, kuriuos Kanada galėtų padaryti: "Dalyvaujančios valstybės turėtų įsteigti centrinę agentūrą, kurioje galėtų būti svarstomi emigracijos ir imigracijos klausimai. Pvz. Maskvoje, kai svarstome šeimų sujungimo atvejus, turime reikalą su trimis, keturiomis, penkiomis, šešiomis agentūromis. Na, kodėl negalime tiesiog nueiti į užsienio reikalų ministeriją, kuri būtų atsakinga? Tai taip paprasta ir praktiška.

Kita galimybė: kai žmonių prašymai yra atmetami, vyriausybės turėtų stengtis pateikti pilną paaiškinimą, ir tai kaip galint greičiau. Žmonėms turėtų būti leista vėl prašyti. Prašymas, kad ir pakartotinis, neturėtų pakenkti jų darbui, aprūpinimui butu ir taip toliau.

Trečia galimybė: nustatyti kas tiksliai yra šeima, nes ji nėra aptarta Baigminiame Helsinkio Akte".

Anstis tvirtina, kad yra padaryta pažanga. Esą 1975 m. buvo 600 neišspręstų šeimų sujungimo atvejų su Varšuvos Sąjungos valstybėmis, apimančių per 1300 žmonių. Dabar esą 60 atvejų, apimančių 94 žmones.

Panašią nuomonę išreiškė ir Adam Bromke, politinių mokslų profesorius Hamiltono McMaster universitete. Jis yra gimęs Lenkijoje, plačiai keliavęs Rytų Europoje, yra šios srities žinovas. Jis taip pat mano, kad ideologinio karo reikėtų išvengti Madrido konferencijoje.

"Mūsų pirmoji pareiga žmonijai" — anot jo, — "yra sumažinti atominio karo pavojų. Todėl pirmoji mūsų pareiga žmonijai yra koncentruotis ties ginklų kontrolės priemonėmis. Atolydis turi pirmenybę prieš asmeninę laisvę ne tik todėl, kad sumažina atominio karo pavojų, bet ir todėl, kad jis yra sąlyga pagerinti žmogaus teisių būklę Rytuose.

"Grįžimas į šaltąjį karą ir atnaujintą Sov. Sąjungos izoliaciją nuo Vakarų panaikintų ir tas mažas mūsų turimas galimybes padėti disidentams. Tuo tarpu atolydžio būklėje, turint atviras komunikacijos linijas į Maskvą ir bent minimalinį tarpusavį pasitikėjimą dėl karinės įtampos sumažinimo, — mūsų rūpestis didesne asmens laisve Rytuose bus žymiai daugiau respektuojamas.

Taip, mūsų pagarba žmogaus teisėms pagal mūsų demokratinius principus turėtų būti stipriai pabrėžiama Madrido konferencijoje, bet taip pat Madrido konferencija neturėtų būti paversta ideologinio mūšio lauku ar, kaip W. Brandt (Willi Brandt, buvęs vokiečių kancleris) išsireiškė tribunolu teisti Sov. Sąjungai pagal mūsų pačių krašto demokratines normas, kurios, deja, rusams yra nereikšmingos".

Tokia laikysena nebūtų naudinga. Ji nebūtų naudinga nei atolydžio procesui, nei žmogaus teisių pažangai komunistų kraštuose.

(Canadian Scene) Vertė: J. Str.

★ **ANGLIKONAI GREITAI IŠLEIS naują savo liturginį apeigyną bei maldyną, kurį ruošė 25 metus. Visdėlto tas naujasis apeigynas bei maldynas nebus privalomas ir nepanaikins ankstesniojo, kuris buvo paruoštas 1662 metais. Kiekvienos parapijos klebonas su savo parapijos taryba galės apsispręsti, ar laikytis naujosios liturginės tvarkos, ar pasilikti prie senosios, ar net naudotis abiem apeigynais.**

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

PROPAGANDOS VEŽIME

Tikrąją kraštotyrininkų veiklą beveik visiškai paralyžavo nuolatos didinama kompartijos kontrolė. Spaudoje jau atvirai pabrėžiama, kad kraštotyra turi tarnauti komunizmui. Lietuvos paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijos centro tarybos prezidiumo narys Česlovas Panavas rugpjūčio 6 d. "Tiesoje" paskelbė rašinį "Kraštotyra — komunistiniam auklėjimui". Kraštotyrininkų uždavinius jis šitaip nušviečia: "Tarybų Lietuvos kraštotyrininkai padeda partinėms organizacijoms propaguoti nemirtingas V. Lenino idėjas, Komunistų partijos politiką, puoselėja tarybines tradicijas darbo kolektyvuose. Kauniečiai kraštotyros entuziastai parengė monografiją "Su Lenino vardu", kurioje nušviečiama, kaip plito marksizmo-lenininzmo idėjos, kūrėsi revoliucinės miesto tradicijos. Jie yra sukaupę ir periodinėje spaudoje paskelbę medžiagos apie 'Iskros' platinimo kelius, apie Lietuvos KP pogrindinę veiklą ..." Č. Panavas džiaugiasi kryptinga Švenčionių rajono kraštotyrininkų veikla. Jie taip pat renka medžiagą apie Sovietų Sąjungai dirbusius pogrindininkus, partizanus, kompartijos aktyvistus. Švenčionių rajono kraštotyros muzėjuje yra skyrius "Revoliucinė darbo žmonių kova už Tarybų valdžią 1918-1940 metais", Reškutėnų aštuonmetės mokyklos muzėjuje — J. Meldažio studija "Tarybų valdžios atkūrimas ir veikla Švenčionių apskrityje 1939-1941 metais".

ĮMONIŲ MUZĖJAI

Apie talką kraštotyrininkams Č. Panavas pasakoja: "Šiandien ne tik partiniai, tarybiniai darbuotojai, propagandistai skiria dėmesį kraštotyrai. Imasi kraštotyros, kaip parankaus metodo ideologiniam darbui, ūkiniai vadovai, specialistai ..." Daug kur steigiami darbo ir kovų šlovės kampeliai, tampantys įtaigiais jaunimo idėjinio bei estetinio auklėjimo židiniais. Tokių muzėjais laikomų kampelių visoje Lietuvoje jau yra beveik 300. Juose rengiami jaunimo susitikimai su II D. karo metais sovietų daliniuose tarnavusiais veteranais, revoliucinių kovų dalyviais, darbo pirmūnais. Tuose muzėjuose šiemet surengtos parodos atspindėjo 110-tąsias V. Lenino gimimo metines, sovietinamos Lietuvos keturiasdešimtmetį. Č. Panavas primena kraštotyrininkų draugijos garbės narį Juozą Gaidulį, kraštotyros baruose dirbantį jau pusšimtį metų: "Jo kraštotyrinės veiklos pradžia susijusi su komunistinio pogrindžio darbu Vilniaus krašte ..." Aktyviai partotyra paverstos kraštotyros srityse reiškiasi ir kompartijos Radviliškio rajono komiteto sekr. V. Paliūnis, vadovaujantis Radviliškio kraštotyrininkų skyriui.

REGISTRUOJA ŽUVUSIUS

Pasak Č. Panavo, kraštotyrininkai su kompartijos institutu baigia rinkti anketinius duomenis apie žuvusius komunistus, siekusius Lietuvai užkrauti sovietinę valdžią. Tokios veiklos štabai yra partiniai rajonų ir miestų komitetai, nes į juos suplaukia pirminė kraštotyrininkų surinkta medžiaga. Biržų kraštotyrininkai šią vasarą surengė ekspediciją "Lenino idėjų įgyvendininmas Kupreliškių kolchoze", Kaišiadorių kraštotyrininkams buvo paskirtos temos — "Rajono Lenino ordininkai" ir "Jie kovojo už Tarybų valdžią". Č. Panavas užsimena ir apie paminklų apsaugą, kur pagrindinis dėmesys taip pat tenka partotyros dalykams: "Šiemet nemažai padirbėta tvarkant paminklų fondo objektus. Ypač didelis dėmesys skiriamas tiems paminklams, kurie yra tarybinės liaudies kovų už Tarybų valdžios įtvirtinimą liudytojai. Visuomenės lėšomis restauruojama V. Mickevičiaus-Kapsuko tėviškė. Daugelį paminklų fondo lėšomis tvarko skyriai: kauniškiai — Lietuvos komjaunimo pirmojo suvažiavimo namelį, raseiniškiai — partizanų bazę ..." Ilgame Č. Panavo rašinyje nėra nė žodžio apie tikrąjį kraštotyrininkų darbą, susietą su senąja Lietuvos istorija, tautosaka, vietovardžiais, visai mūsų tautai brangiais paminklais. Kalbama tik apie kraštotyros tarnavimą partotyrai.

KLEBONAS NESUIMTAS

Šiame skyriuje buvo rašyta apie užsienio spaudos praneštą Nijolės Sadūnaitės grįžimą ir Kybartų parapijos klebono kun. Sigito Tamkevičiaus suėmimą. Pirmoji žinia pasitvirtino — N. Sadūnaitė tikrai yra grįžusi Vilniun. Pranešimas apie kun. S. Tamkevičiaus suėmimą esąs neteisingas, matyt, paskleistas laisviesiems Vakarų pasaulio informacijos šaltiniams kompromituoti. Rugpjūčio pradžioje kun. S. Tamkevičiui buvo dukart įsakyta vykti Maskvon pasiaiškinti, tačiau jis atsisakė vykdyti vilniškio KGB skyriaus įsakymus. Jo bute buvo padaryta krata, kurioje dalyvavo net 10 saugumiečių. Paimta apie 300 vienetų įvairios medžiagos, tačiau nieko nebuvo rasta, kas jį susietų su "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika". Šiuo metu ypatingas spaudimas daromas kun. S. Tamkevičiui ir kun. Alfonsui Svarinskui. Jiedu yra Tikinčiųjų Teisėms Ginti Komiteto nariai. Kauno seminarijon šiemet norėjo įstoti 36 kandidatai, o priimti buvo leista tik 17. Spėjama, kad jų skaičius greičiausiai bus padidintas iki 20.

MIRĖ PARTIETIS

Vilniuje mirė net trijų kompartijų narys Antanas Vaivutskas, nespėjęs užbaigti 65 metų amžiaus. Buvo gavęs nusipelniusio kultūros veikėjo vardą, nors iš tikrųjų visas jo gyvenimas buvo susietas su komunistine spauda. 1926 m. jis su tėvais emigravo į Braziliją, įsijungė į Brazilijos komjaunimą ir komunistų partiją. Bendradarbiavo komunistinėje spaudoje, dirbo pogrindinėje spaustuvėje, leidusioje "pažangų" pogrindinį "Mūsų Žodį". Už komunistinę veiklą buvo suimtas, su Sao Paulo lietuvių komunistų pagalba pabėgo Urugvajun. Čia įsijungė į Urugvajaus komunistų partiją, 1942-52 m. redagavo taip pat komunistiniu "pažangumu" nuspalvintą "Darbą". Okupuoton Lietuvon grįžo 1952 m. Rašinėjo "Gimtajame Krašte", "Tiesoje", komunistinėje užsienio lietuvių spaudoje. 1957 m. buvo priimtas į Sovietų Sąjungos kompartiją. Į didžiuosius partiečius betgi neiškilo, nes jo nekrologą pasirašė tik "Grupė draugų", neduodančių net savo pavardžių.

VALSTYBINIS PARKAS

G. Ardzijausko pranešimu "Valstiečių Laikraštyje" rugpjūčio 12 d., Žemaitijoje bus įsteigtas antras valstybinis parkas. Pirmasis yra Ignalinos rajone. Antrajam parkui esąs parinktas Plungės rajonas, Platelių gamtos draustinis su gretimomis teritorijomis. Tai esąs labai margas vietovaizdis su ežerais bei paežerių pelkėmis. Ypač įdomios Gegrėnų ir Varduvos kolchozų žemės, išraižytos griovų ir raguvų, turinčios daug ežerėlių, miškelių. G. Ardzijauskas siūlo, kad valstybinis parkas apimtų Varduvos upelį, Varduvos gyvenvietę ir siektų kelią Varduva-Plungė. Jis taipgi pataria neužmiršti kalvoto krašto į šiaurės vakarus nuo Platelių, kur yra labai įdomus Notės upelio augštupys Dovainių kolchozo teritorijoje. Tada valstybinis Platelių parkas turėtų apie 15.000 hektarų plotą.

SIUNTOS VIETNAMUI

Rugsėjo 1 d. iš Vilniaus "Komunaro" gamyklos iškeliavo gręžimo ir frezavimo staklių siunta. Užsakymas įvykdytas pirma laiko, Vietnamo nepriklausomybės 35-tųjų metinių išvakarėse. Tai pabrėžė "Komunaro" direktorius I. Nikanorovas, kartu primindamas, kad staklės Vietnamui jau tiekiamos 10 metų. Iš Lietuvos Vietnamas taipgi gauna šimtus metalo pjovimo staklių, elektrinio suvirinimo įrenginių, tropinėms sąlygoms pritaikytų statybos apdailos mašinų, daug baldų, plastinių vamzdžių ir vaistų.

V. Kst.

Hamiltono Aušros Vartų parapijos choras su savo dirigente DARIJA DEKSNYTE-POWELL (viduryje). Jis koncertuoja įvairiomis progomis. Šiuo metu ruošiasi dalyvauti Kanados Lietuvių Dienos programoje Nuotr. J. Miltenio

Galimybės įsikurti Floridoje

JURGIS JANUŠAITIS

Lietuvių spaudoje dažnai skaitome apie lietuvių gyvenimą Floridoje. Pakalbama apie įsikūrimo galimumus, naujai augančias kolonijas bei jų visokeriopą veiklą. Iš visa to galima spręsti, kad lietuvių dėmesys krypsta Floridos link. Ir ateityje vis daugiau lietuvių šeimų paliks didžiuosius pramonės miestus šiaurėje ir dar kartą kelsis pastovesniam, o gal ir galutiniam įsikūrimui į tokias vietas, kur gyvenimo sąlygos visokeriopai bus geresnės, ypač vyresnio amžiaus sulaukusiems žmonėms.

Kiekviena Floridos naujoji lietuvių kolonija yra suinteresuota kuo daugiausia turėti lietuvių. Tai visai natūralu. Norima, kad jose būtų įmanoma kultūrinė, politinė, ir visuomeninė veikla.

Daytona Beach

Šį kartą noriu pakalbėti apie vieną, paskutiniuoju laiku ėmusią sparčiai augti lietuvių koloniją — Daytona Beach, Fla., kuri, mano manymu, ir be propagandos turėtų susilaukti iš lietuvių rimto dėmesio. Tad kas per vietovė?

Daytona Beach, Fla., yra daugiau šiaurinėje Floridos dalyje. Miestas kurortinis. Ant gražaus Atlanto vandenyno kranto. Turi nuostabiai ilgą, kieto smėlio, platų ir švarų paplūdimį. Žmonės mėgsta juo naudotis, vaikščioti ir maudytis.

Miestas su apylinkėmis sparčiai augantis. Modernūs viešbučiai, puikūs restoranai, nauji prekybos centrai, ligoninės, įvairios pramogos, miestų autobusų susisiekimas, medicinos centrai, šventovės. Visa tai vyresnio amžiaus žmonėms yra būtina. Tai neatskiriama gyvenimo dalis. Šioje aplinkoje gyvendamas jautiesi saugus, neatskirtas nuo pasaulio, o drauge jauti ramų gyvenimą išplitusiame ir neperkrautame mieste. O jeigu kas mėgsta keliauti, aplink ras pačias įžymiausias pramogų vietoves bei aerodromus.

Įsidėmėtinas ir klimatas. Visada nuo Atlanto vandenyno dvelkia vėjelis, vėsuma. Netiesa, kad labai drėgna. Net praėjusių metų rudenį keliavęs didysis uraganas ties Daytona Beach nuslinko vandenynan ir jokios žalos gyventojams čia nepadarė. Na, kas be ko, Daytona Beach Velykų metu susilaukia atostogaujančios studentijos, kuri tačiau gyventojams nieko blogo neatneša. Taip pat čia vyksta garsiosios tarptautinės automobilių lenktynės, kurių žiūrėti suvažiuoja iki 130.000 žmonių. Bet tai nėra blogybė, o tik miesto gyvenimo įvairumai.

Kokios galimybės lietuviams?

Turiu daug progų šnektelti su vienu iš pirmųjų Daytona Beach lietuvių gyventojų Adolfu Andruliu. Jis čia sunkiai kūrėsi prieš dvylika metų motelių versle. Adolfas jaunystėje buvo šaunus mūsų krepšininkas, aktyvus sportininkas, atviro ir tiesaus žodžio vyras. Kietas patriotas, didelis lietuviškosios spaudos rėmėjas, nes jo namuose randame lietuviškus dienraščius ir savaitraščius. Jis puikiai pažįsta šios vietovės gyvenimą, o taip pat smulkiai išstudijavęs visos Floridos aplinką. Tad jo nuomonė į visas problemas yra reali, atvira ir dėmesio verta.

— Adolfai, skardena žinios apie šios kolonijos lietuvių didelius užmojus. Gal pasidalintum ir su lietuvių visuomene brėstančiais planais? — sutikęs klausiu šį stambaus sudėjimo, besišypsantį vyrą "Riverwood" planuojamoje naujoje gyvenvietėje.

— Žiūrėk, šis 180 akrų žemės plotas dabar priklauso "Palms Del Mar" korporacijai, kurią prieš dvejus metus keletas lietuvių suorganizavo ir užpirko šį gražų, miškingą žemės plotą. O dabar, štai, asfaltuotos gatvės, vandentiekis, kanalizacija, požeminiai telefono ir elektros laidai. Matai, 40 pirmųjų akrų jau paruošta statybai. Ten, toliau, simpatiškas ežerėlis. Iškasėme. Pradžia buvo sunki. Man teko vadovauti pirminiam projektui. O dabar atrodo neblogai, ar ne?

Šį pavasarį, siekdami didesnių finansų ir specialistų, susijungėme partneriais su amerikiečiais specialistais — statybininku, finansininku, advokatu ir sudarėme naują "Charles Wayne Co." bendrovę, kuriai vadovauja žymus statybininkas, per dešimtmetį Floridoje paruošęs statybai 100.000 akrų žemės ir pastatęs tūkstančius namų, būtent, J. Wayne Beighle. Dabartinė mūsų dalininkų bendrovė jau stato pavyzdinius namus ir drauge ruošia likusios 140 akrų žemės planavimą. Šis projektas pavadintas "Riverwood" vardu. Jame iš viso bus per penkerius metus pastatyta daugiau kaip 400 rezidencinių bei bendrų namų (condominium). Šios gyvenvietės planus ruošia platų pripažinimą turį inžinieriai ir architektai.

Mes planuojame ir lietuviams grupinius, vienoje gražioje vietoje sklypus ir norime, kad čia daugiau įsikurtų lietuviškų šeimų. Beje, turiu pridurti, kad "Riverwood" yra tik 5 mylios nuo Atlanto vandenyno ir ant gražios į Atlantą įtekančios įlankos. Lengvai pasiekiamos įstaigos ir prekybos centrai. Labai rami su gražia augmenija vietovė.

Čia nuosavybės niekada neatpigs. Kainos kils. Investavimas tokiu būdu užtikrintas. Dabar statomi namai dar gana prieinama kaina ir geros kokybės.

Kalbėjau apie pirmąjį mūsų projektą. O dabar štai dar vienas. Taip pat keletas lietuvių sudėjo kiek pinigų, nupirko gražų sklypą prie vandenyno, Daytona Beach, kur rudenį planuoja pradėti vadinamųjų "townhouse" statybą. Jų bus 23 vienetai. Taip pat kainos bus neaugštos. Projektas baigiamas ruošti. Planai padaryti. Laukiama valdžios įstaigų patvirtinimo. Ši vieta patogi, mieste, tik skersai gatvės — ir vandenynas. Tikrai bus patraukli vieta lietuviams, mėgstantiems Atlanto krantą, žuvavimą, pasivaikščiojimus ir maudymąsi. Šį projektą vykdys lietuvių korporacija "Litona", kuriai taip pat vadovauti tenka man, — atvirai dėstė Adolfas Andrulis.

O "Charles Wayne Co." pirmininkas J. Wayne Beighle stebėjosi lietuvių drąsa bei sumanumu perkant žemes ir pareiškė džiaugiąsis turėdamas tokius mielus dalininkus lietuvius. Pastariesiems, sakė jis, sudarys palankiausias sąlygas "Riverwoode" gyventi savųjų tarpe.

Apėjome naują "Riverwood" projektą. Medžių paūksmėse jau dygsta pirmieji pirmųjų gyventojų namai. Gyvenvietė, atrodo, bus jauki ir miela.

Visas šių projektų informacijas teikia Adolfas Andrulis, 7 Talo Circle, Port Orange, Daytona Beach, Fla. 32018, USA. Tel. 904-761-3625.

HAMILTON ONT

SPORTO KLUBAS "KOVAS" praneša, kad metinė sporto veikla prasideda spalio 4 d. krepšinio treniruote. Vyrų A ir B komandos treniruosis nuo 1 v. iki 2.30 v.p.p., jauniai — nuo 2.30 iki 4 v.p.p. ir jaunučiai nuo 4 iki 5 v.p.p. Visos treniruotės vyks kiekvieną šeštadienį Westdale gimnazijoje, 700 Main St. W., Hamiltone.

R. S.

GIEDRAIČIO ŽUVAUTOJŲ IR MEDŽIOTOJŲ KLUBO visuotinis susirinkimas įvyko rugsėjo 7 d. savose patalpose. Jis buvo gausus ir darbingas. Daugumos narių buvo priimti nauji klubo pastato planai, parinkta nauja vieta ir sąmata. Po susirinkimo buvo pramoginė dalis: šaudymai, žvejyba, loterija ir kt. **Valdyba**

Vancouver, B.C.

ATITAISOMA KLAIDA. "TŽ" 31-32 nr. straipsnyje: "Mirusieji tautiečiai" žemiau išvardintieji yra palaidoti ne Victoria, B. C., bet Vancouver B. C.: Kulikauskas Kostas, Krikščiūnas Jonas, Kuliešius, Steponas, Lukas-Lukauskas Kazys, Mačiulaitienė Antanina, Matušaitis Petras, Milašius Albertas, Milevičius Kostas, Miniata Kazys, Miniata Mykolas, Mikšys Jonas, Mikolajūnas Povilas, Meškauskas Vilhelmas, Naujokas Jurgis, Pažėrienė Ona, Pažėra, Sakalauskienė Solomėja, Sakalauskaitė Aldona, Skrinskas Feliksas, Skrinskas Kazys, Siugždinis Kazys (Sugzdinis), Tumaitienė Lydija, Urbonas Jokūbas, Vilenčikas Petras, Voleita Alfonsas ir Žemaitis Jonas. **A. S. Kenstavičius**

St. Petersburg, Fla.

JAUNIMO TAUTINIŲ ŠOKIŲ "BANGOS" mokytoja S. Vaškienė, nuo grupės susiorganizavimo ligi šiol ėjusi šokių mokytojos pareigas, iš šių pareigų pasitraukė. Naująja šokių vadove sutiko būti Milda Jokūbaitytė-Sandargienė, kuri rugpjūčio 24 d. grupės susirinkime šias pareigas ir perėmė. Susirinkime dalyvavo klubo pirm. K. Jurgėla, abi vadovės ir 19 šokėjų.

Pietų metu klubo pirm. K. Jurgėlala susirinkusius supažindino su nauja "Bangos" vadove, linkėjo sėkmingo darbo, nuoširdžiai padėkojo S. Vaškienei už grupės sucementavimą ir dalyvavimą šokių šventėje.

Naujoji grupės vadovė gyvena Clermonte, apie 90 mylių nuo St. Petersburgo, kur su vyru Jonu apsigyveno 1971 m. Ji yra profesijonalė baleto šokėja. Ji šoko Klevelando "Grandinėlės" tautinių šokių grupėje. Augina du sūnus.

KLUBO CHORO REPETICIJOS prasidės rugsėjo 26 d., 7 v.v. Visi choristai ir norintieji įsijungti į choro eiles prašomi dalyvauti.

LB ST. PETERSBURGO APYLINKĖS GEGUŽINĖ-PIKNIKAS ruošiamas rugsėjo 24, trečiadienį, Seminole parke, devintajame paviljone. Pradžia — 11 v.r. Bus šilti pietūs, turtinga loterija, muzika ir šokiai. Rengėjai kviečia visus dalyvauti.

Lapkričio 6 d. LB apylinkė rengia vaidinimą "Uošvė į namus, tylos nebebus" — vieno veiksmo 2-jų paveikslų komedija. Režisuoja S. Velbasis.

A.a. OLGA BRUČIENĖ mirė rugpjūčio 25 d. Palaidota Memorial Park kapinėse rugpjūčio 29 d. po gedulingų pamaldų Sv. Vardo šventovėje. Paliko liūdinčuis — vyrą Petrą, sūnus Rimą ir Algį su šeimomis.

L. Ž.

Niagara-on-the-Lake, Ont.

ŠIAME ISTORINIAME MIESTELYJE pas M. S. Šetkus šią vasarą atostogavo dr. A. Baltrukėnas su žmona iš Akron, Ohio, ir buvęs ilgametis Niagaros srities lietuvių klebonas kun. Barnabas Mikalauskas, OFM.

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje

įsikūręs nuosavuose namuose —

Hamiltono Lietuvių Kredito Kooperatyvas TALKA

830 Main Street E., tel. 544-7125 L8M 1L6

Darbo valandos: pirmadieniais - ketvirtadieniais nuo 10 iki 5 val., penktadieniais nuo 10 iki 7 val., šeštadieniais nuo 9 iki 12 val. Liepos - rugpjūčio mėn. ir prieš ilgus savaitgalius šeštadieniais uždaryta.

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų draudа.

Nemokamas pilnas čekių patarnavimas.

Kapitalas — virš $14,000,000.

MOKAME UŽ:

depozitus (P.C.A.)	4%
santaupas	10%
term. depozitus 1 m.	10%
term. depozitus 3 m.	10%
reg. pensijų fondo	10½%

IMAME UŽ:

nekiln. turto pask.	13%
asmenines paskolas	14%

KELIONĖS Į LIETUVĄ IR KITAS PASAULIO ŠALIS

Naujas lietuvių kelionių biuras

Simon's Travel Service

kviečia keliauti kartu!

Šv. Kalėdos ir Nauji Metai su giminėm.

Vilnius-Ryga 1980 m. gruodžio 22 d. iki 1981 sausio 5 d.

Kelionių ir viešnagės metu teikiama visapusiška pagalba, taip pat mūsų biuras sutvarko dokumentus, reikalingus iškvietimams vizitui.

Tel. 537-3060 arba **532-8772**

2385 Dundas St. W., Toronto, Ont., Canada M6P 1X2

(Kelionių biuro registracijos numeris — 1835961)

Simon's TELEVISION

Savininkas — V. SIMINKEVIČIUS

2385 Dundas St. W., Toronto **Tel. 532-8772**

Netoli Lietuvių Namų prie Bloor-Dundas požeminio.

Nuomojam, taisom, parduodam "ADMIRAL" ir kitų firmų televizijas bei "stereo" aparatus. Turime lietuviškų plokštelių ir suvenyrų.

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

STRAIPSNĮ APIE LIETUVOS KONSULATĄ Čikagoje rugpjūčio 15 d. paskelbė "Chicago Tribune" nuolatinis bendradarbis Howard A. Tyner. Jo pagrindinė antraštė: "Lietuviai kovoja už savo tapatybės išsaugojimą"; antrinė: "Konsulė tęsia darbą, nors jau nebėra valstybės". Jame kalbama apie generalinį Lietuvos konsulatą Marquette Parke ir konsulę J. Daužvardienę, atliekančią savo pareigas. Primenama, kad užsienio šalių konsulatų Čikagoj yra net 65. J. Daužvardienė turi pilną JAV valstybės departamento pripažinimą, dalyvauja diplomatams skirtuose renginiuose, o jos automobilis dar neseniai prie Illinois valstijos registracijos plokštės turėjo užrašą "Consular Corps", nors Lietuva neegzistuoja kaip nepriklausoma valstybė. H. A. Tyner primena skaitytojams, kad jau 40 metų, kai Lietuva įjungta Sovietų Sąjungon. Lietuviai turi savo kalbą, bet jie laikomi sovietų piliečiais. Nors šios tautos istorija siekia 1000 metų, įstatymai yra paruošiami Maskvoje ir įgyvendinami Maskvos. Sovietų Sąjungos ambasados ir konsulatai tvarko Lietuvos gyventojų reikalus užsienyje. Jeigu nori ten važiuoti, reikia gauti sovietų valdžios sutikimą. Šie duomenys liūdnai nuteikia J. Daužvardienę, bet nesumenkina jos tikslo: "Aš priklausau kraštui ir jo tautai. Sovietų ambasada atstovauja Sovietų Sąjungai, o ne mums."

PALIESDAMAS II D. KARO PRADŽIĄ, amerikietis žurnalistas H. A. Tyner supažindina skaitytojus su sovietine Lietuvos, Latvijos ir Estijos okupacija 1940 m., Kremliaus suorganizuotomis komunistinėmis vyriausybėmis. Dėlto JAV vyriausybė laikosi Baltijos šalių nepripažinimo Sovietų Sąjungai, o tai leidžia veikti tokiems konsulatams, kaip Marquette Parke. Lietuva turi savo atstovybę Vašingtone, konsulatus Niujorke, Los Angeles ir Čikagoje. Latvijos ir Estijos atstovai yra Vašingtone ir Niujorke. Šios Baltijos šalių atstovybės išsilaiko iš jų vyriausybių prieš 1940 m. į JAV atvežto kapitalo. Pastaruoju metu lėšos jau yra beveik išsekusios, tačiau mažėja ir diplomatų skaičius. JAV vyriausybė pilną diplomatinį pripažinimą teikia tik tiems baltiečiams, kurie dar prieš 1940 m. dirbo tų šalių užsienio tarnyboje. Tik du Lietuvos diplomatai — vienas Vašingtone, kitas Niujorke, abu jau senyvo amžiaus, turi pilnas diplomatines teises. J. Daužvardienė, gimusi JAV, tebuvo pripažinta garbės konsule, kai 1971 m. mirė jos vyras, generalinis Lietuvos konsulas Čikagoje nuo 1937 m. Garbės konsulės titulas yra šiek tiek mažesnis, bet čikagiškis Lietuvos konsulatas tebėra įtrauktas į oficialius sąrašus, turi savo telefono numerį. J. Daužvardienė kasmet gauna tūkstančius laiškų, kurių autoriai ją kartais laiko sovietų okupuotos Lietuvos konsule. J. Daužvardienė stengiasi padėti savo tautiečiams, patvirtindama JAV lietuvių gimimo datas, nes metrikų negalima gauti iš Lietuvos. Ji taipgi padeda, kai mirusieji JAV lietuviai nori, kad jų pelenai būtų nugabenti tėvynėn. Pagal tarptautinį susitarimą garbės konsulai negali gauti algos. Savo name turimą konsulatą J. Daužvardienė išlaiko nedidelėm pašalpom, kurias ji raštinės išlaidoms gauna iš Lietuvos atstovybės Vašingtone. H. A. Tyner teigimu, J. Daužvardienė norėtų sumažinti savo darbo naštą, kai bus surastas tinkamas asmuo konsulato reikalams.

AMERIKOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJOS 45-tasis kongresas įvyks spalio 17-19 d.d. Southfielde prie Detroito, Dievo Apvaizdos lietuvių parapijoje ir Kultūros Centre. Numatyta tautinių drabužių paroda, kurią atidarys Š. Lišauskas, įdomios svarstybos jaunimui "Esu savo brolio sargas — žvilgsnis į okupuotą Lietuvą". Svarstyboms vadovaus Linas Mikulionis, o jose dalyvaus Gintė Damušytė ir Arvydas Žygas. Pranešimą padarys ALK Federacijos pirm. dr. J. Pikūnas, bus priimta nauja konstitucija, renkama valdyba. Darbotvarkėn taipgi įtraukta J. B. Laučkos paskaita "Katalikų idėjos ateities perspektyvoje", svarstybos "Lietuvių katalikų spaudos pasiruošimas ateičiai". Jų dalyviai: kun. dr. P. Gaida, L. Gražulienė, P. Skabeikis. Meninę programą pokylyje atliks "Nerijos" ansamblis iš Klevelando ir tautinių šokių grupė "Audinys". Kongresas bus užbaigtas akademine dalimi rugsėjo 19 d. Jai vadovaus dr. A. Damušis. Bus įteikta šios federacijos 1978-79 m. religinės literatūros premija, paskirta kun. A. Rubšiui už jo veikalą "Raktas į Naująjį Testamentą".

Argentina

ARGENTINOS GROŽIO KARALAITĖS rinkimuose dalyvavo jaunoji sol. Adriana Jocytė, atstovaudama Berisso miestui. Rinkimus plačiai išgarsino televizija ir spauda. A. Jocytė susilaukė nemažo laimėjimo, užimdama antrą vietą su pirmosios princesės titulu. Ji yra užaugusi Berisse, dalyvavusi Mindaugo draugijos renginiuose nuo vaikystės dienų. Kai 1978 m. Berissas buvo paskelbtas imigrantų miestu ir buvo pirmą kartą renkama imigrantų karalaitė, ja tapo A. Jocytė, kandidate pasiūlyta Mindaugo draugijos. Pakviesta Lietuvių Jaunimo Sąjungos valdybos, A. Jocytė su koncertų serija prieš keletą metų aplankė JAV ir Kanados lietuvius. Šiuo metu ji gilina muzikos studijas, La Platos universitete studijuoja kalbas.

Australija

BIČIULIŲ DRAUGIJĄ PAVERGTIESIEMS REMTI įsteigė Tasmanijos lietuviai Hobarte. Jos pirmininku išrinktas A. Taškūnas. Draugijon įjungti ne tik lietuviai, bet ir vietiniai gyventojai. Jie įsipareigojo globoti už religijos ir žmogaus teises Sovietų Sąjungoje kalinamus lietuvius. Jiems bus rašomi laiškai, siunčiamos dovanėlės. Draugijos susirinkimai šaukiami kiekvieno mėnesio pirmą pirmadienį. Į Australijos Lietuvių Dienas Adelaidėje ruošiasi vykti 50 Tasmanijos lietuvių: tautinių šokių grupė "Venta" su vadove A. Žiginskaitė-Nunez, "Baltic News" red. A. Taškūnas, "Perkūno" klubo sportininkai, ALB krašto tarybos narys A. Kantvilas ir dar kelios šeimos.

LIETUVIŲ SODYBĄ prie Sydnėjaus yra įsteigusi Lietuvių Moterų Socialinės Globos Draugija, vadovaujama pirm. O. Baužienės. Sydnėjaus Lietuvių Klube rugpjūčio 3 d. įvykusiame susirinkime buvo pateikta pastarųjų metų veiklos apyskaita. Iš jos paaiškėjo, kad sodyba jau turi 12 užpildytų butų ir kad ruošiamasi statyti paskutinius 5 butus, kuriems valdžia yra pažadėjusi $60.500 paramą. Priekaištų buvo susilaukta dėl sodybos butų skirstymo. Pradžioje iš juose apsigyvenusių asmenų buvo reikalaujama $4.000 įnašo, o dabar — $8.000. Šį įnašą davęs asmuo gauna teisę gyventi bute iki pat savo mirties. Dėlto ir pasklido gandai, kad moterų draugija rūpinasi tik "milijonieriais". Pasak pirm. O. Baužienės, toks įnašas buvo būtinas, nes jo reikėjo sodybai plėsti. Pagal turimas lėšas 1:3 santykiu prisidėdavo ir valdžios įstaigos. Mirus ar gyventojams išsikrausčius, butai liks draugijos žinioje. Ateityje juos bus galima nuomoti ir mažiau pasiturintiems. Kitas priekaištas liečia sodybos ateitį. Esą anksčiau ar vėliau ją perims kuri nors Australijos institucija. Pirm. O. Baužienė reiškė viltį, kad sodyba dar ilgai naudosis lietuviai, o jeigu ją tektų kada nors likviduoti, ji bus atiduota registruotai šalpos organizacijai, kurią pasirinks likvidacinis lietuvių komtetas. Esą sodyba bus reikalinga ir dabartinei lietuviško jaunimo kartai.

Britanija

PLB VALDYBOS PIRM. INŽ. V. KAMANTAS, rugpjūčio 16-18 d.d. lankydamasis Londone, pranešė, kad šios valdybos nutarimu Britanijos lietuviams PLB šeimoje nuo š.m. liepos 1 d. formaliai atstovauja Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjunga. "TŽ" redakcija yra gavusi oficialų raštą iš D. Britanijos Lietuvių Bendruomenės, kad jos veikla ir toliau yra tęsiama. Pateikiamas ir krašto valdybos adresas: 55 Ringmer Ave., London SW6 5LP, Britain. Tel. 01-736-3093.

PAVERGTŲJŲ TAUTŲ SAVAITĖ Bradforde buvo pradėta liepos 20 d. bendromis pamaldomis katedroje ir e'tynėmis prie žuvusiem kariam skirto paminklo, o užbaigta liepos 27 d. ukrainiečių salėje. Pagrindiniu kalbėtoju buvo Salfordo universiteto lektorius dr. Aleksandras Štromas, nušviečęs kruviną Sovietų Sąjungos istoriją. Jo išvada: carinis imperializmas nublanksta prieš sovietinį imperializmą. Vakarų politikus jis ragino nepaisyti peršamo atolydžio, organizuotis, kad Vakarų pasaulis būtų pajėgus pasipriešinti komunizmui. Dr. A. Štromas pavergtų tautų atstovams patarė dirbti ranka rankon, kad būtų sukurtas naujas pasaulis, neturintis pavergtųjų ir pavergėjų, kad nuo žemės paviršaus būtų nušluoti pavergimo reiškiniai, įsikūniję komunizme. Mitinge dalyvavę šešių pavergtųjų tautų atstovai priėmė rezoliuciją, prašančią laisvąsias Vakarų valstybes nutraukti bendradarbiavimą su Sovietų Sąjunga, reikalauti, kad ji savo kariuomenę atitrauktų ne tik iš Afganistano, bet ir iš Ukrainos, Gudijos, Estijos, Latvijos, Lietuvos bei kitų okupuotų šalių. Apie 50 rezoliucijos kopijų buvo pasiųsta valstybių vyriausybėms bei kitoms institucijoms. Koncertinę programą atliko estų ir ukrainiečių chorai, tautinių šokių grupės. Bradfordo lietuviams talkino grupė tautiečių iš Škotijos.

Suvalkų trikampis

SEINŲ BAZILIKOJE lietuviškų pamaldų vis dar nėra — jų neleidžia nei Lomžos vyskupas, nei vietinė dvasiškija. Vienas jaunas lietuvis prašė vietos kunigus atlikti jo jungtuvių apeigas lietuvių kalba, bet klebonas nesutiko. Kiekvieną sekmadienį po lenkiškų pamaldų lietuviai renkasi giedoti lietuviškų giesmių. Pastaruoju metu tokių giesmininkų skaičius labai pagausėjo. Jie tikisi, kad ateis diena, kai vėl bus įvestos lietuviškos pamaldos Seinų bazilikoje.

KUN. TASIUS EREMINAS, svečias iš Italijos, lankėsi Punsko ir kitose apylinkėse, susipažino su vietos lietuvių gyvenimu, pasakė pamokslą Punsko šventovėje, skatindamas išsaugoti savo tikėjimą bei tradicijas.

STUDENTAS IŠ ITALIJOS EMILIO ASTI, studijuojantis kalbas, keletą savaičių gyveno Punsko apylinkėse ir gerokai pramoko lietuvių kalbos. Norėjo nuvažiuoti į Lietuvą, bet negavo leidimo.

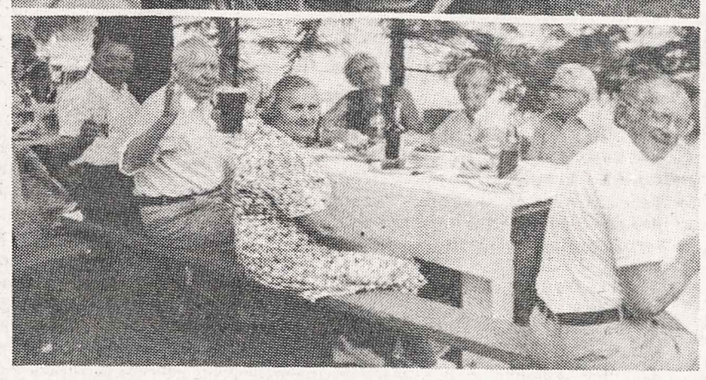

Wellando ir St. Catharines lietuviai Oninių išvykoje p.p. Bieliūnų sodyboje, kur susitinka įvairiomis progomis Nuotr. J. Paužuolio

Organizacijos ir jų veikla

Atsiliepiant į diskusinius straipsnius

Coming together — is a beginning,
Working together — is progress
And staying together — is success.

Taip vertinamas organizuotas darbas anglų veikloje. "Tėv. Žiburių" 22 nr. yra du dėmesio verti straipsniai: Č. Senkevičiaus "Veikla ir kritika" ir R. Kyliaus — "Laikas pabusti iš snaudulio". Tačiau tenka abejoti, ar visuomenė tuo tiki, nes ir pati redakcija, matyt, abejodama tų minčių tikslumu, straipsnį (Č. Senkevičiaus) pažymėjo antrašte "diskusinės mintys"

Kad R. Kylius rašo gryną tiesą (ir Č. S. nagrinėja tą pačią temą), neabejoja tie, kuriems teko dirbti su organizacijomis, nes mūsų veikla tikrai "šlubuoja".

Su gailesčiu prisimintina viena jauna veikėja, advokatė, kuri prieš keletą metų buvo gražiai įsijungusi, bet, deja, sužibėjo lyg deimančiukas trumpai akimirkai ir dingo. Kas atsitiko, niekada viešai nebuvo kalbama, tačiau pašnibždomis buvo sakoma, kad kaikurie senieji veikėjai buvo kalti.

Atrodo, kad mūsų veiklieji visuomenininkai, veteranai, tikrai prisibijo veiklių jaunuolių. Dėlto šie, vos parodę savo pejėgumą, tampa išstumti. Jei kaikas jų ir pasigenda, tai vistiek nesistengia jų sugrąžinti. Gal iš kuklumo?

Taip jų esame praradę ne vieną ar du, bet šimtus. Pvz. vienas nusivylęs tėvas skundžiasi mėginęs įtraukti dukterį į Bendruomenės veiklą, bet kai paaiškėjo, kad ji ateitininkė, kitos krypties tautiečiai pareiškė, kad jai nebūsią čia darbo. Taip ir šita "nubiro" nuo lietuviškos veiklos. Vėliau, kai mūsų jaunimas subręsta kanadiškoje bendruomenėje, nė su "pyragu" jo nepriviliosi.

Kodėl taip yra? Daugiausia kaltas mūsų vyresniųjų, dar tėvynėje subrendusių, išdidumas ir lyg popiežiaus, kalbančio "ex catedra", neklaidingumas.

Kitam veteranui veikėjui buvo pasiūlyta įjungti keletą jaunų akademikų į jo vadovaujamą visuomeninės veiklos šaką. Jis p a r e i š k ė nuogąstavimą: "Ką gi mes veiksime jaunimui viską pavedę?" Šiuos žodžius nevienas pakartoja viešai, o dar didesnė dalis tik slapčiomis galvoja ir stengiasi išsilaikyti užimame "poste" kaip galint ilgiau.

Pagaliau seniesiems išmirus, sunegalavus a r b a alkoholyje "nuskendus", organizacijos taip sumažėja, kad nebeįmanoma toliau veikti. Jei neprisiauginsime, neparuošime vadų, iš kur gi jų atsiras lietuviškai veiklai tęsti po mūsų mirties?

Reikia pastebėti ir tai, kad ir jaunimo eilėse jau pasirodė netinkamų, ypač nesąžiningų, bet tai mažuma.

Didelė klaida manyti, kad senieji neteks pareigų įsileidę jaunuosius. Lietuviško darbo barai neriboti. Mes esame menkiau organizuoti, negu kitos etninės grupės, o paruošę jaunimą senieji veikėjai galėtų greta dirbti. Užtektų visiems pareigų. Gerai žinoma, kad mūsų veteranai kartais mėgsta pasigirti darbais, kurie nuveikti kitų rankomis. Žinoma, to jaunieji nepakęs.

Dar viena netikusi mūsų organizacinės veiklos pusė krinta į akis: asmenys, išrinkti valdybon, kažkodėl mano, kad jie vieni turi prisiimti visas pareigas ir dirbti, o kiti tik kartą ar du per metus susirenka pasiklausyti kas nuveikta. Dėlto eiliniai organizacijų nariai, kurie turi daugiau ambicijos (norėtų kur nors įsipareigoti), visai neateina, jei nepatenka valdybon. Tuo tarpu organizacijų pirmininkai skundžiasi, kad nėra kam dirbti.

Argi ne laikas mums išmokti organizuotis? Ar negalėtume įpareigoti visus narius? Būtų naudinga kaikuriais atvejais pasirodyti dažniau viešumoje, vietinių kanadiečių tarpe, patekti į spaudą. Su gausiu, gražiai organizuotu būriu galėtume nuolat dalyvauti visokiom p r o g o m, ypač įvairiose demonstracijose. Labai pasigendama viešos demonstracijos (visų baltiečių kartu) sibirinių trėmimų paminėjime. Toks pageidavimas jau ir šiemet buvo spaudoje keliamas. Ką gi mes pasiekiame tyliai paverkšlenę uždaroje salėje ar šventovėje, kur ne tik trėmimų kaltininkai rusai nemato ir negirdi mūsų, bet ir kanadiškoji visuomenė mūsų nelaimės nepastebi. Dalis svetimųjų (juos paprašius) galbūt taip pat mums pritartų, prisijungtų (tai jau yra praktikuojama Delhi St. Jakubicko vadovaujamų šaulių).

Uniformuotų žmonių demonstracijos visada efektingesnės. Sibirinių trėmimų dieną kartą ir lietuvių buvo suorganizuotos įspūdingos eitynės Toronto gatvėmis: moterys ėjo juodoj aprangoj su žvakėmis rankose. Labai paveikė žiūrovus, tik gaila, kad eitynės buvo pertrumpos. Dar įdomiau būtų, jei tokiose rimtose eitynėse būtų grojamas gedulingas maršas, nors ir iš "rekorderio". Muzika toliau girdisi ir patraukia daugiau publikos, be to, sudaro graudesnę nuotaiką, labiau įtikinančią.

Kažin kodėl skautai ir kitos uniformuotos organizacijos neprisideda demonstracijose? Kam gi tos uniformos, jei jų viešai neparodome?

Jei mes visi organizuotumės ir dirbtume Tėvynei, o ne sau asmeniškos garbės (ar net naudos) jieškodami, atsirastų darbo jauniems ir seniems. Tada nereikėtų nuogąstauti, kad Š. Amerikoje lietuvybė užsibaigs su mūsų karta.

Jei taip atsitiks, nebus kam užtarti pavergtųjų ir kovoti už tautos nepriklausomybę išeivijoje.

Alijošiūtė

Buffalo, N.Y.

ŠEIMOS ŠVENTĖ įvyko rugpjūčio 25 d. Buffalo miesto priemiestyje Tonawandoje, jaukiuose Alfonso Sakavičiaus namuose. Suvažiavo daug giminių bei draugu. Iš Hamiltono atvyko Alfonso brolis Vincas su žmona, p.p. Stanaičiai, dr. Kvedaras. Iš bufališkių buvo dr. Gamziukas, profesorius Slavėnas, dr. Slavėnienė, p. Grikienė, A. R. Masiulioniai ir kitas Alfonso brolis Klemas. Iš St. Catharines dalyvavo buvęs Sakavičių kaimynas Pr. Norušis su žmona ir M. S. Šetkai.

Alfonso Sakavičiaus žmona Adriana dirba kaip mokytoja vietinėje mokykloje. P. Grikienės sūnus tarnauja Amerikos karo aviacijoje kaip augštesnio laipsnio karininkas Saudi Arabijoje. **Kor.**

Lietuvos žydai kaltina lietuvius

(Atkelta iš 2-ro psl.)

tatą Jošuės knygoje, 7 skyriuje (12 pastraipoj, A. K.), istorijoj apie Ay (Hajo, A. K.) miestą. Vienas iš karių, šeimos galva, vardu Achanas (Akhanas) leido sau kaiką pasisavinti iš karo grobio. Izraelio tauta kare buvo nugalėta, taigi Dievas ir tarė: "Izraelis negalės stoti prieš savo neprietelius ir nuo jų bėgs, nes suteptas iškeikimu. Aš nebūsiu toliau su jumis, kolei neišnaikinsite to, kuris nusikalto ta piktadaryste" (arkiv. J. Skvirecko vertimas, A. K.). Ar jūs pašalinote prakeiktuosius iš savo tarpo? Jūsų stovykla yra nešvari, ir jūs esate ekskomunikuoti.

Verta pažymėti, kad tarp Jūsų ir sovietu vyriausybės tų nukaltėlių traktavime yra šis tas bendro. Jie sudarė bylas, o paskui jas atidėjo, nes turbūt nusikaltėlių skaičius buvo perdidelis — reiktų visą tautą traukti atsakomybėn. Dėlto niekas nebuvo padaryta.

Dabar dėl antrosios Jūsų laiško prielaidos: buvo lietuvių, kurie bendradarbiavo su naciais, buvo šiek tiek žydų, kurie pagelbėjo sovietų organams 1941 metu birželio mėnesio masiniame trėmime. Tiesa, buvo žydų sovietų personale, jie dalyvavo įkalinime prieš tremtį. Ar ten dalyvavo vieni žydai? Ar tik vieni lietuviai buvo ištremti? Ar nebuvo ištremta visa žydų "buržuazija", o taip pat ir žydų partijų pareigūnai? Mūsų apskaičiavimu, 7000-8000 žydų 1941 metų birželyje buvo ištremta, ir jų likimas buvo, kaip ir visų ištremtųjų.

Aš nenoriu tikėti, kad Jūsų vaizduotė yra tiek laki, jog manote kiekvieną žydą esant komunistu, kaip tai darė Jūsų vadai nacių okupacijos metais. Jie surinkdavo žydus švenčių ir sueigų metu miesto aikštėje ar miestelio aikštelėje ir ragindavo minią jiems spjaudyti į veidus arba juos išrikiuodavo eilėmis, įduodavo Stalino paveikslus ir mušamus bei niekinamus versdavo žygiuoti gatvėmis dainuojant komunistines dainas.

Savo laiške Jūs siūlote lyg ir sandėrį, kad Lietuvos Žydų Draugija Izrealyje išspausdintų viešą pareiškimą, jog žydų kankintojai bei žudikai buvo negausūs individai, lietuvių tauta savo visumoje buvo be nuodėmės, nekalta, be priekaištų, o Jūs iš savo pusės susilaikysite nuo skelbimo žydų veiksmų prieš lietuvius trėmimo laikotarpyje. Mes negalime priimti Jūsų siūlymo. Nesame pasiruošę jokiems sandėriams, kurie kėsinasi pridengti tai, kas buvo padaryta mūsų šeimoms. Mes domimės tik istorine tiesa.

Jeigu Jūs manote, kad atėjo laikas mums vieniems su kitais suartėti, kad savo laiku mes galbūt galėtume ištiesti savo ranką, — Jūs visų pirma turite išvalyti savo stovyklą nuo nusikaltėlių. Pripažinkite savo klaidą. Tarkite visiškai nuoširdžiai: mes nusidėjome, mes nusikaltome, mes klydome! Mes pripažįstame savo neteisumą, kurį padarėme! Šitai galėtų būti pradžia pokalbio, kurio pasekmes spręs tik *istorija*.

Lietuva yra man miela, nes jos žemėje yra palaidoti mano tėvai ir protėviai. Mūsų namai buvo sunaikinti, mūsų nuosavybė pagrobta, ir aš neturiu ko tenai jieškoti. Kapų paminklai buvo sunaikinti ir išniekinti — jie valdžios pareigūnų patvarkymu buvo panaudoti gatvėm grįsti. Bet gal aš rasiu numestą knygą, seną paveikslą, kuriuos aš galėčiau priglausti prie savo širdies.

Aš nieko neturiu prieš, kad mūsų pasikeitimas laiškais būtų paskelbtas, bet su sąlyga, kad jis būtų paskelbtas ištisai, be jokių praleidimų, kurie galėtų pakeisti pagrindinį turinį.

Jūsų —
Jacob Oleiski,
Lietuvos Žydų Draugijos
Izraelyje pirmininkas

Lietuviai, jūsų laukia

Riverwood

Daytona Beach, Florida!

Port Orange City, Daytona Beach, Fla.

Nauja, gražiai planuojama gyvenvietė. Ideali visais atžvilgiais vieta lietuviams gyventi. Iki Atlanto vandenyno tik 5 mylios. Planuojamas "Lithuanian Village". Įvairaus išplanavimo namai. Augšta namų kokybė, kainos prieinamos. Užtikrintas investavimas. Gyvensite ramioje, gamtos apsuptoje aplinkoje. Sprendimą darykite dabar! Informacijas teikia:

Adolfas Andrulis,
7 Talo Circle, Port Orange, Fla. 32018, USA.
Telefonas 904-761-3625.

wintario

Bumper Bonus Draw

SPALIO 2 DIENĄ

Per $5,500,000 neapmokestinamų laimėjimų
Įskaitant $2,000,000 priedinių laimėjimų

70 PRIEDINIŲ LAIMĖJIMŲ*
10-$100,000
10 - $50,000
50 - $10,000

30 DIDŽIŲJŲ LAIMĖJIMŲ**
6 - $100,000
24-$25,000

** Pagal 6 milijonus išleistų bilietų
* Nėra antraeilių laimėjimų

Su septynių skaitlinių priedinio traukimo bilietu galite laimėti vieną iš stambiųjų priedinių sumų: 10 — $100,000, 10 — $50,000, 50 — $10,000. Jeigu jūsų priedinio traukimo (Bonus Draw) numeris visiškai atitinka vieną iš 70 ištrauktų numerių, reiškia esate laimėtojas $10,000, $50,000 arba $100,000!

Su reguliariu šešių skaitlinių bilietu galite išlošti vieną iš 6 — $100,000 arba 24 — $25,000 didžiųjų laimėjimų, be to, 331,914 kitų laimėjimų. Tai sudaro $3,618,000 neapmokestinamų laimėjimų.

Sekite "Wintario Bumper Bonus Draw" televizijoje spalio 2, ketvirtadienį, 9 v.v. Neužmirškite nusipirkti bilieto. Kaina — tik $1. Tas ketvirtadienis gali būti jūsų laimės diena!

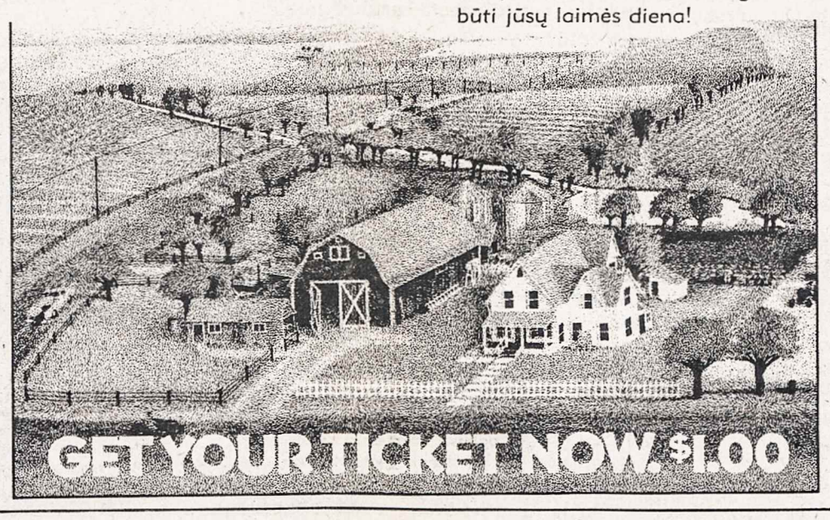

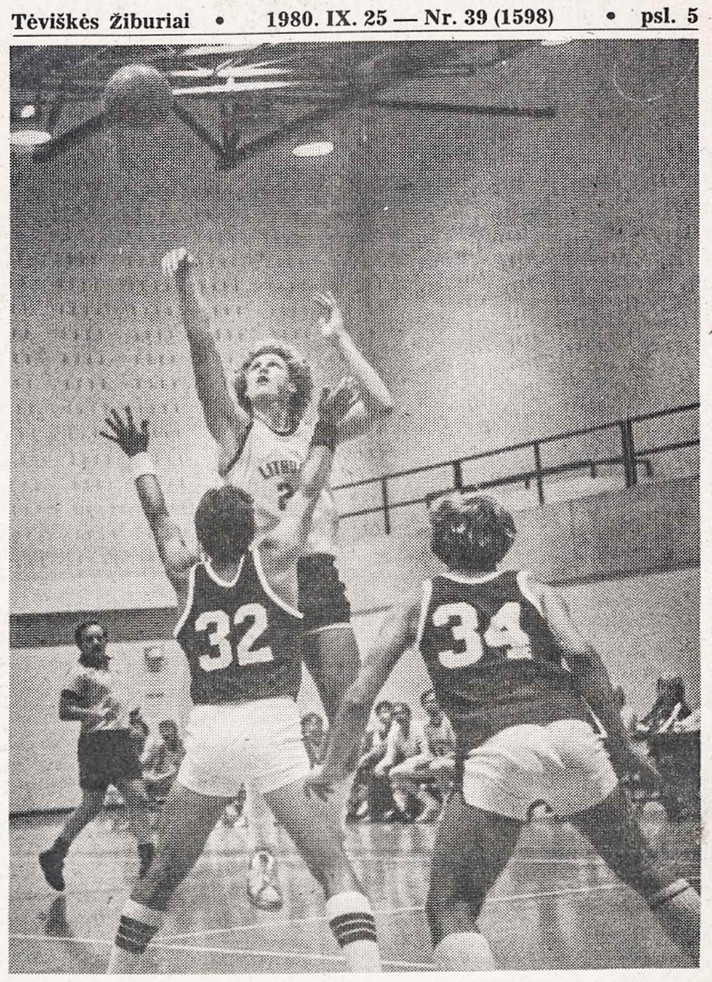

1980 metų Laisvės Olimpiadoje Toronte lietuviai žaidžia krepšinį. Viduryje — žymus rinktinės žaidėjas LEONAS RAUTINŠAS, Kanados rinktinės narys, atsisakęs vykti į Maskvos olimpiadą Nuotr. A. Šeškaus

Jaunimo vandalizmas

Atsiliepiant į tuo klausimu išspausdintus straipsnius

Č. SENKEVIČIUS

"TŽ" 1980 m. birželio 5 d. vedamasis "Pavojingi obuoliai" ir liepos 10 d. Aurelijos Balašaitienės straipsnis "Vandalizmas — kriminalinis nusikaltimas" kažkaip pristabdo bėgančius įvairių veiklų keliais ir verčia pagalvoti. Tas skubėjimas vis tų didžių tikslų vardan kartais ir su pagrindu teisinamas, girdi, ar bus kam po mūsų taip bėgti, ar ateity bus tokios savos organizacijos, ansambliai, tautinių šokių ir dainu šventės, kongresai? Nevieną čia gal prislegia nejauki panika. Ir tokioj nuotaikoj neberandama laiko stabtelti, apsidairyti ir save paanalizuoti, juoba, kad kartais pasididžiuojam galvodami, kad esame patys geriausi visų kitų tautų tarpe.

Tai jau labai pavojinga išvada, galinti mus greitai paversti tam tikrais reklaminiais elementais be jokio gilesnio turinio, kurį turi sudaryti moralinė atspara ir aiškus tikėjimas religinių principų ir pagrindų nauda, jau nebekalbant apie nuoširdų gynimą reikšmės, kuri įrašyta marškinėliuose žodžiais "Lithuanian Power". Jei šis įrašas įdomus ir simbolizuojantis, tai didesnių suvažiavimų metu pasitaiko matyti taipgi įdomų ir nemažiau simbolizuojantį įrašą marškinėliuose, būtent, "Atsiprašau, aš girtas". Be abejonės, tokių įrašų autoriai norėjo "padaryti juoko". Tačiau, kai jo turinys pradeda aiškinti tikrovę, juokai dingsta.

Didesniuose mūsų jaunimo susibūrimuose (ačiū Dievui, dar labai maža dalelė) atsiranda pramuštgalvių, norinčių išsiskirti kuo nors iš kitų, atkreipti dėmesį, pasirodyti "laisvais" ir drąsiais. Rodos, tokiais išsišokėliais nori būti dažniausiai tie, kuriems šiaipjau normaliame gyvenime nelabai sekasi — moksle, su mergaitėm ar ir namie su tėvais. Atsidūrę jaunimo būryje, jie nori "atsigriebti". O pats jaunimas tokiais ne tiek žavisi, kiek domisi ar juos panaudoja trumpam padraugavimui, ypač jei jie pinigų nestokoja. Vienaip ar kitaip apsisvaiginus, ima noras ką nors veikti, kaip nors į save atkreipti dėmesį ar išlieti kokį nepasisekimų sutelktą nepasitenkinimą. Taip ir prasideda vandalizmas. Vandalui kiekvienas laikas ir kiekviena vieta yra "geri".

Rūpinamės savuoju jaunimu. Stengiamės jį kaip galima daugiau kreipti geruoju keliu, apsaugoti nuo blogųjų įtakų ir paruošti naudingam gyvenimui; kur prieinama, barstome tradicinio idealizmo kibirkštėles ir sutartinai labai norime, kad mūsų jaunimas pripažintų šitų pastangų gyvybinį reikalingumą. Į šitą daugiskaitą "MES" įeina tėvai, organizacijų vadovai, savų mokyklų mokytojai ir visa kita grupė, kuriai rūpi lietuvio vaiko auklėjimas ir jo ateitis. Pastangų rezultatai kartais labai ryškiai pastebimi. Ir tada yra pagrindo džiaugtis.

Tačiau būna ir kitaip, ypač tais atvejais, kai tarp to "MES" nėra sutarimo, kai kartais vieni labai stengiasi, kiti tiktai stebi, treti ranka numoja, užsiimdami tik savo specifine veikla, nekreipdami dėmesio į grupės drausmę, moralę ar net ir pasitaikantį vandalizmą.

Čia ir yra visa problema. Kur nėra sutarimo, nebus ir tinkamo auklėjimo. Jei nusikaltęs yra teisinamas tėvų ar vadovų, jei vadovai, išsivežę būrius jaunimo, tesirūpina koncertų pasisekimu, užsimerkdami prieš vieneto narių elgesį autobusuose, viešbučiuose ar net gatvėse, ko gi benorėti, kad daromos spragos nekenktų visumos pastangoms.

Tiesa, nėra lengva vadovams viską aprėpti, viską pamatyti ar kontroliuoti. Tačiau yra įmanoma nustatyti elgesio taisykles, perspėti, nubausti ar net iš grupės pašalinti, jei kitos išeities nebėra. Užuot slėpus nusikaltimus ir negeroves, reikia jas kelti, ir tai pirmiausia savo grupės narių tarpe. Tie dalykai padėtų stabdyti pasitaikančius siautėjimus.

Nors mūsų jaunimas yra brangus ir nepamainomas veiksnys, natūralus potencialas išeivijos tautinei ateičiai ir jos darbams sėkmingai tęsti, tačiau jokios negerovės negali būti teisinamos tautine kilme, tikslais ar jaunimo svarba. Galima dar džiaugtis, kad keliamų blogybių nėra daug. Tačiau baiminamasi, kad jos nesiplėstų, juoba, kad ir įstatymų numatytos bausmės pernelyg švelnios. Todėl tokioje aplinkoje belieka mums patiems rūpintis išsilaikyti bent jau pirmoje civilizuoto bei kultūringo žmogaus pakopoje.

Nemažą metų skaičių įvairiomis formomis teko dirbti su jaunimu. Visada buvau patyręs, kad mūsų jaunimas yra geras. Su šia nuomone pasilieku ir toliau. Tačiau visą laiką mačiau ir dabar tebematau vadovaujančių asmenų ar net kaikurių tėvų paviršutiniškumą auklėjimo reikaluose. Vieni nenori, kiti nesugeba, treti patys eina ir savo grupės narius ar savo vaikus veda klaidinga kryptimi. Užtat kai keliamų problemų šaknys nevienu atveju glūdi po autoritetams skirta priedanga ir yra beveik nejudinamos, — netenka perdaug stebėtis skirtingos formos ir spalvos sulapojimais.

***"Merkelis Giedraitis"* -**

nauja knyga apie šį didvyrį ir jo nuostabius laikus; gaunama pas platintojus ir tiesiai iš leidyklos:
Amberland Publishing Co., 1813 Larchwood Ave., Troy, Mi. 48084.
Kaina: $7.00 minkštais viršeliais, $11.00 — kietais.

Tarptautinio folklorinio festivalio atidarymas Prancūzijoj, prie Remiremont miesto rotušės. Dalyvavo tautinių šokių grupės: belgų, lietuvių, bulgarų, prancūzų, vokiečių, jugoslavų ir šveicarų. Kairėje pusėje — lietuvių laikoma Kanados vėliava, o šalia jos — Lietuvos vėliava

Nuotr. R. Paulionio

Per jūras ir vandenynus

Jūrų kapitono Br. Krištopaičio atsiminimai

B. STUNDŽIA

Labai jau mažai turime jūrinių novelių, kelionių aprašymų, atsiminimų. Gal todėl, kad lietuviui gabalas žemės, sodas, daržas, upės ar ežero pakraštys, įstaiga ar suodina gamykla yra mielesni už tolimus jūros plotus, nepažįstamus kraštus, už nesėslų užsiėmimą.

Nepriklausomoj Lietuvoj jaunuoliai ėjo į jūrą jieškoti romantikos arba norėdami dirbti laivyne. Turėti savo prekinį laivyną buvo pelninga, be to, reikėjo pateisinti kovą už priėjimą prie jūros. Dabar Lietuvoje vyrai ir moterys eina į jūrą dėl geresnio uždarbio ir dėl noro pamatyti svetimus kraštus.

Išeivijoje labai jau retai kas iš jaunimo pasirenka jūrinę specialybę arba darbą, susijusį su jūra. Dauguma vyresniųjų, buvusių profesijonalų jūrininkų, atrodo, "užsišaldė" sausumoje, nors kaikurie buvo išėję trumpam laikotarpiui į jūrą.

Per keliasdešimt metų išeivijoje nepasirodė jokia knygą apie gyvenimą jūroje. Lietuvoje, atrodo, lyg daugiau dėmesio skiriama jūrai, todėl vis daugiau atsiranda žurnalistų, rašytojų, muzikų ir dailininkų, kuriančių jūrinėmis temomis.

Bet ir išeivijoje atsirado vienas — pirmasis tolimojo plaukiojimo kapitonas Bronius Krištopaitis, kurio atsiminimų knyga "Jūrų keliais" buvo neseniai atspausdinta.

Knygą autorius skiria žuvusiems, sveikatos netekusiems ir vėliau peranksti mirusiems plaukiojimų draugams, žuvusiems jūreiviams, jūrų skautams, taip pat visiems, kurie plaukiojo Lietuvos prekybiniame laivyne, dirbo laivininkystės bendrovių tarnyboje ar uosto administracijoje.

Kapitonas savo atsiminimus pradeda apie Lietuvos Jūrininkų Sąjungos įsteigimą ir svajones bei pastangas kurti tautinį laivyną. Jūrininkų sąjungos rūpesčiu 1923 m. prie Augštesniosios Technikos Mokyklos Kaune buvo įsteigtas jūrininkystės skyrius, iš kurio 1925 m. 16 jaunuolių buvo pasiųsta atlikti praktiką į Suomijos burinius laivus, plaukiančius į Angliją ir Australiją. Paprastai tie laivai iš Alandų salų, Marienhamn uosto — Baltijos jūros, plaukdami apie Geros Vilties iškyšulį, per 3-4 mėnesius pasiekdavo Australiją. Grįždavo plaukdami apie Rago iškyšulį (Cape Horn), tapusį jūrininkų siaubu dėl audrų, šalčio ir permainingų vėjų.

Nuostabu, kiek jūreiviai galėjo pakelti, kai peršlapę, plikomis rankomis turėdavo suimti apledėjusias augšto stiebo bures, atsistoję ant virvės. Ant denio reikėdavo saugotis bangų, kurios sulenkdavo net riešo storumo geležį. Tai buvo sunki mokykla, kurioje nevisi ištverdavo. Vienoje tų kelionių, buriuojant apie tą iškyšulį, žuvo kapitono klasės draugas A. Mėlynis.

Baigus plaukiojimo praktiką, 12 vyrų buvo pasiųsti į Suomiją, Abo (Turku) mieste esantį navigacijos institutą, iš kurio 1930 m. grįžo su tolimo plaukiojimo kapitono diplomais kišenėse. Norint gauti kapitono vietą reikėjo išplaukioti kapitono padėjėju (šturmanu) bent dvejus metus. Neturint savo laivyno, teko trintis uosto laivuose ir tik vienam antram pasisekė gauti šturmano darbą, jų tarpe ir B. Krištopaičiui.

Bet atėjo metai, kai bendrovė "Maistas" išnuomojo ir vėliau nupirko du laivus — šaldytuvus. B. Krištopaičiui buvo pasiūlyta pereiti iš Klaipėdos vokiečių laivo "Friesland", kur jis dirbo šturmanu, tokiomis pačioms pareigoms į išnuomotą laivą. Po kelių mėnesių "Maisto" bendrovė nupirko trečią laivą ir B. Krištopaitį paskyrė jo kapitonu. Laivas buvo pavadintas vardu "Maistas".

1936 m. šaltą vasario mėnesio dieną pirmas laivas su lietuviška įgula ir lietuviu kapitonu išplaukė į jūrą iš Klaipėdos uosto. Netrukus ir anksčiau įsigytus laivus perėmė lietuviai kapitonai.

Toliau kapitonas B. Krištopaitis aprašo kelionėse turėtus nutikimus jūroje ir uoste, plaukiant su keleiviais, pakliuvus į ledus, susitikimus su užsienio lietuviais, kontrabandininkais, prašytais ir neprašytais svečiais laive, jūreivių vargus ir džiaugsmus.

Autorius vadovavo trims laivams: "Maistui", "Marijampolei" ir "Kaunui".

Bet atėjo ir blogi laikai. Vokiečių naciams pasišovus valdyti pasaulį, teko palikti Klaipėdą. Laivui "Kaunas" kaip tik teko sutikti vokiečių karo laivyno junginį, plaukiantį į Klaipėdą. Viename tų laivų "Deutschland" plaukė ir vienas iš didžiųjų pasaulio nusikaltėlių Hitleris.

Prasidėjus antroms pasaulinėms žudynėms, vokiečiai paskelbė Anglijos blokadą. Laužant blokadą, autoriaus vadovaujamas laivas "Kaunas" buvo torpeduotas; įgula išsigelbėjo, ir tik vienas jūreivis žuvo.

Paatostogavęs Br. Krištopaitis jau tarybinių pareigūnų buvo paskirtas laivo "Marijampolė" kapitonu. Autorius aprašo savo pergyvenimus ir sunkumus dėl pareigūnų biurokratizmo ir NKVD maišymosi. Pasitaikius progai, jis iš pareigų atsisakė.

Atvykęs į JAV, kpt. B. Krištopaitis pakliuvo į vieno sukčiaus pinkles. Buvo sudaryta lietuviška įgula, ir fiktyvi bendrovė turėjo pirkti laivą. Kapitonui ir įgulai nuvykus į Europą perimti laivo, teko nemažai pavargti, kol galėjo vėl grįžti į JAV.

Autoriaus atsiminimuose yra ištraukos iš St. Vainoro, buvusio "Jūros" ir "Mūsų Jūros" redaktoriaus, rašinių. Jis nekartą keliavusio su kapitonu. Taip pat paminimas ir kitas jūros žurnalistas V. Bakūnas.

Autorius mielai prisimena tautinio laivyno organizatorius — plk. V. Grudzinską ir inž. V. Rėklaitį.

Skyrelį apie šturmaną V. Bagdanavičių norėčiau truputį papildyti. Šį lietuvių jūrininką aprašė Eric Newby savo knygoje "Paskutinės burlaivių su grūdais lentynės" (The Last Grain Race). Jo nuomone, tai buvo idealistas jūrininkas ir puikus jaunas vyras. Sutinku su Eric Newby, nes buvome kartu jūrų skautais ir kartu Klaipėdoje mokėmės buriavimo. Jam išplaukus burlaiviu "Mashulu" atlikti praktikos, dažnai susirašinėdavome. 1940 m., jau atsiradus "liaudies vyriausybei", V. B. grįžo iš Švedijos su tolimojo plaukiojimo šturmano diplomu. Dar vienerius metus turėjo praleisti mokykloje, kad gautų kapitono diplomą. Tą vasarą 1940 m. praleido Kaune, klabindamas įvairių įstaigų duris ir norėdamas gauti leidimą rudenį vėl išvažiuoti į Švediją. Jam buvo siūloma Leningrado jūrininkystės mokykla, bet V. Bagda-

(Nukelta į 9-tą psl.)

Literatūrinės periodikos problemos Lietuvoje

Rašo okupuotos Lietuvos pogrindžio žurnalas "Varpas" 8 nr.

Visų tautų kūrybinį indėlį į bendražmogišką kultūrą nulemia ne vien talentų kiekis, bet ir sąlygos. Sąlygos, kuriose kūrėjo potencija skleidžiasi, plečiasi pagal visuomenės pareikalavimą. Esti, kad talentai išsivysto ir skurde, politinėje priespaudoje, tačiau tokiu atveju mes nežinome, kiek jie įdėjo kūrybinės jėgos konflikte su nepalankia aplinka.

O kiek talentų žūsta? Aplinkos sužalotas, talentas neša trigubą skriaudą — pačiam, visuomenei ir pagaliau žmonijai. Ypač skaudu, kai kenksmingos sąlygos atsiranda dėl ideologinių ar nacionalistinių interesų. Jos išugdo tautinį antagonizmą, įvelia į konfliktą ištisas valstybes, kur silpnesni, ir nebūtinai neteisingi, nukenčia.

Didžiųjų nacionalizmas

Tokią didžios tautos savanaudišką nacionalistinę tendenciją santykyje su maža tauta teisingai pastebėjo Leninas. Jis perspėjo, kad didžios tautos nacionalizmas žalingesnis už mažos tautos nacionalizmą. "Reikia skirti engiančios nacijos nacionalizmą ir engiamosios nacijos nacionalizmą, didelės nacijos nacionalizmą ir mažutės nacijos nacionalizmą. Antrojo nacionalizmo atžvilgiu, mes, didelės nacijos nacionalai, beveik visuomet istorinėje praktikoje pasirodome esą kalti dėl daugybės smurto veiksmų ir net dar daugiau — patys to nepastebėdami padarome be galo daug smurto veiksmų ir įžeidimų. . ." (V. Leninas. Nacionalinės politikos ir proletarinio internacionalizmo klausimai. Vilnius, 1959, p. 185-186).

Mirus Leninui, praktiškai mirė ir jo idėjos. Komunistų partija vien tik formaliai deklaravo tautų lygybės principą. Paleido vadžias didžiatautiškam nacionalizmui mažų tautų sąskaita. Partija neįgyvendino specialių priemonių, nurodytų Lenino. Didžiatautiškas nacionalizmas padarė neįkainojamą žalą visai eilei mažesnių Tarybų Sąjungos tautų. Juk ne mažų tautų nacionalizmas pradėjo kasti duobę komunizmui, bet išpuikęs didžiatautiškas rusiškas nacionalizmas.

Po TSKP XX suvažiavimo buvo bandyta grįžti prie leninės nacionalinės politikos. Tačiau per 30 metų partijoje įsigalėjęs ir persunkęs visą sąjungą matas negali pasukti istorijos rato atgal. Ir vėl buvo apsistota tik prie formalaus tautų lygybės deklaravimo principo.

Sušvelnėjo sąlygos

Ketvirtasis Lietuvos rašytojų sąjungos suvažiavimas Vilniuje įvyko maždaug 10 metų praėjus po Stalino nuvainikavimo. Buvo ir po to visko, bet visdėlto visumoje kur kas daugiau davė kūrybinės laisvės, negu kad buvo anksčiau. Kūrybos sąlygų pagerėjimas atsispindėjo suvažiavimo metu vykusiose diskusijose. Tačiau socialistinis realizmas ir toliau liko vienintelė kūrybos kryptis, nors jo koncepcija pasidarė daug platesnė ir lankstesnė. Literatūra ėmė natūraliau gyvenimą vaizduoti. Tematika tapo platesnė. "Literatūrinę visuomenę džiugina tai, kad kritikoje išnyko grubaus komandavimo ir asmenybės kulto metais pasireiškę triukšmo metodai, kad jau tonas pasidarė daug draugiškesnis" (E. Mieželaitis, "Pergalė", 1966, nr. 1, p. 96). Taigi atsirado šiokios tokios galimybės, savęs neprievartaujant ir kitų neapgaudinėjant, išsakyti save.

Skriaudžiamas jaunimas

Bet greta kaikurių pagerėjusių kūrybos sąlygų lietuvių literatūrai vystytis atsirado ir rūpesčių, kurie vėliau atnešė didelę žalą mūsų literatūrai ir aplamai kultūrai bei toliau skatino tautinį antagonizmą. Tautinis nepasitikėjimas atsiranda ten, kur viena visuomenės grupė pastebi, kad ji yra išnaudojama. Kalbėti apie palankesnes kūrybines sąlygas neverta. Tačiau ir propagandiškai pigiai nuskamba pasisakymai — mes nuoširdžiai rūpinamės savo jaunimu, sudarydami jiems geriausias kūrybinio darbo sąlygas. Iki 1967 m. jaunieji kūrėjai buvo tik kampininkai respublikos periodikoje. Nuo 1967 m. pradėtas leisti jauniesiems rašytojams skirtas žurnalas "Nemunas", kuris toli gražu negali sutalpinti netgi pusės autorių. Savaitraštis "Literatūra ir Menas" ir mėnesinis organas "Pergalė" retkarčiais atveria savo puslapį pajėgiausiam literatūros prieaugliui. Tačiau jų sąlygos tam yra daugiau negu ribotos. Abu leidiniai turi juk aprėpti originalią 167 narių kūrybą, teorines diskusijas, ideologinius nurodymus, meną, kritiką, duoti šiek tiek verstinės literatūros.

Jaunimo padėtis nėra geresnė ir kitoje periodikoje, nes kiekvienas leidinys turi savo specifiką. Poetas A. Bernotas, užklaustas "Literatūros ir Meno", ką jis galėtų pasakyti apie jaunimo spaudą, kokie būtų jos svarbiausi uždaviniai, atsakė: "Keblus klausimas. Sunkoka į jį atsakyti, pačiam dirbant jaunimo spaudoje, — visada viskas geriau matyti iš šalies! Prirašoma daug. Kūriniai, kurie galbūt liko neparašyti, žinant, kad vistiek nebus kur jų spausdinti? Smulkus redakcijos vidaus reikalas ar problema? Didelė problema, mano manymu" (Literatūra ir Menas, 1965, rugp. 7, p. 3).

Stambesnio jaunimui skirto literatūrinio žurnalo problema jau pribrendo. Nepatenkina "Nemunas", "Jaunimo Gretos", "Moksleivis", iš dalies "Kultūros Barai". Pastarieji gali išspausdinti tik vieną kitą eilėraštį ar 7-10 p. apimties apsakymėlį. "Pergalės" žurnalas — vienintelis storesnis žurnalas respublikoje — gausiai užverstas įvairia medžiaga.

Visiems žinoma, kaip sunku pradėti leisti naują lietuvišką periodinį leidinį, reikia manevruoti, metais laukti palankios progos. Vis didesnis skaičius jaunimo, bestudijuojančio techniškus mokslus ar baigusių, gauna labai menką literatūrinį išsilavinimą. Problema kur kas didesnė ir gilesnė, ji veda atgal į mokyklos suolą. 1963 m. gruodžio 26 d. "Literatūroje ir Mene" buvo rašoma: ". . . daugiau negu pusė abiturientų, stojančių į augštąsias mokyklas, yra vos patenkinamai literatūriškai išprusę". Literatūrinio paruošimo problema yra rimta.

Naujas žurnalas

Ketvirtajame Lietuvos rašytojų suvažiavime buvo plačiai diskutuojama apie naujo literatūrinio žurnalo, skirto jaunimui, leidimą. Kadangi partija leido toms diskusijoms vykti, vadinasi, buvo palanki tokiam reikalui. Toks žurnalas tapo gyvenimo padiktuotas, ir jam įgyvendinti visos sąlygos yra. Jį turi visa eilė kitų respublikų. Lietuviai neprašo privilegijų, bet reikalauja savo teisių. Jo nebuvimas ir vilkinimas neša skriaudą. Praėjus truputį daugiau negu metams po suvažiavimo, 1967 m. vargais negalais gimė toks žurnalas, bet tai toli gražu ne toks, kokio reikėtų. Pastarajame rašytojų sąjungos suvažiavime panašių diskusijų nebuvo.

Rusiški žurnalai

Aiškiai jaučiamas literatūros augimo varžymas. Palyginimui imkime: rusų kalba leidžiama dešimt mėnesinių žurnalų literatūros klausimais: "Inostranaja Literatura", "Moskva", "Neva", "Novij Mir", "Oktebr", "Junost", "Ruskaja Literatura", "Znanije", "Voprosi Literaturi" ir "Zviezda". Jų bendras mėnesinis puslapių skaičius — 2476. Lietuvoje leidžiami du mėnesiniai literatūros žurnalai — "Pergalė" ir "Nemunas". Bendras puslapių skaičius — 260. Be to, rusų kalba išeina du literatūriniai laikraščiai — savaitraštis "Literaturnaja Rosija" ir "Literaturnaja Gazieta". Bendras puslapių skaičius — 42. Lietuvių kalba išeina savaitraštis "Literatūra ir Menas", puslapių skaičius — 8. Reikia pridurti, kad jie dalį savo ploto atiduoda muzikos ir teatro klausimams, kuriems rusų kalba yra leidžiami atskiri du žurnalai.

Dabartiniam lietuvių literatūros kūrybiniam gyvenimui ir jo augimui trūksta daugiau periodinės spaudos ploto. To ploto ir geresnės spaudos sąlygų būtinai reikia visam išsiplėtusiam Lietuvos kultūriniam gyvenimui. Jis netelpa į esamus rėmus.

Ne kažkuo ypatingai pasižymi ir esami literatūriniai leidiniai. VI Lietuvos rašytojų sąjungos suvažiavime valdybos pirmininkas A. Bieliauskas pranešime kalbėjo: ". . . Apskritai, norėtųsi tarti porą žodžių dėl "Literatūros ir Meno". . . Šis savaitraštis palaipsniui pasidarė panašus į mūsų bendrąją, plonų, iliustruotų žurnalų paveiktą spaudą — tuo lyg ir prarasdamas savo kovingumą bei planinę dvasią. . . "Literatūra ir Menas", "Kultūros Barai" turi pajėgti atvaizduoti visą kultūrinį gyvenimą Lietuvoje".

Varžoma spauda

Iš viso to matosi, kad rusų dominuojama Tarybų Sąjungos komunistų partija tik formaliai deklaruoja leninį tautų lygiateisiškumą, praktikoje to nevykdydama. Vienas iš tokių momentų, kaip matome, pasireiškia suvaržant iki minimumo kūrybinę periodiką. Neleidžiama pilnai pasirodyti jaunimui literatūrinėje dirvoje.

Norėdami tai užmaskuoti, skelbia, kad "LTSR užima trečią vietą pasaulyje pagal laikraščių ir žurnalų kiekį tūkstančiui gyventojų, kiekvienam tūkstančiui tenka 780 laikraščių ir žurnalų ("Komjaunimo Tiesa", 1966 kovo 29, p. 2). Tačiau neslepiama, kad iš tų 780 periodinių leidinių, atitenkančių 1000 gyventojų, tik 7, vadinasi nepilnas 1%, yra kultūriniai leidiniai. Juose, kad ir per komunistinę prizmę, atsispindi tautos savitumas ir mintis, kai tuo tarpu likusieji 99% periodinių leidinių — tėra ideologinis ir administracinis instrumentas okupuotam kraštui valdyti.

Tokia politika yra ne kas kita, kaip senosios carinės Rusijos didžiatautiško imperializmo tąsa.

S. Atkočiūnas

Nauji įstatymai reiškia didesnę apsaugą

Įstatymo pažeidimas yra nuostolingas... ūkininkams ir jums

Ontario yra viena laimingųjų provincijų. Čia turime labai įvairią gamtą, kurioje galime ruošti visokias pramogas.
Yra pakankamai žemės kiekvienam, tačiau kaikurie žmonės yra linkę pažeisti privačios nuosavybės teises.

Apsaugoti ūkininkų bei kitų savininkų teisėms išleistas naujas reikšmingas įstatymas, kuris sugriežtino bausmes nusikaltusiems.

Dabar nusikaltusieji gali būti baudžiami iki $1,000 ir įpareigojami atlyginti padarytus nuostolius. Net ir tais atvejais, kai nėra uždėto draudimo ženklo ant nuosavybės, įėjimas draudžiamas į sodą, gėlyną, vynuogyną, dirbamą žemę, aptvertą laukų ir ganyklą.

Taip pat draudžiamas įėjimas į kitos rūšies vietas, kur ant vartų, medžių arba tvorų uždėti raudoni ženklai. Geltoni ženklai reiškia, kad leidžiami tiktai tam tikri renginiai. Jūsų pareiga sužinoti, kokie tie renginiai.

Jei mėgstate gamtą, būkite pasiruošęs laikytis naujų įstatymų. Jūsų bendradarbiavimas įgalins visus Ontario gyventojus džiaugtis pramogomis gamtoje.

Pilnai informacijai įsigykite nemokamą knygelę. Ji gaunama prekyvietėse (supermarkets), alkoholinių gėralų parduotuvėse arba šiuo adresu:

Communications Branch
Ministry of the Attorney General,
18 King Street East, Toronto
M5C 1C5

Ministry of the Attorney General
R. Roy McMurtry
Minister
William Davis, Premier
Ontario

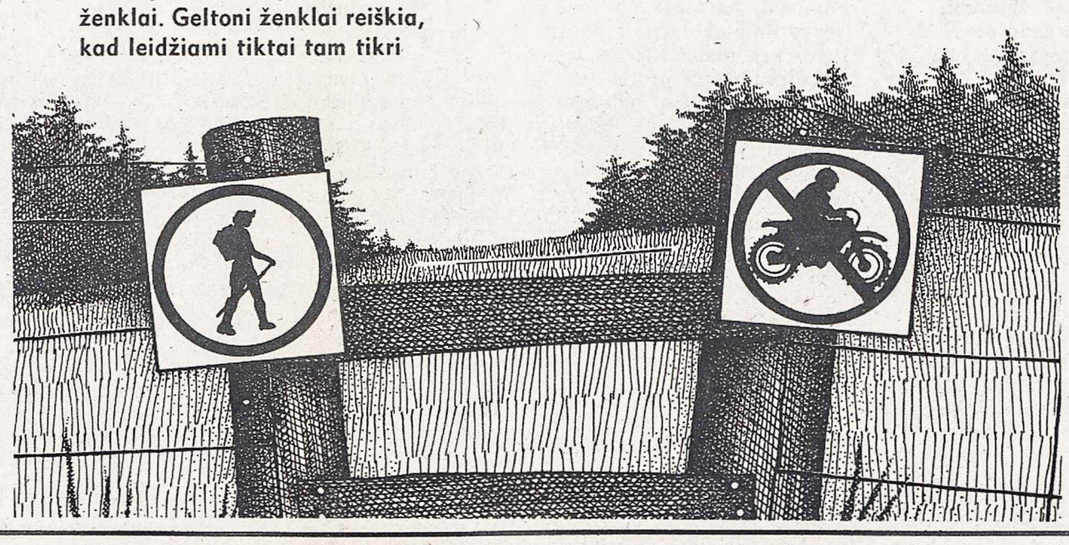

Dievo mirtis ar Vakarų žlugimas?

FELIKSAS JUCEVIČIUS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

3. GYVENIMO TRAPUMAS

Gyvenimas yra vienas iš tų žodžių, kuris atrodo mums suprantamiausias, bet kai mėginame jį nusakyti, tai susiduriame su sunkumais. Kokiomis kategorijomis galime geriausiai nusakyti jį? Atrodo, kad laiko. Juk dienomis, mėnesiais ir metais skaičiuojame savo gyvenimą. Kas yra tos dienos, mėnesiai ir metai? Kas yra laikas? Tai, kas yra ir tuojau nebėra. Laikas yra tai, kas išsisako nebūtimi. Štai kodėl lyg nebūtimi padvelkia ir mūsų gyvenimas. Nebūtimi alsuoja tautų ir civilizacijų istorija. Net visa visata slepia nebūties daigus. "Pradžioje tu įkūrei žemę, ir dangus yra tavo rankų darbas, šitie žus, tu gi pasiliksi, ir visa kaip drabužis pasens."[1] Tai psalmisto žodžiai, pasakyti prieš daugelį šimtmečių.

Ką kadaise skelbė psalmistas, tai šiandien patvirtina modernioji fizika. Jau praėjusiame šimtmetyje buvo kalbama apie baigtinio pasaulio galimybę laiko atžvilgiu. Pagrindą tam davė antrasis termodinamikos dėsnis ir entropija. Pritaikius šį dėsnį visatai, išeina, kad jos dienos taip pat suskaitytos. Pamažu atšals mūsų saulė, to paties susilauks kitos saulės kitų žvaigždynų, ir taip mirs žvaigždynai, ir su žvaigždynais mirs galaktikos, o su galaktikų mirtimi ateis visatos mirtis.

Kad materija yra mirtinga, tai skelbia šiandien jau antimaterija. Nors to negalime įsivaizduoti, bet tai galime suvokti. Mūsų vaizduotei labiau prieinama žmogaus ir civilizacijų mirtis. Kadaise psalmistas palygino žmogų su lauko gėle, kuri nuvysta vos pūstelėjus vėjui[2]. Kitoje vietoje jis vadina jį "rytmečio sapnu"[3].

Ar galima pasakyti apie žmogų ką nors gražiau ir teisingiau? Jei žmogus tik "vystanti gėlė" bei "rytmečio sapnas", tai jo kūriniai ar gali būti kas daugiau? Prieš daugelį šimtmečių sumerų poetas dainavo: "Tik dievai gyvena amžinai su didinguoju Šamaš, bet su mumis žmonėmis kitaip — mūsų dienos suskaičiuotos, ir tai, ką mes darome, yra tik vėjas"[4]. Aišku, tai suprasti padėjo sumerams gamtos p a t i r t i s. Mezopotamijoje gamta ištiesdavo žmogui ne tiek savo gelbstinčią ranką, kiek smogiantį kumštį. Kaip dykumų miražai, taip ir Tigro bei Eufrato vandenys apgaulingi — jie pakildavo staiga ir griaudavo be pasigailėjimo žmogaus supiltas užtvankas. Kartais čia pakildavo svilinantys vėjai su smėlio pūgomis, užslopindami beveik mirtinai krašto gyventojus. Kartais užeidavo baisios liūtys, paversdamos i š t i s u s plotus dumblu. Gamta duodavo sumerams suprasti, kaip mažai žmogus ir jo kūriniai reiškia.

Žmogus kūrinius paverčia griuvėsiais ne tik gamta, bet ir pats žmogus. Apmąstydamas romėnų imperijos likimą barbarų antplūdžių laikais, Augustinas, kartodamas Apulėjų, priminė krikščionims, kad "visa tai, kas žemiška, yra kaita, nepastovumas ir pražūtis"[5].

Didingiausi žmonijos kūriniai yra tai, ką vadiname šiandien civilizacijomis. Kaip žmogus, taip ir jos gimsta, auga ir miršta. Civilizacija yra savos rūšies organizmas, kuris yra lygiai taip pat apspręstas istorijos, kaip žmogaus gyvenimas — gamtos. Štai kodėl istorikai tvirtina, kad civilizacijų pražūtis taip neišvengiama, kaip nepajudinami yra žvaigždžių keliai.

Kiek istoriniai faktai patvirtina šią tezę ir kiek ją paneigia, tai priklauso ne tiek nuo pačių faktų, kiek nuo jų interpretacijos. Žinome tiktai, kad civilizacijos žūsta kartais nuo užpuolikų r a n k o s, kartais jos miršta dėl vidinių negalavimų, o kartais ir ligos, ir užpuolikai jas pribaigia. Achajai ir jų sąjungininkai, Agamemnono vadovaujami, s u d e g i n o Troją, Kublai Kano mongoliškosios hordos sunaikino Burmos senąją civilizaciją Pagane, Romos imperiją pribaigė barbarai, o Bizantiją — arabai. Kaikada "civilizuotieji" naikino primityvias civilizacijas, kaip tai XVI š. ispanai padarė su aztekų civilizacija Meksikoje ir inkų civilizacija Peru.

Tačiau kartais civilizacijos sugriūva iš vidaus. Ir tai atsitinka, kai jos pradeda negaluoti dvasiškai ir morališkai. Jos atsiduria tikrame pavojuje, kai jų nariai pradeda ignoruoti bei atsižadėti tų pagrindinių vertybių bei moralinių normų, kuriomis jos rėmėsi. Kur tik susiduriame su iš vidaus griūvančia civilizacija, ten paprastai susitinkame su skepticizmu, indiferentizmu ir abejingumu. Šių ligų ženklus pastebime žlungant senajam Egiptui, Mezopotamijos civilizacijoje pirmame tūkstantyje prieš Kristų. O ir Romos imperiją pakirto moralinis vėžys porą šimtų metų anksčiau, negu ją užpuolė barbarai.

Keistas jausmas kyla, kai lankome senųjų civilizacijų griuvėsius. Ar tai būtų Egipto piramidės su sfinksais, ar piramidės, kurias supylė kažkokia nežinoma indėnų tauta netoli Meksikos miesto, Atėnų Partenonas, Indijos šventyklos ar Šv. Jono bazilikos išlikusios kolons Efeze, — visa tai skelbia žmogaus kūrinių trapumą bei laiko negailestingumą. Griuvėsiai prabyla į mus nemeluota kalba, jie skelbia visiems jau įrodytą tiesą, jie atskleidžia prieš mūsų akis šiurkščią tikrovę — tai, ką vadiname istorija, yra daugiau mirtis negu gyvastis.

4. VAKARŲ CIVILIZACIJA

O kaip su Vakarais? Žinome, kad kaikurie stebėtojai mąno, jog jų laukia taip pat anų civilizacijų likimas. Vakaruose pasigirdo aiškiau pirmą kartą nuogąstavimo balsai XVIII š. pabaigoje.

O kas tai per šimtmetis? Tai enciklopedistų ir Prancūzų revoliucijos šimtmetis, tai laikotarpis, kai gimė nesibaigiančios pažangos idėja ir mechanistinis pasaulio aiškinimas tapo mada, kai gamta suvokiama ne tiek kaip kūrinys, kiek kaip kūrėjas. Tai šimtmetis, kai Voltaire'as šaukė "ecrasez l'infame", t.y. sutriuškinkite nedorėlę K. Bendriją, o Robespierre'as revoliucijos įkarštyje pareiškė: "Si Dieu n'existait pas, il faudrait l'inventer", t.y. jei Dievo nebūtų, tai reikėtų jį išrasti[6].

Sakoma, jei žmogus nori geriau pažinti save, turi suprasti savo kvailystes. Šį principą turi sau pritaikyti ir žmonija. Jei ji nori pažinti save, turi neišleisti iš akių ir savo kvailiojimų. Prancūzijos revoliucija yra ne tik viena šiurpulingiausių Vakarų istorijos scenų, bet taip pat vienas aiškiausių žmonijos kvailiojimų. Apskritai, kas nori suprasti sekančių šimtmečių Vakarų istoriją, tas negali ignoruoti P r a n c ū z ų revoliucijos. Ypač jis turi nepamiršti giljotinos ir proto garbinimo Notre Dame katedroje, nes tų dviejų scenų fone vyko tolimesnė Vakarų istorija.

Žmonija yra kažkaip linkusi iš vienos kraštutinybės pulti į kitą, vieną blogį gydyti kitu blogiu. Todėl nenuostabu, kad apaštalas perspėjo krikščionis: "Nesiduok pikto nugalimas, bet nugalėk pikta gerumu"[7]. Bet krikščioniškieji Vakarai tai pamiršo anuomet, ir tai jie pamiršta dažnai.

Kas yra Prancūzų revoliucija, jei ne monarchinio despotizmo gydymas masės despotizmu? Kai konventas 361 balsu prieš 360 pasisakė už karaliaus galvos nukirtimą, tai po to giljotina dirbo be sustojimo. Konvento nariai sakė karštas kalbas, revoliucininkai siautėjo ir masės šėlo. Saujelė vyrų, kurie kartais svajojo kaip jaunos merginos, o kartais dūko kaip kraujo ištroškusios hienos, — vadovavo revoliucijai ir valdė Prancūziją.

Kai revoliucijos vadai žmogaus teisių vardu tūkstančiams kapojo galvas, tai liaudis giedojo "Marseillaise" ir šoko apie giljotiną. Bet tai dar neviskas. Tas gyvuliškųjų galių atpalaidavimas žmoguje tapo integraline vakarietiškojo gyvenimo dalimi. Daugelis rimtai abejoja gimtosios nuodėmės tikrove. Bet ar Prancūzų revoliucijos padaryti nusikaltimai nepersekioja dar mūsų kartos, kuri esame po jų gal dešimtoji generacija? Kas yra šių dienų Kremliaus valdovai, jei ne jakobinų tiesioginiai įpėdiniai? Kas tie jakobinai? Tai revoliucininkai, kurie nieku kitu taip nesižavėjo, kaip Brutu, nužudžiusiu Cezarį.

Tikrai tragiškas reginys buvo revoliucininkų įtūžimas ir masių šokiai apie giljotiną. 1793 m. lapkričio mėn. 10 d. scenos Paryžiaus katedroje turėjo labiau komedijos pobūdį. Lygiai vidudienį atsidarė šios garsiosios šventyklos centrinės durys, ir jos vidun pamažu slinko merginų procesija. Jos buvo baltai apsirengusios ir susijuosusios trispalviu kaspinu. Po jų soste nešama proto dievaitė, taip pat baltai aprengta, frigiška šukuosena. Ją lydėjo šokėjai, vyrai ir moterys, muzikantai su įvairiais instrumentais.

Pasigirdus švelnios melodijos garsams, naujoji dievaitė buvo nuleista prie estrados laiptų. Čia komūnos prokuratorius padavė jai ranką ir užvedė ją laiptais augštyn, kur jos laukė raudonas fotelis. Kai pasigirdo operos choro himnai proto garbei, tai jį personifikuojančią merginą adoravo smilkalais. Pagaliau prokuratorius prabilo į paryžiečių mases. Šioms kupino patoso ceremonijoms pasibaigus, virš katedros durų buvo prikabinta lenta su aukso raidžių įrašu: "Proto šventovė". Bet po šešerių metų ši lenta buvo pakeista kita su nauju įrašu: "Prancūzų tauta pripažįsta Augščiausiąją Būtybę ir sielos nemirtingumą".

Tiek giljotina, tiek proto dievaitė yra istoriniai simboliai, būdingi Vakarų avantiūrai moderniaisiais šimtmečiais. Šie simboliai išreiškia istorinį vakariečių užsiangažavimą, apie kurį buvo užsiminta jau anksčiau, ir jų mąstysenos tam tikrus klodus. Metams bėgant, giljotina tapo koncentracijos stovyklomis, dujų kameromis bei krematoriumais. Į šią brutalią ir kraujuotą panoramą įsiliejo nekaltai persekiotų ir nežmoniškai kankintų siluetai, kurie nusidriekė į visas keturias puses per Vakarų pasaulį, bet proto dievaitė neliko užmarštyje. Pasikeitė galbūt scenos, buvo naudojami gal kiti smilkalai, bet nesikeitė objektas. Savo ideologine programa ir technine praktika Vakarai ėjo ir tebeeina proto garbinimo vaga. Proto dievaitei atiduoda savo duoklę ne tik marksistai ir komunistai, bet taip pat visokio plauko intelektualai, kurių tikėjimas yra materializmas ir kurių dievaitė yra protas. Bet jų ir visos žmonijos nelaimei ši proto dievaitė staiga iškilo giltinės pavidalu, tos giltinės, kuri savo rankose laiko nebe pjautuvą, o atomines bombas. (B. d.)

1 Ps 101,26-27
2 Plg. Ps 102,15-16
3 Ps 89,5
4 The Epic of Gilgamesh. An English version with an introduction by N. K. Sandras. Penguin Books, 1977, p. 71
5 De Civitate Dei, lib. 4,c.2, P.L. 41,113
6 Oeuvres de Maximilian Robespierre. Tome X. Discours 27. Julliet 1793 — 27. Julliet 1794, Presses Universitaires de France, Paris, 1967, p. 197
7 Rom 12,21

Zenta Tenisonaitė

Piligrimai

Šimtus metų, tūkstančius metų
sukasi saulės ratas, degdamas
dienos ir nakties ugnimi . . .
Šitame krašte šviesos tuneliai.
Garuojanti liepsnos oazė.
Linguojanti žolė.
Kitame krašte banguojantys
javai . . .
Ir tu keliausi per jūras,
ieškodamas NAMŲ . . .

1980

RIMA BUMBULYTĖ, šiemet baigusi archeologiją Toronto universitete bakalaurės (honours) laipsniu. Praėjusią vasarą atliko archeologinius kasinėjimus Izraelyje kaip ekspedicijos vadovo padėjėja. Tęsia studijas Toronto universitete magistrės laipsniui, gilindamasi Artimųjų Rytų archeologijoje ir istorijos specialybėje. Ateitininkė, baigusi Maironio mokyklą ir lituanistinį seminarą, dirbusi Toronto "Paramos" banke ir Lietuvių Namuose, "Aitvaro" teatro grupės narė.

• **Ne reklaminis tautiškumas, negarsaus "valio" šaukimas, kuris niekо kita nekainuoja, kaip tik apdraustą nuo užkimimo gerklę, mums reikalingas, — o tylus, ramus, ištvermingas darbas tautai.**

VYSK. K. PALTAROKAS

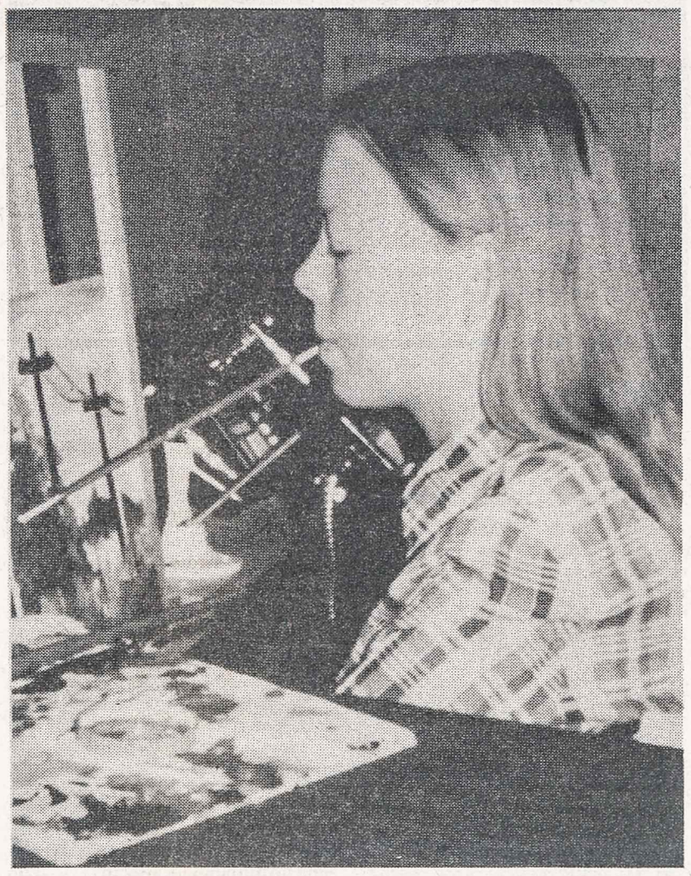

Paralyžuota, rankų nevaldanti kanadietė JANICE (PENNY) OMAN piešia paveikslus. Invalide tapo automobilio nelaimėje, būdama 15 metų. Gimnaziją baigė ligoninėje. Mėgsta skaityti knygas ir iškylauti gamtoje. Priklauso kaip studentė invalidų dailininkų draugijai "Association of Mouth and Foot Painting Artists". Joje yra 54 nariai dailininkai ir 98 studentai

Lietuvių aktyvumas 1160-1255 metais

JUOZAS KRALIKAUSKAS

Lietuvių tautos aktyvumą XII amž. antroje pusėje ir XIII amž. pirmoje pusėje liudija dokumentinės datos. Jos atspindi ne tik karinį aktyvumą, bet ir aplamai gaivalingą dinamiškumą. Akivaizdžiai matyti egzistencinis lietuvių ryžtas ne tik gyventi, bet augti ir plėstis.

1162 m. lietuviai prie Gorodeco nugalėjo Kijevo kariauną, vadovautą Iziaslavo Vasilkovičiaus. Senoji Kijevo Rusia buvo galinga valstybė.

Eiliuotoji Livonijos kronika byloja apie Mindaugo tėvą kaip galingą valdovą. Motiejus Stryjkovskis pirmuoju didžiuoju Lietuvos valdovu (velykij kniaz) laiko Ringaudą. Lietuvos Metraštis jį vadina Mindaugo tėvu. **Valdė Ringaudas XII amž. pabaigoj, maždaug nuo 1180 metų.** Jam teko susidurti su Kijevo kniazium Sviatoslavu Vsevolodovičium, o tasai valdė 1170-94 m. 1185 m. žiemą — Ringaudas kariavo Livonijoje. 1203 m. — Ringaudas ir Gercikės rikis užpuolė Rygą. 1204 — Ringaudas vėl puolė Rygą. 1205 — Lietuviai kariavo prie Tursko ir senovinėj Raudonojoj Rusioj. 1205 — Ringaudo sąjungininko Žvelgaičio žygis Livonijon bei Estijon. 1207 m. gruodžio mėn. — Ringaudo žygis prieš kalavijuočius iki Treideno.

Po Ringaudo vyriausiuoju kunigaikščiu b u v o Živibuntas (1219).

Živibuntą nuvertė Dausprungas su savo svainiu Vykintu, Žemaičių rikiu. Livonijos kronika Dausprungą vadina Lietuvos valdovu.

1219 — dvidešimt vieno lietuvių kunigaikščio derybos per jų pasiuntinius su Volinijos — Haličo Romanienę ir jos sūnumis Danilu ir Vasilku. Tarp penkių vyresniųjų minimi broliai Dausprungas ir Mindaugas. 1235 m. Mindaugas talkina Haličo Danilui kovose prieš mozūrų Konradą. 1235 — lietuviai užvaldė Polocką.

1236. IX. 22 Vykinto vadovaujami žemaičiai laimėjo dideles Saulės (Šiaulių) kautynes. Žuvo kalavijuočių magistras Volkevin.

1238 m. vasarą Kernavės kunigaikštį Tautvilą (Dausprungo sūnų) Rygoje pakrikštijo vyskupas. 1238-43 — lietuviai ginasi nuo totorių. 1239 — lietuvių žygis į Smolenską.

1235-1242 m. Mindaugas jėga iškovojo vyriausią valdžią Lietuvoje. 1240 m. pradžioje — Dausprungo sūnūs Tautvila ir Eitivydas (drauge su vak. žemaičių rikiu Vykintu) atvyko į Haličą prašyti Danilą pagalbos prieš Mindaugą.

1240 m. totorių chano Batu vadas Kaidanas sunaikino Gardiną ir Naugarduką. 1241 — kng. Skirmantas prie Kaidanavos atmušė totorių antplūdį. 1242 — Mindaugo žygis į Kuršą ir nepavykęs Embūtės apgulimas. 1245 — lietuviai pasiekė ir apiplėšė Toržoką (į vakarus nuo Tverės). 1245 — Tautvila Dausprungaitis įsitvirtino Brėslaujoje. 1246 — lietuviai, vadovaujami Aišonio Ruškevičiaus, kariavo netoli Pinsko, prie Perisopericos. 1248 — lietuviai kovojo prie Zubcovo (Volgos augštupy) ir prie Protvos (Okos intakas). 1249 — Mindaugas užsidarė Vorutoje gintis nuo priešų koalicijos. 1250 — po nepavykusio Vorutos apgulimo Tautvila grįžo į Žemaičius.

Livonijoje tuo metu dėl taktikos Lietuvos atžvilgiu buvo dvi nuomonės. Viena, taikos su Mindaugu šalininkai, kuriems vadovavo magistras Andrius von Stierland. Antroji — taikos su Mindaugu priešininkai (Livonijos dvasininkija); jos pusėje buvo ir Rygos vyskupas Albertas Sauerbeer. Nugalėjo A. von Stierland: atviroje kovoje Ordinas vargu Mindaugą benugalėtų; jis nenorėjo laimėjimais dalytis su Rygos vyskupu.

1250 m. magistras Andrius von Stierland pats nuvyko pas Mindaugą ir sudarė sutartį. Mindaugas pasižadėjo apsikrikštyti ir užrašyti Ordinui dalį Žemaičių žemių. Ordinas pasižadėjo padėti Mindaugui nugalėti jo priešus.

1251 m. pradžioje — Mindaugo krikšto iškilmės. 1251 — Mindaugo sutartis su jotvingiais. 1251 m. liepos mėn. — popiežius Inocentas IV iškilmingoje Milano audiencijoje priėmė Mindaugo delegaciją, kuri atvyko pranešti, kad Lietuvos valdovas, jo šeima ir artimieji didikai jau apsikrikštijo. 1253 m. liepos mėn. Mindaugas karūnavosi karaliumi. 1254. IX 3 Lietuvoje įsteigta pirmoji vyskupija. 1255 — popiežius Aleksandras IV suteikė teisę Mindaugo sūnų karūnuoti karaliumi.

Atsiųsta paminėti

Leonardas Andriekus, ETERNAL DREAM. Selected poems. Edited and translated by Jonas Zdanys. Published by Manyland books, Inc. Printed in the United States of America by Franciscan Press, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207, USA.

Bronius Kviklys, LIETUVOS BAŽNYČIOS (Churches of Lithuania) I tomas Telšių vyskupija. Amerikos Lietuvių Bibliotekos leidykla (Lithuanian Library Press, Inc., 3001 W. 59th Street, Chicago, IL 60629, USA). Čikaga, 1980 m., 400 psl.

LIETUVIŲ DIENOS (Lithuanian Days), iliustruotas mėnesinis žurnalas, 1980 m. birželio nr. Leidėjas — Antanas Skirius, redaguoja redakcinė komisija, angliską skyrių redaguoja Rūta Skirius, MPA, ir Margis Matulionis, MA. Metinė prenumerata — $18, Kanadoje — $20. Adresas: Lithuanian Days, 5364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029, USA.

Jokūbas Kregždė, REFORMACIJA LIETUVOJE. Istorinė apybraiža. Devenių Kultūrinio Fondo leidinys nr. 5. Čikaga 1980, 272 psl. Kaina — $5.

MŪSŲ SPARNAI, lietuvių evangelikų reformatų žurnalas, 1980 m. birželis, 48 nr. Redaguoja Jokūbas Kregždė, 2439 W. 51st St., Chicago, Ill. 60629, USA.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

VIENUOLIKOS EUROPOS LIETUVIŲ dailininkų grafikos darbų parodą Čikagos centre surengė Algimanto Kezio, SJ, iniciatyva įsteigta ir vadovaujama "Galerija", kurią tvarko pelno nesiekianti draugija, Illinois valstijoje įregistruota kaip "Lithuanian-American Fine Arts Association". Išeivijos dailininkams atstovavo Paryžiuje gyvenantys grafikai Žibuntas Mikšys ir Pranas Gailius. Visi likusieji buvo iš okupuotos Lietuvos — R. Gibavičius, E. Juchnevičius, V. Kalinauskas, A. Každailis, L. Lagauskas, K. Morkūnas, P. Repšys, B. Stančikaitė ir A. Steponavičius. Ju darbus parodai parūpino meno kūrinių rinkėjas Karolis Avižienis. Rugsėjo 5-26 d.d. "Galerijoje" vyksta Algimanto Kezio, SJ, meninių nuotraukų paroda "Medžiai".

DAIL. ANTANAS PETRIKONIS Floridoje rengiasi savo darbų parodai, kuri bus atidaryta BALFo centro valdybos pirm. M. Rudienės spalio 3 d. Jaunimo Centre, M. K. Čiurlonio galerijoje.

DVITOMĮ VEKALĄ apie dabartinę imigraciją į JAV "Contemporary American Immigration" 1981 m. išleis Twayne leidykla. Šią studiją, apimančią dvidešimties tautų ateivius, redaguoja dr. D. Cuddy. Pokarinę lietuvių imigraciją šiame leidinyje aptars JAV LB visuomeninių reikalų tarybos narys dr. Algirdas Budreckis savo rašiniu "The Reluctant Immigrants: The Lithuanian Displaced Persons".

ČIKAGIETĖS SOL. ROMOS MASTIENĖS koncertus spalio 5 d. Niujorke ir spalio 11 d. Worcestery, Mass., rengia bei globoja Nekaltai Pr. Marijos seselių Putname rėmėjai.

VILČIŲ V. VOKIETIJOS LIETUVIAMS teikia jaunoji dainininkė Violeta Hermanaitė, turinti stiprų mezzo-soprano balsą. Dainavimo studijas ji pradėjo 1978 m. Muenchene, Richardo Strausso vardo konservatorijoje. Jos truks dar trejus metus, o po to teks persikelti į kitą muzikos akademiją arba operos studiją. Religinio koncerto programą V. Hermanaitė atliko š.m. gegužės 3 d. Dieburge įvykusiame V. Vokietijos lietuvių katalikų suvažiavime.

LIETUVIUS, VASAROJANČIUS CAPE COD, Mass., rugpjūčio 9 d. sutelkė šios apylinkės LB valdyba su pirm. V. Žižiūnu. Gegužines pobūdžio sambūrį praturtino vicepirm. dail. J. Rūtenio suorganizuota dailės mėgėjų darbų paroda. Joje dalyvavo: E. Bliūdnikas — su 6 tapybos darbais ir 5 medžio drožiniais, E. Jansonas — su 9 medžio drožiniais ir 9 tapybos kūriniais, P. Šlapelis — su 7 spalvoto stiklo darbais, S. Mineika — su 9 nutapytais paveikslais, W. Užupis — su įvairiais keramikos darbais.

ŠEŠTĄJĄ SAVO BALTIETIŠKŲJŲ STUDIJŲ Skandinavijoje konferenciją 1981 m. birželio 5-8 d.d. Stockholme, Švedijoje, rengia Baltistikos Institutas, bendradarbiaudamas su Stockholmo universitetu. Finansinę paramą pažadėjo Švedijos švietimo ministerija ir Stockholmo miestas. Oficialus konferencijos atidarymas įvyks birželio 5, penktadienį, Karališkoje Švedijos Akademijoje. Pagrindinė konferencijos tema — "Dailusis menas Baltijos valstybėse, jo susipinantys ryšiai tarp Skandinavijos ir Baltijos srities šalių, ateities perspektyvos". Šia tema norima išryškinti Baltijos jūros įtaką ją supančių šalių menui nuo senųjų iki dabartinių laikų. Bus aptarta archeologija, tautodailė, tautiniai drabužiai, architektūra. Taigi konferencijoje galės dalyvauti įvairių sričių specialistai. Konferencijon taipgi bus įtrauktos ir kitos šalutinės temos, liečiančios istoriją, tautinių mažumų problemas, kalbotyrą, švietimą, ekonomiką, politinius mokslus, literatūrą, folklorą, muziką, bibliografiją, Baltijos archyvus. Kiekvienam pranešimui numatoma skirti po 20 minučių. Pranešimai galės būti ir ilgesni, bet žodiniam jų pateikimui reikės laikytis 20 minučių ribos. Konferencijos rengėjų adresas: Baltiska Institutet, Box 16 237, S-103 25 Stockholm 16, Sweden.

FILMĄ APIE PREZ. ANTANĄ SMETONĄ nutarė atnaujinti ir į televizijos vaizdajuostes perkelti Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga. Į negarsinį filmą yra įtrauktas prez. A. Smetonos atvykimas į JAV, jo sutikimai Niujorke, Čikagoje, Klevelande, laidojimo apeigos Klevelando katedroje ir kapinėse. Turimas taipgi ir filmo priedas, užfiksavęs Kultūrinio Lietuvių Darželio atidarymą Klevelande 1938 m., vėliau įvykusias dr. V. Kudirkos ir Maironio paminklų pašventinimo iškilmes. Ši istorinė medžiaga bus perkopijuota, paryškinta, perredaguota chronologine tvarka, papildyta garsiniais paaiškinimais. Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos valdyba šį uždavinį patikėjo lietuviui filmuotojui Povilui Jasiukoniui Hollywoode. Iš jos iždo jau paskirta $800, bet reikės apie $5.000. Tad ieškoma mecenatų, kurie savo aukas prašomi siųsti ALT Sąjungos iždi. Vincui Juodvalkiui, 14659 Limedale St., Panorama City, California 91402, USA. Primenama, kad televizijos vaizdajuostėn perkeltą filmą bus galima naudoti lituanistinėse mokyklose arba viešuose minėjimuose. Vaizdajuostes bus galima įsigyti prieinama kaina.

SOVIETŲ SĄJUNGOS PROFSĄJUNGŲ centro tarybos premijas laimėjo du meniniai Lietuvos vienetai: Vilniaus statybininkų kultūros namų moterų choras "Eglė" su vadovu J. Kavaliausku ir Šiaulių statybos tresto kultūros namų choreografinis ansamblis "Želmenėliai". Jį prieš 11 metų įsteigė ir jam vadovauja Aldona Masėnienė. "Želmenėliai" dabar jungia 200 jaunųjų šokėjų.

JONIŠKIEČIAI KRAŠTOTYRININKAI Svirplių kaime rado tautosakininko Mato Slančiausko (1850-1924) ranka rašytą eilėraščių rinkinį "Mano eilės. 1902 m." Velionis buvo ne tik tautosakos rinkėjas, bet ir pogrindinės lietuvių spaudos platintojas bei jos bendradarbis, gimęs Trumpaičiuose. Į minėtą rinkinį jis įtraukė eilėraštį "Trumpaičiai", kuriame išvardinta net 40 šio kaimo vietovardžių. Tarp jų minimi miškai — Šlamiškės, Cirelmiškis, Ievynė, upeliai — Mūša, Sidabra, Skardupys, kalvos — Milžinkapiai, Kapmilžiai, Šileliai. Šis M. Slančiausko rinkinys paskatino joniškiečius kraštotyrininkus rinkti nykstančius vietovardžius. Jų surinkta kalbinė medžiaga papildo mokyklų kalbos ir literatūros kabinetus, supažindina moksleivius su mūsų liaudies kūrybingumu, sąmoju, padeda jiems išmokti gyvos bei raiškios kalbos.

KAUNE GASTROLIAVO Klaipėdos ir Šiaulių dramos teatrai. Klaipėdiečiai buvo atvežę Justino Marcinkevičiaus dramą "Katedra", vengro A. Kerteso "Vardinės", amerikiečio E. O'Neillo dramą "Anna Christie", A. Arbuzovo pjesę "Neatsargūs žaidimai". Šiauliečiai savo gastroles pradėjo šveicaro M. Frischo pjese "Santa Krusas". Jų išvykos repertuaran taipgi buvo įtraukta B. Vilimaitės paruošta H. Suedermanno apysakos "Jonas ir Erdmė" inscenizacija, V. Rozovo pjesė "Kurtinio lizdas", vaikams skirtas 18-kos scenų vaidinimas "Vaikų dienos".

DAIL. A. GUDAIČIO tapybos darbų paroda, surengta Lvovo paveikslų galerijoje, atskleidė jo kūrybinę 50 metų veiklą.

REŽ. ARŪNAS ŽEBRIŪNAS, neseniai atšventęs savo amžiaus penkiasdešimtmetį, kuria filmą "Kelionė į Rojų", kuriai yra panaudoti H. Suedermanno "Kelionės į Tilžę" motyvai. Scenarijų parašė Saulius Šaltenis, scenovaizdžius rūpinasi dail. Filomena Linčiūtė-Vaitiekūnienė. Pagrindiniai vaidmenys patikėti aktoriams: Antso — Algiui Latėnui, Indrės — Rimantai Krilavičiūtei, Martos — Eglei Gabrėnaitei. Operatorius yra Jonas Gricius. Filmavimo darbai pradėti Šilutėje bei jos apylinkėse. Filmui bus stengiamasi suteikti savitą senųjų Rytprūsių foną.

"SANTAKOS" KINO TEATRO priešsalis Kaune yra tapęs nuolatiniu parodų salonu. Jame savo darbų parodas rengia kauniečiai dailininkai ir fotomėgėjai. Nemažo dėmesio susilaukė dail. Veronikos Šleivytės pastelių paroda, kuriai ji sutelkė apie 30 kompozicijų.

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO AKADEMIJOS studentų liaudies teatras atšventė savo veiklos trisdešimtmetį. Ilgus metus jam vadovavo R. Vitkauskas, o dabartinis vadovas yra Algirdas Vrubliauskas. Trisdešimtmečio proga buvo surengtas Baltijos respublikų augštųjų žemės ūkio mokyklų teatrinių kolektyvų festivalis "Draugystės rampa-80". Latvijos žemės ūkio akademijos dramos studija suvaidino režisorės R. Kallas paruoštą latvio G. Priedės pjesę jaunimui "Žibintas su gaubtu". Estijos žemės ūkio akademijos atstovai festivalin atvyko su A. Čechovo "Palata nr. 6", režisuota M. Loito. Patys sukaktuvininkai festivalyje dalyvavo su premjeriniu spektakliu, kuriam buvo pasirinkta lenkų dramaturgo S. Mrožeko pjesė "Atviroje jūroje", vaizduojanti nuskendusio laivo aukas ant plausto. Šiame rež. A. Vrubliausko paruoštame spektaklyje savo vaidybiniu talentu išsiskyrė jau 20 metų vaidinantis dėstytojas Algirdas Motuzas, žemės ūkio mokslų kandidatas. Studentų teatro veteranai festivalin įsijungė ištraukomis iš seniau pastatytų veikalų. Ilgame jų sąraše — K. Sajos "Silva studentauja", A. Vienuolio "Prieblandoje", A. Čechovo "Jubilėjaus", "Piršlybos", Keturakio "Amerika pirtyje", A. Volodino "Mergiotė iš fabriko", A. Andrejevo "Teiskite mus, žmonės!" Lietuvos žemės ūkio akademijos teatras yra gastroliavęs Latvijoje, Estijoje, Gruzijoje, o 1974 m. televizija yra transliavusi jo paruoštą Justino Marcinkevičiaus "Heroicos" spektaklį.

LIETUVOS TELEVIZIJA savo žiūrovams pateikė Vido Bačiulio režisuotą mažai žinomo prancūzo Luji Vernėjaus pjesę "Nemo bankas", lietuvių kalbon išverstą V. Siugždinio. Šią pjesę jau 1932 m. į savo repertuarą buvo įtraukęs "Comedie Francaise" teatras Paryžiuje. Ji yra pramoginio žanro kūrinys, atskleidžiantis apsukraus jaunuolio Lebrešo pastangas greitai pralobti. Tą vaidmenį talentingai atliko Kauno dramos teatro aktorius Valentinas Masalskis. Kiti vaidmenų atlikėjai — N. Radaitytė, A. Mackevičiūtė neprilygo V. Masalskiui. Su jo dingimu iš ekrano krisdavo žiūrovų dėmesys įvykiams. Skoningus scenovaizdžius buvo sukūrusi dail. R. Petrulienė. **V. Kst.**

CHOLKAN
R. CHOLKAN & CO. LTD.
REAL ESTATE

DĖMESIO, LIETUVIAI!!!

- Parduodantiems per mus nuolaida
- Nemokamas nejudomo turto įkainojimas
- Sąžiningas patarnavimas visuose nejudomo turto reikaluose
- Daugiau kaip dvidešimt penkerių metų patirtis

2336 Bloor Street West – Tel. 763-5555
PRANAS KERBERIS namų 239-5923
ANTANAS GINIOTIS namų 769-9356

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8 • Telefonai: 532-3400 • 532-3414

AKTYVAI — virš 18 milijonų

KASOS VALANDOS:
Pirmadieniais 10 - 3
Antradieniais 10 - 3
Trečiadieniais uždaryta
Ketvirtadieniais 10 - 8
Penktadieniais 10 - 8
Šeštadieniais 9 - 1
Sekmadieniais 9.30 - 1

MOKA UŽ:
term. indėlius 6 mėn. 10½%
term. indėlius 1 metų 10½%
term. indėlius 2-3 metų 10 %
pensijų ir namų. s-tą .....11 %
taupomąją s-tą 9¼%
spec. taup. s-tą 9¾%
depozitų-čekių s-tą .....6 %

DUODA PASKOLAS:
asmenines nuo .....13 %
mortgičius nuo .....12 %

ANAPILYJE skyrius veikia sekmad. 9.30 v.r. — 1 v.p.p.

Duodame asm. paskolas iki $50,000 ir mortgičius iki $100,000 (75% įkainoto turto vertės). Draudžiame narių gyvybes pagal santaupų dydį iki $2,000 ir asm. paskolas iki $10,000. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionės čekius (traveler's checks). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas. MŪSŲ TIKSLAS — NE PELNAS, BET SĄŽININGAS PATARNAVIMAS

STEPHAN'S FURS
406 Roncesvalles Ave.
Telefonas 536-5936 ir Telefonas 762-7775
2239 Bloor Street West. •
Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės.
Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ
MARGIS DRUG STORE
JOHN V. MARGIS, Phm. B.
408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944
PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
VAISTAI, KOSMETIKOS PREKĖS IR KT.
NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS
MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

PROGRESS REAL ESTATE LTD.
REALTOR
1072 Bloor St. W.
Perkant ar parduodant nekilnojamą nuosavybę visada
Jums sąžiningai patarnaus A. Bliūdžius
Telefonai: 534-9286 • namų 537-2291

AUTORITE SALES & SERVICE
1636 Dundas Street West, Toronto, Ontario M6K 2M4 Telefonas 531-1331
BLOOR AUTORITE GARAGE
296 Brock Avenue (Tarp Dundas ir College) Telefonas 531-1305
★ Automobilio saugumo pažymėjimai (Mechanical fitness Certification)
★ Sąžiningas ir patikimas patarnavimas. ★ Visi automobilių mechaniniai
★ taisymai. ★ Snieginės ir paprastos padangos, MICHELIN, B. F.
★ GOODRICH, RADIAL ir kt. Savininkas FRANK PETITT

PARKSIDE MEAT MARKET
335 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario
Telefonas 535-1258
• Turime lietuviškų skilandžių, sūrių ir kitų maisto gaminių •
• Užsakymai priimami telefonu • Nemokamas pristatymas •

P. ir T. SERVICE CENTRE garažas
(1862 Mattawa Ave., Mississauga, L4X 1K1, tel. 279-4371)
Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kelio 1 mylią, sukti kairėn prie pirmųjų šviesų (į pietus) Wharton Way, važiuoti Wharton Glen gatve tiesiog į garažą.
• Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniškus pataisymus. •
Savininkai: A. Paškevičius ir J. Tamošiūnas

MYLIMAM TĖVELIUI
Suvalkų trikampyje tragiškai žuvus,

mielai choristei JULIJAI BACEVIČIENEI ir jos šeimai reiškiame nuoširdžią užuojautą —

choro dirigentas Stasys Gailevičius
muzikas Jonas Govėdas
Lietuvos Kankinių parapijos choras

SPORTAS

Iškilūs sportininkai

Vitas Gerulaitis draugiškame lauko teniso turnyre, kuris įvyko Vakarų Berlyne, laimėjo II vietą. Įveikęs visus savo priešininkus, tik baigminiame žaidime pralaimėjo Švedijos Bjornui Borgui 7-6, 6-3. Šis laimėjimas jam atnešė $40.000 ir B. Borgui $85.000. V. Gerulaitis yra 4-5 žaidėjas pasaulyje, pasiekęs reikšmingų laimėjimų. Wimbledone 1975 m. dvejetų varžybose laimėjo pirmą vietą, o vienetų varžybose 1977 ir 1978 m. pasiekė pusbaigmį. Jo kova su B. Borgu 1977 m. buvo įvertinta kaip įspūdingiausia kada nors matyta Wimbledone. V. Gerulaitis yra laimėjęs Italijos pirmenybes 1977 ir 1979 m., Australijos pirmenybes 1979 m., Prancūzijos pirmenybėse 1978 m. pasiekė pusbaigmį ir 1980 m. tik baigminiame žaidime pralaimėjo J. McEnroe. Kanados pirmenybėse 1979 m. pasiekė pusbaigmį. Sėkmingai atstovavo JAV-bėms Davis Cup varžybose 1977 ir 1978 m. Be to, yra laimėjęs visą eilę mažesnių turnyrų ar pirmenybių, įveikęs geriausius pasaulio lauko teniso žaidėjus, išskyrus B. Borgą.

R. Valavičius, kuris žaidė krepšinį Auburn universitete JAV-se, pasirašė profesionalinę sutartį su Vašingtono komanda. R. Valavičius žaidžia puolėju.

Juttà Kalweit, 13 metų R. Vokietijoje naujai kylanti plaukikė, tapo suspenduota 6 mėnesiams už vaistų vartojimą. J. Kalweit-Kalvaitytė Muenchene įvykusiose plaukimo varžybos 400 m plaukime laimėjo III vietą.

Tomas Kudaba žaidžia profesijonalinį futbolą Br. Kolumbijos "Lions" komandoje. Jis yra pasirašęs penkerių metų sutartį.

R. Kybartas, Hamiltono krepšininkas, kuris žaidžia Vankuverio Simon Frazer universiteto komandoje, Kalėdoms išvyksta krepšinio gastrolėms į Havajus. **A. S.**

VYČIO ŽINIOS

Atviras Vyčio golfo turnyras įvyks spalio 5 d., 12.30 v.p.p. Visi kviečiami į Boltono aikštyną.

TLSK Vytis

SPORTAS LIETUVOJE

Kaunietė Jolanta Danilevičiūtė antrus metus iš eilės tapo Europos mergaičių (iki 15 metų) stalo teniso čempijone. Lenkijos Poznanėje įvykusiose pirmenybėse ji lengvai įveikė visas savo varžoves. Dviguba čempijonė yra trenerio L. Sereikos auklėtinė.

Vilnietis Vladas Turla Sovietų Sąjungos sporto draugijų kulkinio šaudymo varžybose išsikovojo čempijono vardą. Šaudydamas pistoletu iš 25 metrų atstumo, surinko 596 taškus iš 600 galimų. Šiuo rezultatu jis pagerino Sovietų Sąjungos rekordą, išsilaikiusį jau 10 metų.

Svarų laimėjimą sąjunginėse lengvosios atletikos varžybose Podolske pasiekė šiaulietė Laima Baikauskaitė, 1500 m. nubėgusi per 4 min. 3,6 sek. Šiuo rezultatu ji pagerino Lietuvos rekordą.

Lakūnų augštojo pilotažo Sovietų Sąjungos 27-sios pirmenybės buvo surengtos Kijeve. Vicečempijono vardą ir sidabro medalį parsivežė vilnietis Rolandas Pakas, daugiakovėje pralaimėjęs tik ukrainiečiui M. Malčaniukui. Atskiruose pratimuose R. Paksas išsikovojo tris mažaisiais vadinamus medalius: vieną aukso ir du sidabro. Vilnietė Violeta Gedminaitė grįžo su daugiakovės bronzos medaliu, bendroje įskaitoje užėmusi III vietą. Pratimų varžybose jai teko du sidabro medaliai. Moterų čempijone buvo pripažinta rusė L. Leonova.

Europos vaikinų krepšinio pirmenybėse Jugoslavijoje dalyvavo du žalgiriečiai — Gintaras Krapikas ir Raimondas Valikonis, Kauno kūno kultūros instituto studentai, įtraukti į Sovietų Sąjungos rinktinę. Pirmenybės, devintosios iš eilės, buvo surengtos Celės mieste. Pagrindinė kova vyko tarp Jugoslavijos ir Sovietų Sąjungos rinktinių. Pirmąsias rungtynes pogrupyje 116:110 rezultatu laimėjo jugoslavai, baigminį susitikimą su sovietų rinktine pralaimėję 83:81. Šeštą kartą čempijone tapo Sovietų Sąjungos rinktinė. G. Krapikas ir R. Valikonis Kaunan grįžo su aukso medaliais. Pirmasis ypač pasižymėjo rungtynėse su pogrupio nugalėtoja Ispanija, surinkęs net 23 taškus. Ispanija šias rungtynes pralaimėjo 96:74.

Suomijoje buvo surengtos trisdešimtosios "Tūkstanties ežerų" autoralio varžybos. Autoralyje automobilio įgulą sudaro vairuotojas ir nevigatorius. Ji turi nustatytu laiku pasiekti kontrolės punktus. Aštuntojoje automobilių klasėje laimėtojais tapo kauniečiai S. Brundza ir A. Girdauskas, važiavę "Lada". Bendroje visų klasių įskaitoje jie užėmė XVII vietą. Aukso medaliai įteikti suomiams M. Alenui ir I. Kivimiakiui, kurie varžybom buvo pasirinkę "Fiatą".

Leningrade surengtose lengvosios atletikos pirmenybėse, nepalankiam orui esant, buvo kovojama dėl Sovietų Sąjungos taurių. Dalyvavo ir 10 Lietuvos sportininkų. Taurę laimėjo tik vienas jos atstovas — vilnietis Arvydas Sabonis, į tolį nušokęs 7,74 m. Šį rezultatą jis pasiekė pirmuoju šuoliu. Bronzos medalius laimėjo: kaunietė R. Muzikevičienė rututlio stūmime (19,46 m), vilnietė A. Kasteckaja 400 m bėgime su kliūtimis (56,90 sek.), vilnietis E. Matusevičius jieties metime (78,40 m). Šuoliuose į augštį net penki sportininkai įveikė 2 m 15 cm. Tarp jų buvo ir vilnietis R. Kazlauskas. Pagal nesėkmingų bandymų skaičių jam teko V vieta.

Lietuvos futbolo turnyras dėl "Tiesos" taurės vykdomas nuo 1947 m. Šiemetiniame, kuris jau buvo 34-tasis, dalyvavo apie 300 komandų. Baigmėje susitiko dvi Kauno komandos — "Kelininkas" ir "Banga". Čempijonu tapo "Kelininkas", "Bangą" įveikęs 3:1. Kadangi "Kelininko" futbolininkai turnyrą laimėjo trejus metus iš eilės, pereinamoji dienraščio "Tiesa" taurė tapo jų nuosavybe. Anksčiau tokią pergalę yra pasiekę Kauno "Inkaro" ir Kėdainių "Nevėžio" futbolininkai. Tad dabar jau ketvirtą kartą reikės naujos pereinamos taurės.

Ateitininkų žinios

Moksleivių susirinkime rugsėjo 14 d. išrinkta nauja kuopos valdyba šiems mokslo metams. Valdybą sudaro: Natalija Slivinskaitė — pirmininkė, Tomas Prakapas — vicepirm., Darius Čuplinskas — sekretorius, Violeta Slivinskaitė — korespondentė, Algis Slapšys — soc. reikalams, Petras Tutlys — iždininkas, Zita Prakapaitė — valdybos narė. "Pirmyn Jaunime", laikraštelio redakcija: Dana Čepaitė, Bernadeta Abromaitytė ir Leta Vaitonytė.

Grupė Toronto moksleivių praėjusį savaitgalį dalyvavo Montrealyje ateitininkų įsteigimo 70 metų sukakties minėjime.

Toronto ateitininkų veiklos pradžia prasidės bendromis Mišiomis rugsėjo 28, sekmadienį, 10 v. Prisikėlimo šventovėje. Jaunučiai, moksleiviai ir studentai renkasi parapijos salėn 9.30 v.r. Mišiose visi dalyvauja organizuotai, o po Mišių renkasi į Parodų salę bendriem užkandžiam. Kviečiami ir tėvai bei sendraugiai.

Organziacijų svarba jaunimui šiuo metu yra ypatingai pabrėžtina. Kai visos vertybės mokyklose ir aplinkoje yra sumaišytos, tai krikščioniškos organizacijos yra tėvų pagalbininkės.

Ateitininkai kviečia jaunimą į savo organizaciją, kurios šūkis yra "Visa atnaujinti Kristuje". Gimnazistai kviečiami įsijungti į moksleivių kuopą, tėvai prašomi savo vaikus nuo 7 metų įjungti į jaunučių veiklą. Jaunučių ir jaunių (lankančių pradžios mokyklas) globėjai-vadovai šiais metais yra Žibutė ir Vaidotas Vaičiūnai (tel. 822-6705), Rita Paréštytė (tel. 929-9445). Tėvai, norį smulkesnių informacijų, prašomi skambinti minėtiems vadovams.

• **Jaunystė yra laiminga, nes ji gali matyti grožį. Betkas, galįs matyti grožį, niekad nepasens (Franz Kafka).**

Skautų veikla

• Vytauto Didžiojo 550 metų mirties paminėjimas ir koncertas rengiamas spalio 5, sekmadienį, 4 v.p.p., Lietuvių Namuose. Kalbėti sutiko jauna istorikė fil. Rasa Mažeikaitė. Meninėje dalyje pirmą kartą Toronte pasirodys lietuviško instrumento birbynės specialistas, neseniai iš Lietuvos pasitraukęs ir dabar Čikagoje gyvenąs R. Kasiulis. Taipgi pirmą kartą Toronte matysime "Aukuro-Dainos" vienetą, vokalinę grupę. Koncerte akompanuoti sutiko ps. muz. D. Viskontienė. Šiam renginiui bilietus platina s. D. Keršienė.

• Mindaugo dr-vės skiltininkų pasitarimas įvyko rugsėjo 17 d. "Žirgų" skilčiai vadovaus A. Nausėdas, "Briedžių" skilčiai — R. Garbaliauskas. Pirmoji dr-vės sueiga — rugsėjo 29 d., 7 v.v., Prisikėlimo parodų salėje. Bus informacija ir registracija. Priimami ir nauji nariai nuo 11 m. amžiaus. Draugininku paskirtas s.v.v.sl. Tomas Senkevičius (tel. 233-7321). Sueigos bus reguliariai kas dvi savaitės, išskyrius ilguosius savaitgalius ir Kalėdų atostogos. **Č. S.**

(Atkelta iš 1-mo psl.)

tario parlamento posėdžiai spalio 6 d. vėl sukėlė spėliojimų bangą, kad premjeras W. Davis dar šį rudenį gali paskelbti provincinio parlamento rinkimus. Tuos gandus jis paneigė, žadėdamas užbaigti ketverių metų terminą sekantį pavasarį, jeigu iki to laiko jo mažumos vyriausybės nenuvers atstovų daugumą parlamente turinčios opozicinės liberalų ir socialistų partijos. Naujų rinkimų jau seniai nori liberalų vadas S. Smith, bet negali susitarti su socialistų vadu M. Cassidy.

Toronte, Beatty parkelyje prie Roncesvalles gatvės, buvo iškilmingai atidengtas paminklas Katyno aukoms. Šia proga Mišias Toronte High Parke atnašavo iš Romos atvykęs kardinolas W. Rubinas, patį paminklą atidenges su Toronto kardinolu G. E. Emmettu. Paminklą sudaro dvi vertikalinės bronzos plokštės, lyg žaibo perskeltos pusiau. Jo pastatymu rūpinosi Kanados Lenkų Kongresas, susidūręs su nemažais sunkumais. Kadangi masines apie 15.000 lenkų karininkų žudynes Gudijoje, Katyno miške, atliko sovietai, lig šiol neprisipažįstantys šio nusikaltimo, oficialaus min. pirmininko P. E. Trudeau vyriausybės pritarimo nebuvo gauta. Prašymas paminklą pastatyti Otavoje buvo atmestas. Tada lenkams talkon atėjo Toronto miesto tarybos nariai A. Eggletonas ir T. O'Donohue, parūpinę Beatty parkelį rajone, kur gyvena daug lenkų. Kongreso vardu paminklo atidengime jiems buvo įteikti padėkos žymenys. Oficialia paminklo atidengėja buvo Jadwiga Puchalik, Katyne sovietų sušaudyto kapitono našlė. Iškilmėje taipgi dalyvavo lenkų delegacijos ne tik iš Kanados, bet ir iš kitų valstybių. Savo atstovus buvo atsiuntusi ir Ontario vyriausybė. Jų betgi nebuvo susilaukta iš Otavos. Oficialiu atstovu pažadėtas liberalų parlamentaras Jesse Flis, kaip vėliau paaiškėjo, buvo atvykęs tik kaip privatus asmuo be jokių oficialių įgaliojimų. Atidaryme buvo pabrėžta, kad vokiečiai, okupavę Katyną, surado tik 5.000 lenkų karininkų palaikus. Kitų 10.000 likimas ir šiandien nėra žinomas. Šį radinį tyrusi tarptautinė komisija, remdamasi aukų kišenėse rastais laiškais, nustatė, kad žudynės buvo atliktos 1940 m., kai toje Gudijos srityje dar nebuvo vokiečių kariuomenės. Paminklo įrašas, aiškiai smerkiantis Sovietų Sąjungą, buvo nuslėptas iki paskutinės minutės, kad nebūtų sukliudytas paminklo atidengimas. Pirmasis paminklas Katyno aukoms yra pastatytas Britanijos sostinėje Londone su įrašo suvaržymais.

Federacinė vyriausybė, atsižvelgdama į pragyvenimo pabrangimą, nuo sekančio mėnesio pradžios padidina pensijas kanadiečiams. Pagrindinė Kanados pensija kiekvienam asmeniui tą mėnesį bus padidinta nuo $191.28 iki $196.83. Pajamų neturintiems viengungiams pensininkams mėnesinis papildas bus padidintas nuo $192.03 iki 197.60. Kai tą papildą gauna vyras ir žmona, jis kiekvienam jų padidės nuo 148.07 iki $152.36. Mėnesinės išmokos pensininkų našlėms padidinamos nuo 339.35 iki $349.19. Metinė infliacija rugpjūčio mėnesį pakilo iki 10,7%. Ji pamažu artėja prie 1975 m. rekordinio 11,1%, kai min.pirm. P. E. Trudeau vyriausybė buvo priversta įvesti kainų bei atlyginimų kontrolę.

Kanada jau nuo 1978 m. neturi naujo biudžeto dėl įvykusių vyriausybės pasikeitimų, min. pirm. J. Clarko paruošto biudžeto atmetimo, privedusio prie naujų parlamento rinkimų, kurie baigėsi liberalų grįžimu valdžion. Viskas vis dar tvarkoma pagal tą senąjį biudžetą. Dabartinio finansų ministerio A. MacEacheno pranešimu, vyriausybė per šių metų pirmuosius tris mėnesius išlaidų turėjo $4 bilijonais daugiau, negu pajamų. Surinkta buvo $9,1 bilijono, išleistas $13,1 bilijono. Jo nuomone, šiemetinis deficitas pasieks $14,1 bilijono.

Ontario universitetų taryba nusiskundžia, kad sekančiame dešimtmetyje gali prasidėti universitetų uždarinėjimas dėl nepakankamos provincinės paramos. Esą kiekvienam studentui iš provincinio iždo gaunama tik

• **Supažindikite savo draugus su "TĖVIŠKĖS ŽIBURIAIS" — atsiųskite dar jų neskaitančių adresus. Jie gaus keletą numerių nemokamai.**

Kanados įvykiai

po $4.564, kai tuo tarpu provincinis vidurkis Kanadoje yra $5.597. Teigiama, kad finansinės paramos dydžiu Ontario provincija yra atsidūrusi paskutinėje vietoje. Ją pralenkia netgi Princo Edvardo sala su $4.590. Kitose provincijose kiekvienam studentui skiriama: Newfoundlandijoje — $6.266, Albertoje — $5.847, Britų Kolumbijoje — $5.727, Saskačevane — $5.632, Kvebeke — $5.558, New Brunswicke — $5.132, Manitoboje — $5.074, N. Skotijos provincijoje — $4.615.

1979-80 mokslo metais Kanados universitetuose ir kolegijose buvo 363.456 pilnai besimokantys studentai ir 227.330, lankantys tik dalinius kursus. Pagal šiuos Kanados statistikos duomenis, daugiausia pilnakursių studentų turėjo Ontario provincija: diplomo siekiančių — 135.838, studijas gilinančių — 15.044. Pirmon vieton su nepilnai universitetus lankančiais studentais buvo iškopęs Kvebekas. Tokių diplomo siekiančių ir studijas gilančių studentų jame buvo 87.617.

TRADE WINDS MOTEL
10300 Gulf Boulevard, Treasure Island
St. Petersburg, Florida 33706, USA
Tel. (813) 360-0490
Savininkė RŪTA KRIAUČIŪNAITĖ,
Kanados lietuvaitė, kviečia tautiečius atsilankyti. Motelis gražiai įrengtas, vėsinami kambariai ir butai, kilimai, spalvota televizija, šildomas baseinas, vieta "barbecue", balto smėlio paplūdimys, prie pat Meksikos įlankos.

AL GARBENS
REAL ESTATE LTD.
22 Hedgewood Rd., Willowdale, Ontario M2L 1L5
Kanados, Ontario ir Toronto Real Estate Board narys
Telefonas 489-1543.
Alfonsas Garbenis jums sąžiningai patarnaus parduodant ar perkant nekilnojamą turtą, tvarkant mortgičių reikalus, įkainojant namus ir t.t.

Taupyk ir skolinkis
Pirmutiniame ir didžiausiame TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE
PARAMA

MOKA:
10½% už 6 mėn. term. indėlius
10½% už 1 m. term. indėlius
10 % už 3 m. term. indėlius
11 % už pensijų ir namų planą
9¾% speciali taup. sąsk.
9¼% už taupymo s-tas
6 % už čekių s-tas (dep.)

IMA:
13% už asm. paskolas
12% už mortgičius

AKTYVAI virš 26 milijonų dolerių

Asmenines paskolas duodame iki $50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas — piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express) Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta)
BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6
Telefonai: 532-8723 ir 532-1149

AUTOMOTIVE FIBERS
visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.
Savininkas – RIČARDAS KYBARTAS,
22 BELVIA ROAD, Islington, Ont. M8W 3R3 Telefonas 252-8863

ED. KONDRATAS, siuvėjas
1113 Dundas St. W., Toronto, Ont. M6J 1W9 Tel. 533-5454

FLORIDA REAL ESTATE
Rezidencinės ir komercinės nuosavybės
Apartamentai • Kondominiumai • Nuomojimas
Angelė E. Karnienė
REALTOR ••• BROKER ••• NOTARY
3701 Gulf Boulevard, St. Petersburg Beach, Fl. 33706
Telefonas (813)360-2448 • Vakare (813)367-2413

DUFFERIN RADIO AND TV
SALES AND SERVICE
Taisomi televizijos, HI-FI ir radijo aparatai.
Prityręs specialistas su ilga praktika.
1000 College St. • LE 1-3074 • Sav. P. Užbalis

BALTIC EXPORTING CO.
Siuntiniai į Baltijos kraštus ir Sov. Sąjungą
• Priimame siuntinių užsakymus.
• Turime įvairių medžiagų ir kitų prekių, tinkamų siuntimui
DARBO VALANDOS: 9 v.r. — 5 v.p.p. (po 5 v.p.p. susitarus telefonu); šeštadieniais 9 v.r. — 4.30 v.p.p.; trečiadieniais uždaryta
482 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. M6R 2N5
Telefonas 531-3098
Savininkai S. ir F. Janavičiai

TIM'S AUTO BODY LTD.
Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas bei dažymas (bake oven) ir visi mechaniniai taisymai. Parduodu vartotus automobilius.
24-28 Howard Park Ave. (arti Dundas St. W.)
Toronto, Ont., M6R 1V5
FILTSOS BROS
Telefonai 533-8451, 533-8452

TORONTO ONT

Kanados lietuvių istorinei medžiagai telkti yra sudarytas prie KLB specialus komitetas, kuriam vadovauja inž. J. V. Danys, gyvenantis Otavoje. Surinkta istorinė medžiaga perduodama valstybiniam Kanados archyvui, kur yra saugoma visų tautybių dokumentacija. Praėjusią savaitę J. V. Danys lankėsi Toronte. Būdamas "TŽ" redakcijoje painformavo ir apie Mildos Danytės renkamą medžiagą leidiniui apie Kanadą. Ji yra aplankiusi daug Kanados lietuvių įvairiose vietovėse ir užrekordavusi apie 150 istorinio pobūdžio pokalbių. Inž. J. V. Danio adresas: 1681 Ainsley Dr. Ottawa, Ont. K2C 0S8.

Vincas ir Irena Ignaičiai, anksčiau gyvenę Rodney, padovanojo valstybiniam Kanados archyvui 64 tomus labai vertingų knygų; tarp jų yra "Lietuvių Enciklopedija", V. Biržiškos "Aleksandrynas", A. Juškos "Svotbinės dainos" ir kt. Šių knygų vertė yra per $800.

KLB Istorinei Medžiagai Telkti Komitetas

Naują radijo vaidinimų seriją pradės CBC radijas rugsėjo 29 d., 11.30 v. r., "Morningside" programoje ir tęs iki spalio 31 d. Vaidinimų serija pavadinta "Second time lucky" ir gvildena ateivių gyvenimą. Jų autorius yra John Ancevich (Jonas Ancevičius, Paulės ir Prano Ancevičių sūnus, augęs Oakvillėje ir Toronte). Vaidins pagrindines roles — Jan Rubes, Ruth Springford, Arnie Hardt, Barbara Hamilton ir kiti.

Pažymėtina, kad J. Ancevičius yra parašęs jau nemažai vaidinimų ir televizijai: "Milk and Honey", "Castle Zaremba", "Grizzly Adams", "Great Detective", "Fort Whoop-Up", "Johnny Rise", "The Bloody Frogs", "They're Coming Across the River", "In Business for Myself". Dabar J. Ancevičius pritaiko vaidinimui Dumas "The Iron Mask" jaunimo teatrui Toronte ir rašo romaną "Canadian Gigolo".

KLB Vankuverio apylinkės valdyba atsiuntė "T. Žiburiams" $20 auką. Jos iždininkas A. Smilgys rašo: "Kadangi mūsų lietuviškai spaudai yra labai sunku išsiversti iš prenumeratų, valdybos nutarimu siunčiame $20 auką. Laikraštis yra labai gerai tvarkomas. Yra labai gerų straipsnių. Įdomu skaityti".

Viešnios iš Australijos — Jadvyga Liutkutė-Viliūnienė su dukra Vida, lydimos G. Breichmanienės, lankėsi "T. Žiburiuose" ir kitose lietuvių institucijose. Aplankiusios Lietuvą, Vokietiją, Kanadą ir JAV-bes, grįžo į Sydnėjų.

Ada Lemežytė pagarsėjo vietinėje spaudoje kaip gavusi baudą už medžio šakų nupjovimą. Dienraštis "The Toronto Sun" 1980. IX. 16 pirmame puslapyje įdėjo jos nuotrauką, kurioje matyti moteris įlipusi į medį ir pjaunanti šakas. A. Lemežytė tai dariusi dėlto, kad rudenį krintą lapai užkemša jos namo vandens nutekėjimo vamzdžius, o šaknys ardo kanalizacijos ir vandens tiekimo sistemą. Miesto taryba ją nubaudė $50 ir išsakė sumokėti $765.95 už medžio pašalinimą ir naujo pasodinimą. Esą senasis medis buvo sužalotas, paliktas beveik be šakų ir atrodęs kaip telefono stulpas. A. Lemežytė pareiškusi korespondentui, kad tai perdidelė bausmė ir kad miesto tarybos nariai turėtų rausti iš gėdos.

Mėnraštis "Speak-Up" 8 nr. išspausdino Toronto miesto tarybos nario W. Boytchuko laišką, išsiuntinėtą keliem Toronto laikraščiam Laisvės Olimpiados klausimu. "The Toronto Star" išspausdino tiktai dalį to laiško, išleisdamas vietas, mininčias Estiją, Latviją, Lietuvą, Ukrainą, taipgi pastraipas, kaltinančias sovietus dėl sporto panaudojimo savo politikai ir propagandai.

Lenkai Mississaugoje planuoja statyti naują šventovę už $1,5 milijono. Vieta dar neišrinkta. Lėšoms telkti buvo surengtas banketas ukrainiečių salėje. Dalyvavo lenkų kardinolas V. Rubinas iš Romos ir Toronto kardinolas G. E. Carteris. Parapija pavadinta palaimintojo Maksimilijono Kolbės vardu. Kardinolas V. Rubinas dalyvavo ir Katyno paminklo atidengime Toronte. Jis pats yra buvęs lenkų kariuomenės karininku, patekęs į sovietų nelaisvę, vėliau išlaisvintas kartu su lenkų daliniais, kurie buvo perkelti į Vid. Rytus. Libane jis baigė teologinius mokslus ir buvo įšventintas kunigu.

Yuri Shymko, lietuvių bičiulis, ukrainiečių veikėjas ir buvęs Kanados parlamento narys, dalyvavo federacinės valdžios ir provincinių vyriausybių konferencijoje, kuri svarstė konstitucijos klausimus Otavoje. Jis buvo paskirtas į Ontario delegaciją, sudarytą iš 15 narių. Y. Shymko yra Ontario provincijos daugiakultūrės tarybos pirmininkas. Šion tarybon įeina 60 narių nuo įvairių tautybių. Iš lietuvių joje dalyvauja adv. Joana Kuraitė.

Italų bendrovė "Italian Canadian Benevolent Corporation" pastatydino italų bendruomenės namus "Columbus Centre" Lawrence-Dufferin gatvių sankryžoje. Tai ištisas pastatų ir aikščių telkinys, užimantis 4 akrus žemės visame tos vietos 11 akrų plote. Šio centro kaina — $11,5 milijono. Šiame centre yra dvi gimnastikos salės, klasės, susirinkimų kambariai, restoranas, tiklinio aikštelė, šešios teniso ir skvašo aikštelės, 100 m bėgimo takas, gimnastikos ir žaidimų kambariai, plaukykla, rankdarbių kambariai, patalpos pensininkų klubui, jaunimo klubui ir t. t. Dar nėra teatro salės. Jeigu bus nuspręsta ją statyti, dar reikės $4,5 milijono. Šio centro statytojas gavo iš Ontario loterijos "Wintario" $4 milijonus, likusią sumą sutelkė įvairiais būdais. Italų Toronte esama 425.000. Naujajam centrui išlaikyti jo nariai turės mokėti į metus $125, vaikai iki 17 m. amžiaus — $60. Kol kas tėra 1000 narių, bet numatoma jų turėti 15.000. Nariais gali būti ir neitalai.

Jaunavedžiai, susituokę Lietuvos Kankinių šventovėje Toronte: VIDA PETKEVIČIŪTĖ (buvusi "Miss Vilnius") su VIDMANTU VALIULIU

Jiedu susituokė Toronte

Vidmantas Valiulis ir Vida Petkevičiūtė susituokė š.m. rugpjūčio 2 d. Lietuvos Kankinių šventovėje. Santuokos apeigas atliko klebonas kun. J. Staškus ir kun. Eugenijus Jurgutis, OFM. Šventovė buvo pilna jaunųjų draugų, jų giminių ir gausių svečių, kurių čia susirinko apie 400.

Jaunieji Vidmantas ir Vida yra žinomi lietuvių jaunimo veikėjai Toronte, abu baigę Maironio lietuvių šeštadieninę mokyklą ir lituanistinius kursus. Vida Petkevičiūtė 1979 m. buvo išrinkta lietuvių paviljono "Vilnius" karalaite. Ji buvo aktyvi ateitininkė ir TULSK jaunimo organizacijų ir jų valdybų narė. Dalyvavo kaip Kanados lietuvių jaunimo atstovė pasaulio lietuvių jaunimo kongrese Europoje. Šiuo metu ji mokytojauja Maironio mokykloje, studijuoja Toronto universitete įspanų ir prancūzų kalbas.

Vidmantas Valiūlis irgi reiškiasi ateitininkų ir kitose lietuviškose organizacijose. Šiais metais dirbo Laisvės Olimpiados finansiniame komitete. Jis yra baigęs katalikų gimnaziją Toronte, studijavo Brock universitete, kur gavo bakalauro (BSc) laipsnį. Vėliau studijas gilino Windsoro universitete komercinių mokslų srytyje ir jas baigė bakalauro (BCm) laipsniu. Šiuo metu dirba savo profesijoje ir yra atsakingas vienos firmos pareigūnas.

Vestuvių puota įvyko Anapilio salėje su lietuviškai papročiais, vadovaujant dr. S. Kazlauskui. Tai buvo labai jaukus pobūvis, kuriame jaunuosius sveikino jų tėvai, krikšto tėvai, draugai ir giminės. Visi džiaugėsi jaunųjų Vidmanto ir Vidos gražia lietuviška kalba, jų lietuvišku tautiniu sąmoningumu ir nauja lietuviška šeima. Visi nuoširdžiai linkėjo jauniesiems ilgiausių metų ir Dievo palaimos šeimos gyvenime.

J. Varčius

Per jūras ir vandenynus

(Atkelta iš 6-to psl.)

navičius aiškinosi, kad visai nemokąs rusiškai. Aišku, leidimo išvykti negavo ir teko lipti į laivą "Siauliai".

Gana išsamiai autorius aprašo ir kitą nelemtą įvykį, kai, jam esant keleiviu, sudužo jūrų skautų laivas "Budys", ir tą dieną 1933 m. žuvo trys jūrų skautai.

Pabaigoje kapitonas B. Krištopaitis pasisako apie pasirodžiusius straipsnius sovietinėje spaudoje apie tautinį Lietuvos laivyną. Priede pateikiami duomenys apie buvusius laivus ir jų likimą.

Knyga lengvai skaitoma, paįvairinta nuotykiais, dažnai perpintais humoru. Skaitytojas, pripratęs trintis tarp veikėjų žaliajame kaime ar miesto gatvėse, šioje knygoje to neras. Tai nėra nei novelių rinkinys, nei istorinis veikalas, bet atsiminimai žmogaus, kuris išėjo į jūrą ir vėliau įnešė savo dalį, kuriant tautinį laivyną. Jo nueitas kelias sutapo su nepriklausomybės laikotarpiu, todėl turi istorinės vertės.

Kiekvienas, kuris šiek tiek domisi jūra, laivininkyste, jūreivių gyvenimu su sunkia ir linksma jo buitimi, nenusivils paėmęs šią knygą į rankas. Knygą paruošė ir vykusias iliustracijas padarė buvęs "Mūsų Pajūrio" redaktorius Ansas Lymantas.

Kaip ir daugumoje išeivijoje išleistų knygų, nesant specialistų korektorių ir lietuvių kalbos žinovų, sunku buvo išvengti korektūros ir kalbos klaidelių. Bet, žinant sąlygas, tai nemažina knygos vertės.

Dabar autorius, išauginęs šeimą, gyvena Čikagoje.

Br. Krištopaitis, JŪRŲ KELIAIS. Čikaga 1979 m. (3639 W. 55 Place, Chicago, Illinois 60629, USA).

St. Catharines, Ont.

TAUTOS ŠVENTĖ paminėta rugsėjo 7, sekmadienį, iškilmingomis pamaldomis, kurias laikė kun. Juvenalis Liauba, OFM, dalyvaujant organizacijų vėliavom. Kadangi žadėtas paskaitininkas Kazys Mileris neatvyko staiga susirgus jo žmonai, tai kun. Juvenalis Liauba savo pamoksle plačiai aptarė ir šios šventės reikšmę. Paminėta ir 40 metų Lietuvos pavergimo sukaktis. Pamaldų metu giedojo Aleksandras ir Veronika Paulioniai.

Po pamaldų įvyko bendra kavutė. Dalyvavo gana daug žmonių.

REMONTUOJAMA MŪSŲ ŠVENTOVĖ iš lauko pusės. Iniciatyva atėjo iš pačių parapijiečių, kurie aukoja labai duosniai. Apylinkės valdyba paskyrė iš savo iždo $500, o LKVS "Ramovė" skyrius — $250.

VILNIAUS KRAŠTO LIETUVIŲ SĄJUNGA išleis stambų veikalą "Rytų Lietuvą". Tai etnografinių Lietuvos sienų studija, kurią verta įsigyti kiekvienam lietuviui. Knygos kaina tik $15; priimamos ir aukos. Vilniečių s-gos St. Catharines skyrius pasižymi dideliu rūpestingumu Vilniaus reikalų srityje.

PAUKOJO MŪSŲ BIBLIOTEKOMS (parapijos ir Bendruomenės) 20 vertingų knygų Juozas Šarapnickas. Tai galėtų padaryti ir kiti tautiečiai, kurie turi vertingų knygų. Tuo būdu lietuviškos knygos surastų sau deramą vietą. **Kor.**

Thunder Bay, Ont.

DVIMĖNESINIS DAUGIAKULTŪRĖS veiklos laikraštis "Northern Mosaic" buvo kuriam laikui sustojęs, bet vėl pradėjo eiti. Šių metų rugsėjo-spalio mėnesio numeryje yra išspausdintas ilgas straipsnis apie lietuvių veikėją dr. Emiliją Jasevičiūtę, pavadintas "Dr. Emily: Country As Family". Straipsnis, atrodo, paruoštas pačių redakcijos žmonių.

Straipsnyje pasakojama apie dr. Emilijos pasitraukimą iš Lietuvos dėl sovietinės okupacijos, apie penkerių metų gyvenimą Vokietijoje ir imigraciją Kanadon. Jon atvykusi kaip vaikų darželio darbininkė ir dirbusi vienuolių vadovaujame darželyje-lopšelyje Toronte. Atlikusi darbo sutartį, ji jau galėjo pasirodyti kaip gydytoja, atlikti iš naujų ateivių reikalaujamą stažą ligoninėje Kitchenerio mieste ir pradėti dirbti savo profesijoje. Mediciną ji buvo baigusi Kaune ir dirbusi kaip gydytoja bei vadovavusi sanatorijai. Atlikusi stažą, 1952 m. persikėlė į Fort William, Ont., kur dirbo džiovininkų sanatorijoje ir psichiatrinėje ligoninėje.

Pradžioje ten jinai jautėsi vieniša tolimame bei izoliuotame mieste, bet vėliau pamilo vietinius žmones, pradėjo dirbti su vietos lietuviais ir pasiliko ten gyventi. Dabar ji, kad ir būdama pensininkė, dirba ne tik su lietuviais, bet ir su kitom tautybėm. Už tai buvo apdovanota specialiu pažymėjimu.

Į Lietuvą ji neketina važiuoti, bet stengiasi atsikviesti savo gimines iš Lietuvos apsilankyti. Dr. Emilija pareiškė, kad žmogus gali pamilti naują kraštą, kaip ir senąjį.

Prie straipsnio pridėta dr. E. Jasevičiūtės nuotrauka, kurioje ji savo darželyje apžiūri gėles ir ąžuoliuką. Pastarasis vėliau bus perkeltas į tautybių parko lietuvių skyrių.

Šiame "Northern Mosaic" numeryje įdėta Kanados min. pirm. P. E. Trudeau karikatūra, pajuokianti jo norą laikytis karališkame soste. Valdovo pavardė nepaminėta, bet lengvai atspėjama iš veido ir įrašo. Daugiakultūriam laikraščiui nederėtų kištis į partinę politiką. Juk skaitytojų tarpe yra įvairių politinių pažiūrų žmonių. Be to, atsimintina, kad min. pirm. P. E. Trudeau 1971 m. pradėjo daugiakultūrę politiką Kanadoje. **Skt.**

Abu nevykę. . .

— Tavo metuose Vašingtonas buvo pirmas mokinys mokykloje, — sako tėvas nerangiam sūnui.

— O tavo metuose, tėveli, jis jau buvo Amerikos prezidentas. . .

Baltiečių studijų diena

Baltistikai Puoselėti Draugija (AABS) rengia studijų ir pramogų dieną Toronto Latvių Kultūros Centre (4 Credit Union Dr.) š.m. spalio 18, šeštadienį. Paskaitos prasidės 1.30 v.p.p., vakarienė ir šokiai — 7.30 v.v. Bilietų kaina, apimanti paskaitas, vakarienę ir šokius — $25 asmeniui, $15 studentui, $5 studentui tik už paskaitas.

PASKAITOS IR SVARSTYBOS

1. Tautinės tapatybės išlaikymas (Ethnic Identity Retention — Perspectives and Practicalities) — Maruta Lietinia-Ray, Rider College, N.J.

2. Tautinis išlikimas (Survival): a. Baltijos tautų įjungimas į ekonominę sovietų sistemą (Soviet Economic Integration of the Baltic Communities) — Juris Dreifelds, Brock University, St. Catharines; b. Pavojai kultūrai ir galvosenai (Dangers to the Culture and the Mind) — Peteris Vasarinš, St. Catharines.

3. Svarstybos: Tautinės tapatybės išlaikymas — motyvacija šeimoje, mokykloje ir bendruomenėje (Ethnic Identity Retention — Motivation in Family, School and Community) — Solveiga Miezitis, Ontario Institute for Studies in Education.

Svarstybos vadovas — Olev Trass, Toronto universitetas; nariai: Robert F. Harney, Toronto un-tas, Solveiga Miezitis, pedagoginis Ontario institutas, Vello Sermat, Yorko un-tas, Romas Vaštokas, Trento un-tas.

Adresas informacijai: Dr. Endel Aruja, 37 Groveland Cr., Don Mills, Ont. M3A 3C4. Tel. 447-8958.

Bilietų reikalu kreiptis į Antoniją Petrulienę tel. 859-4618.

Inf.

DELHI – TILLSONBURG, ONTARIO

A.a. PRANO ŽILVIČIO MIRTIES METINĖS. 1980 m. rugsėjo 6 d. Delhi lietuvių Šv. Kazimiero šventovėje, dalyvaujant velionies šeimos nariams, giminėms ir apylinkės lietuvių visuomenei, šv. Mišiomis paminėtos a.a. Prano Žilvičio mirties metinės. Mišias atnašavo ir apie velionies gyvenimą pamokslą pasakė bupvęs klebonas kun. dr. J. Gutauskas, skaitymus atliko velionies duktė Birutė Vytienė, giedojo parapijos choras, kuriame dalyvauja ir Birutė Vytienė. Po Mišių visi dalyviai buvo pakviesti į čia pat esančią parapijos salę pusryčių.

A.a. Pranas Žilvitis buvo gimęs 1897 m. sausio 1 d. Panevėžio aps., Bružių km., šešių vaikų šeimoje. Iš jų trys buvo baigę mokytojų kursus ir mokytojavo, kuriantis nepriklausomai Lietuvai. Jų tarpe buvo ir Pranas. Gyvendamas Šiaulėnų miestelyje, vedė Mariją Gedminaitę, kuri tenai turėjo ūkį. Dotnuvoje baigė ūkio kursus ir ūkininkavo. Be to, dirbo valsčiuje, įsteigė smulkaus kredito bankelį ir savo žiniomis talkino vietos ūkininkams įvairiuose reikaluose.

Pranas ir Marija savo šeimoje užaugino dvi dukteris — Birutę ir Nijolę, kurios jau yra sukūrusios savo šeimas. 1944 m. rusų bolševikams okupuojant Lietuvą, Pranas su šeima pasitraukė į Vokietiją. Karui pasibaigus, gyveno Gucenhausene ir ten mokytojavo lietuvių stovyklos mokykloje.

1947 m. Pranas su šeima atvyko į Kanadą pas savo seserį Rožę Augustinavičienę, kuri su savo šeima turėjo tabako ūkį Tillsonburgo apylinkėje. Padirbėjęs ūkyje ir susitaupęs pinigų, su dviem dalininkais pirko tabako ūkį. Po metų tą ūkį pardavė ir pirko kitą jau su giminaičiu. Vėliau, giminaičiui apmokėjęs jo dalį, pasiliko vienas to tabako ūkio savininkas netoli Tillsonburgo miestelio.

Pranas mėgo ūkininkauti, ypač buvo žinomas kaip bitininkas. Galimas dalykas, jis naudojosi iš Dotnuvos kursų atsineštomis žiniomis. Bitininkystė buvo jo maloniausias užsiėmimas, su kuriuo jį išskyrė mirtis 1979 m. rugsėjo 7 d. — mirė Tillsonburgo ligoninėje. Palaidotas lietuvių kapinėse Mississaugoje, Ontario.

Velionis aktyviai reiškėsi ir vietos lietuvių visuomenės veikloje — buvo KLB Delhi apylinkės pirmininku, dalyvavo tautinių švenčių minėjimuose bei susirinkimuose. Dėl savo ramaus būdo apylinkėje turėjo daug bičiulių, kurie jį mielai prisimena. Todėl ir jo mirties metinių minėjime gausiai dalyvavo apylinkės lietuviai.

Stepas Jakubickas

A.a. PRANAS ŽILVITIS

● **Niekas nežino kas yra mirtis — galbūt ji yra didžiausia geradarybė žmogui. Tačiau visi jos bijo, tarytum žinodami, kad ji yra didžiausia blogybė.** **Platonas**

Turner & Porter laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario
Tel. 533-7954

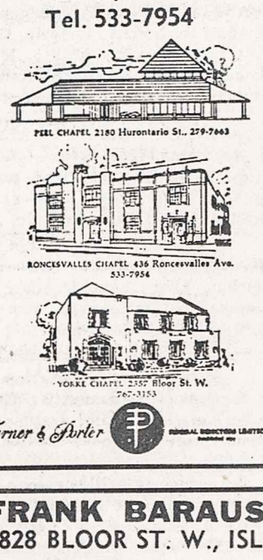

FRANK BARAUSKAS LTD., REALTOR
3828 BLOOR ST. W., ISLINGTON, ONTARIO M9B 1K8
• NAMAI • ŪKIAI • ŽEMĖ
TONY GENYS 231-2839
VACYS ŽIŽYS 232-1990
Įstaigos (416) 233-3323

DRAUDA
BALIO MASKELIŪNO INSURANCE AGENCY LTD.
Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

Sunny Brae Golf and Country Club
R.R. 4, Port Perry, Ontario — Tel. 985-2076
Rugsėjo mėnesį du žmonės gali žaisti vieno asmens kaina. Mūsų reguliari kaina yra 7 doleriai, savaitgaliais — 9 doleriai.
Mes turime valgių, stiprių ir švelnių gėrimų, elektrinių vežimėlių. Golfo aikštė yra prižiūrėta ir švari.
IKI PASIMATYMO!
H. PAUKSTYS

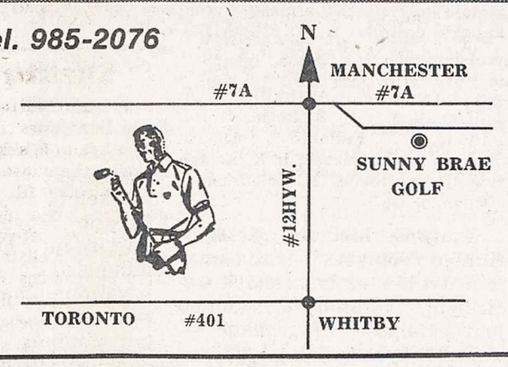

V. BAČĖNAS
All Seasons Travel, B.D.
Registration No. 0009239
1551 Bloor Street West,
TORONTO, ONTARIO M6P 1A5
Visais kelionių reikalais kreiptis:
V. BAČĖNAS
tel. 533-3531
nuo 11 v.r. iki 7 v.v.

Advokatas
Algis S. Pacevičius,
B.Sc., LL.B.
perkėlė savo įstaigą į naujas patalpas.
Dabartinis adresas:
2299 Dundas St. W., suite 303
Toronto, Ontario M6R 1X7
(Kampas Bloor ir Dundas St.)
Telefonai:
įstaigos (416) 537-2643
namų 233-0303

Advokatas
PETRAS K. ŠIMONĖLIS,
B.A. M.L.S. LL.B.
2467 Bloor St. W.
Toronto, Ontario
M6S 1P7
Telefonai:
įstaigos (416) 762-3331
namų 249-2637

W. G. DRESHER REAL ESTATE REALTOR
DRESHER-BARAUSKAS INSURANCE AGENCY LTD.
233-3334 – 231-2661 – 231-6226
3830 B Bloor Street West • Islington, Ontario M9B 1K8
Lietuvių kalba patarnauja — V. DREŠERIS ir A. MIKŠIENĖ
Darbo valandos: 9 v.r. - 7 v.v., šeštadieniais - 9 v.r.-12 v.p.p,
Narys "Better Business" Biuro

INSURANCE
★ Namų — Gyvybės
★ Automobilių
★ Komerciniai
533-1121 Walter Dauginis 822-8480
Insurance Agency Ltd.
1613 Bloor Street West • Toronto • Ontario

DVIDEŠIMT PENKTOJI
KANADOS LIETUVIŲ DIENA

Spalio 10, penktadienį

Poezijos - dramos VAKARAS,

HAMILTON PLACE, mažojoje teatro salėje, 50 Main Street West. PROGRAMĄ atliks Hamiltono dramos teatras "AUKURAS" ir Toronto teatras "AITVARAS". Pradžia — 8 v. vakaro. Įėjimas — $4 ir $6.

Jaunimo susipažinimo VAKARAS

su ŠOKIAIS — Jaunimo Centre, 48 Dundurn St. N. Gros geras orkestras. Pradžia — 7.30 valandą vakaro. Įėjimas — $3,00.

Spalio 11, šeštadienį, 7 v.v.,

DIDYSIS SUSIPAŽINIMO VAKARAS-

Hamiltono karių salėje, 200 James Street N.

Gros J. Vaičiaus orkestras iš 10 asmenų. Veiks baras, užkandžių bufetas, bus stambių laimikių loterija. Įėjimas — $6,00, studentams — $4,00. Galima iš anksto užsisakyti-rezervuoti stalus, įsigyjant 10 bilietų visam stalui. Kreiptis į J. Stankų, 121 Rothsay Ave., Hamilton, Ont. L8M 3G3, telefonas (416) 545-5432.

KANADOS LIETUVIŲ JAUNIMO SĄJUNGOS SUVAŽIAVIMAS (Tikslus laikas ir vieta bus pranešta vėliau)

Šachmatų simultanas — parapijos salėje, 52 Dundurn St. N., šeštadienį, 11 v.r. Buvęs Kanados ir Lietuvos šachmatų meisteris P. Vaitonis duos šachmatų simultaną. Norį dalyvauti simultane registruojasi pas L. Koperskį tel. (416) 662-4536.

Dail. Dagio meno paroda — "Hamilton Place" patalpose, spalio 11, šeštadienį. Atidarymas — 1 v.p.p., lankymas — iki 6 v.v., sekmadienį, spalio 12 d., nuo 11 v.r. iki 7.30 v.v.

Tautodailės paroda bus atidaryta nuo spalio 6 d. iki spalio 17 d. miesto savivaldybės patalpose (City Hall) antrame augšte. Parodos lankymas — tik darbo valandomis nuo 9 v.r. iki 5 v.p.p.

Krepšinio varžybos: dalyvauja Toronto, Montrealio ir Hamiltono komandos. Žaidynių pradžia — 9 v.r. MOHAWK College, 135 Fennell St. W.

Stalo teniso varžybos — MOHAWK College sporto salėje, 135 Fennell St. W.

Spalio 12, sekmadienį

Pamaldos katalikams — 2 v.p.p. katedroje, 714 King St. W. Pamaldų metu giedos jungtinis choras, solistai — A. Pakalniškytė ir V. Verikaitis. Pamokslas — vietos vyskupo P. Riding.

Pamaldos evangelikams — 2 v.p.p. latvių šventovėje, 18 Victoria Ave. S.

KONCERTAS-

Hamilton Place salėje, 50 Main St. W., 4 v.p.p.

PROGRAMOJE: Hamiltono "Gyvataras", Toronto "Gintaras" ir "Atžalynas", Montrealio "Gintaras", Hamiltono mergaičių choras "Aidas", Toronto vyrų choras "Aras", Toronto Prisikėlimo ir Hamiltono Aušros Vartų parapijų chorai; sol. Gina Čapkauskienė (akompanuoja muzikas J. Govėdas).

Įėjimas — $10,00 ir $8,00 jaunimui iki 16 metų — $5,00 ir $4,00. Kviečiami įsigyti bilietus iš anksto. Rašykite ar skambinkite biliettų reikalu: **J. Stankus, 121 Rothsay Ave., Hamilton, Ont. L8M 3G3. Tel. (416) 545-5432.**

Prieš koncertą ir po koncerto vyks jaunųjų menininkų paroda, knygų ir žmogaus teisių parodėlė didžiosios "Hamilton Place" salės prieangiuose.

užbaigos VAKARIENĖ-BANKETAS

7 v.v. Jaunimo Centro salėje

Kaina — $12 asmeniui, o Kanados Lietuvių Dienos programos dalyviam — tik $8. Bilietus prašome įsigyti iš anksto pas L. Skripkutę telefonu (416) 529-4811 **iki spalio 4 dienos.**

Norį apsistoti viešbutyje skambinkite ar rašykite: M. Gudinskas, 308 Upper Kenilworth, Apt. 4, Hamilton, Ont. L8T 4G2 Tel. (416) 387-1804.

Yra užsakyta 50 kambarių "Holiday Inn", kurie turi būti išnuomoti dvi savaites prieš šventę. Tuoj apsirūpinkite nakvyne.

Visi Kanados ir JAV lietuviai maloniai kviečiami dalyvauti — *Organizacinis komitetas*

MONTREALQUE

Per Tautos šventę iškilmingas pamaldas laikė ir prasmingą pamokslą pasakė kun. J. Vaišnys, SJ, iš Čikagos. Pamaldas praturtino po atostogų susirinkęs AV choras, vadovaujamas Aleksandro Stankevičiaus. Po pamaldų iškilmingas aktas įvyko parapijos salėje. Paskaitą skaitė J. Girinis-Norvaiša. Programon įsijungė su savo eilėraščiais p. Tekutienė ir J. Šiaučiulis. Minėjimas baigtas Tautos himnu ir vaišėmis. Minėjimą surengė LK Mindaugo šaulių kuopa.

Irena ir dr. Petras Lukoševičiai atšventė savo 30 metų vedybinę sukaktį, kurią suruošė jų dukros. Dalyvavo 40 asmenų, jų tarpe ir jo sesuo Monika su savo vyru dr. Povilaičiu iš Delhi,, Ont., kun. J. Vaišnys iš Čikagos.

Operos vakaras. Rugsėjo 27 d. Aušros Vartų parapijos patalpose rengiamas operos vakaras, kurio globėju yra Mr. Raymond Millette, generalinis Remy Martin bendrovės direktorius. Koncerte dalyvaus pasaulio masto solistai — Yolande Dulude, Odile Fay, Jagues Pratt, Guy Piche, ir mūsų solistė Gina Čapkauskienė. Kviečiame visus į šį parapijos koncertą, kurio pajamos skiriamos naujam AV Marijos paveikslui. **A. K.**

Šeštadieninė mokykla naujus mokslo metus pradėjo rugsėjo 13 d. kanadiečių mokykloje Polyvalent St. Henri, 4115 St. Jacques W. Mokyklos vedėja — M. Jonynienė. Visos lietuvių šeimos kviečiamos siųsti savo vaikus į šią lietuvių mokyklą.

A.a. Juozas Šulmistras, 65 m. amžiau, mirė rugsėjo 1 d. Tą pačią dieną mirė ir Pranas Kazinevičius, 55 m. amžiaus. **K.**

RENKU

senas lietuviškas knygas, laikraščius, plokšteles, ir kitą lietuvišką medžiagą.

P. ADAMONIS
722-3545 (Montrealyje)

Greitas ir tikslus patarnavimas!

Tel. Bus.: 722-3545
Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS
C. I. B.
GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
3907 A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.

LITAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA
1465 DE SEVE STREET, MONTREAL, QUE. H4E 2A8. Telefonas: 766-5827

MOKA UŽ:		DUODA PASKOLAS:	
Einamąsias s-tas	6%	Asmenines nuo	16%
Taupomąsias s-tas	9.75%	Nekiln. turto nuo	12.75%
Pensijų planas	10.5%	Čekių kredito	18%
Term. ind. 1 m.	11.25%	Investacines nuo	14.75%

Duoda nemokamą gyvybės draudą iki $2,000 už taup. s-tos sumas.
Nemokama gyvybės drauda iki $10,000 už paskolos sumą.

KASOS VALANDOS:
1465 De Seve St., pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 iki 3 v.; ketvirtadieniais nuo 12 iki 8 v.v., penktadieniais nuo 12 iki 6 v.; sekmadieniais nuo 10.45 ki 12.45 v. Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo gegužės 15 iki spalio 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.
3907-A Rosemount Blvd.: Ketvirtadieniais nuo 6 iki 8 valandos vakaro ir penktadieniais nuo 12 iki 6 valandos vakaro.

TORONTO ONT

Anapilio žinios

— Parapijos choras po vasaros atostogų pradės giedojimą pamaldų metu rugsėjo 28, sekmadienį, 11 v.r. Choro vadovas St. Gailevičius kviečia tą sekmadienį visus choristus susirinkti. Taip pat laukiami ir nauji nariai, ypač jaunimas. Registruotis — parapijos raštinėje arba pas choro pirmininką Br. Vitkų tel. 741-6264.

— Ruošiasi tuoktis: Iria Birutė Gampp su Edvardu Kastyčiu Lukošiumi; Marie Colette H. Chartier su Rimantu Žalnieriūnu.

— Pakrikštyti: Lawrence-Ronald Shaunne Melnyk ir Asta-Erika Kryžanauskaitė.

— Rugsėjo 28, sekmadienį, Mišios: 10 v.r. už a.a. kun. Joną Sprainaitį, 11 v.r. už a.a. Oną Ališauskienę.

— Klierikas Edis Putrimas praėjusį sekmadienį dalyvavo pamaldose ir atliko skaitymus. Rugsėjo 22 d., baigęs atostogas, išskrido į Romą tęsti studijų Šv. Kazimiero kolegijoje. Romon nuvežė nuo abiejų Toronto parapijų lietuvišką juostą lietuvių bičiuliui kardinolui A. Samore jo 30 metų vyskupystės sukakties proga. Šią juostą su atitinkamais įrašais išaudė L. Sendžikienė.

— Klebonas kun. J. Staškus aptarnauja ir Londono lietuvių parapiją, kol atsiras kunigas, galintis ją perimti.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Susituokė Rūta Juzukonytė ir Michael Jaglowitz. Ruošiasi tuoktis Robertas Šalna su Vida Čiurlyte.

— Parapijos tretininkai, minėdami Šv. Pranciškaus šventę, spalio 5 d. pagerbs savo ilgametę narę Uršulę Petkūnienę jos 100 metų amžiaus sukakties proga. Po 10 v. Mišių bus konferencija posėdžių kambaryje.

— Parapijos choras giedos per 10 v. Mišias kiekvieno mėnesio III sekmadienį. Vadovauja sol. V. Verikaitis, akompanuoja Paulius Vytas. Dainos vienetas "Volungė", vadovaujamas D. Viskontienės, giedos kiekvieną pirmą mėnesio sekmadienį.

— Ateitininkų mokslo metų pradžia — šį sekmadienį, rugsėjo 28 d., 9.30 v.r. Parodų salėje. Dalyvauja 10 v. Mišiose.

— Parapijiečių lankymas vyksta iš anksto susitarus telefonu.

— Parapijos skoloms mokėti aukojo: Ig. M. Stasiliai $100, M. Pranevičius $40, J. L. Korsakai $30, J. L. Marcinėnai $20, H. J. Paukščiai $20, M. Paukštienė $20. Liturginiams drabužiams pirkti aukojo: E. Šaltmirienė $100, O. Skukauskienė $20. Parapijai aukojo E. Mardosienė $50 savo vyro Jono mirties metinių proga.

— V. Siminkevičienė, "Petals Flowers" gėlių krautuvės savininkė, sekmadieniais papuošia altorius.

— "Dainavos" ansamblio statomas "Čičinsko" veikalas pasirodys ir Toronte lapkričio 29 d. Ieškoma mecenatų. Paaukoję $100 gaus du bilietus į spektaklį ir banketą, kuris įvyks po programos.

— Mišios: šeštadienį 8 v. už Mariją ir Aleksą Petkūnus, užpr. E. Aukštakalnienė, 8.30 už Karoliną Priščepionkienę, užpr. J. Priščepionka, 9 v. už Vladislavą Kondrotienę, užpr. D. Baziliauskaitė, 9.20 už Edvardą Stankaitį, užpr. tėvai, 10 v. už Oną Ališauskienę, užpr. J. Ališaukas, sekmadienį 8 v. už Steponą Juodikaitį, užpr. J. Juodikaitienė, 9 v. už Vaclovą Sinkevičių, užpr. V. Sinkevičius, 10 v. už Mariją Valiulienę, užpr. V. L. Štuikiai, 11.30 už parapiją, 7 v.v. už Bumbulių šeimos mirusius, užpr. A. M. Bumbuliai.

Lietuvių evangelikų liuteronų Išganytojo parapijos žinios

— Choro repeticijos prasideda rugsėjo 22, pirmadienį, 7.30 v.v. Choristai ir visi kiti, turintys gerus balsus, kurie mėgsta religinę muziką, esate nuoširdžiai kviečiami.

— Pamaldos kas sekmadienį — 9.45 v.r. Pamaldos yra centrinis religinio gyvenimo veiksnys. Jų lankymas rodo jų reikalingumą.

Lietuvių Namų žinios

— LN šachmatininkų klubo visuotinis narių susirinkimas įvyks Vytauto D. menės balkone rugsėjo 28, sekmadienį, 1 v.p.p.

— Informacinis LN narių susirinkimas — spalio 19, sekmadienį, 3 v. p.p., Mindaugo menėje.

— Visuomeninės veiklos komisija rugsėjo 3 d. posėdyje nutarė rengti: Vaiko Dieną spalio 26 d., tradicinį LN vakarą lapkričio 15 d., LN administracijos ir talkininkų kalėdinį pobūvį gruodžio 9 d., svarstybas pavergtos Lietuvos klausimu. Bus kviečiamas T. Venclova. Sekantis komisijos posėdis spalio 7 d., 7 v.v.

— Spaudos vakaras "N. Lietuvai" paremti įvyks Karaliaus Mindaugo menėje spalio 25 d. Rengėjai — "N. Lietuvai" remti komitetas.

— Biuletnis "Lietuvių Namų Žinios" po vasaros atostogų nuo rugsėjo mėn. pradėtas leisti kiekvieną savaitę. Jis atspausdinamas ketvirtadieniais; gaunamas darbo dienomis LN raštinėje ir "Paramoje", o sekmadieniais — LN sekmadienių popietėse ir parapijose. Biuletenio red. — J. Varanavičius.

— LN valdybos posėdžiai vyksta ketvirtadieniais kas trys savaitės. Rugsėjo 4 d. posėdyje patvirtinta informacinio susirinkimo spalio 19 d. darbotvarkė, svarstyti administraciniai ir ūkio reikalai, nutarta 25 naudotus stalus padovanoti skautų stovyklavietei Romuva.

— Rugsėjo 14 d. sekmadienio popietėje dalyvavo 250 asmenų. Svečių knygoje pasirašė: A. A. Filipavičiai, Z. Kucinienė, A. Vedegis ir K. Salys iš JAV, dr. St. Kuzminskas iš Anglijos, O. Dundienė iš Australijos; L. A. Pulianauskai ir P. S. Ročiai iš Hamiltono, D. V. Fidleriai iš Deep River, Ont., Zabieliauskai ir R. Kalvaitytė iš Montrealio, J. Šidlauskas iš Wellando, Ont.

Kanados Lietuvių Katalikų Kunigų Vienybės suvažiavimas numatytas š. m. lapkričio 5, trečiadienį, Toronto Prisikėlimo par. patalpose. Programoje — Toronto vyskupo A. Ambrozic paskaita apie etnines parapijas ir svarstybos apie dabartines lietuvių parapijų problemas. Įvadui į svarstybas padaryti pakviestas kun. dr. F. Jucevičius iš Montrealio.

Poetas Klemensas Jūra iš Brazilijos, paviešėjęs pas savo dukrą ir žentą Toronte, aplankęs keletą Kanados miestų, pabuvojęs JAV-se, spalio mėnesį grįš Brazilijon. Savo viešnagės proga "TŽ" parėmė $50 auka.

Vytauto Didžiojo 550 metų mirties
minėjimas-koncertas

š.m. spalio 5, sekmadienį, 4 v.p.p., Toronto Lietuvių Namuose

PROGRAMOJE: Istorikė fil. *Rasa Mažeikaitė*
Birbynininkas *Rimvydas Kasiulis*
Akomp. muz. *Dalia Viskontienė*
Hamiltono *"Aukuras-Daina"* vad. *E. Dauguvietytė-Kudabienė*

Įėjimas — $4,
studentams ir pensininkams — $3.00

Maloniai kviečia visus dalyvauti
Toronto Skautininkų-kių Ramovė

Jauna istorikė, ASS filisterė Rasa Mažeikaitė, besiruošianti istorijos mokslų daktaratui, kalbės Toronto Lietuvių Namuose spalio 5 d., 4 v. p. p. Vytauto D. 550 metų mirties sukakties paminėjime. Pirmą kartą Toronte pasirodys neseniai iš Lietuvos pasitraukęs ir Čikagoje apsigyvenęs jaunas muzikas, birbynininkas Rimvydas Kasiulis. Taipgi pasirodys Toronte dar negirdėtas dainos vienetas iš Hamiltono "Aukuras-Daina". Minėjimą-koncertą rengia Toronto skautininkų-kių ramovė ir kviečia visus tautiečius dalyvauti.

Daugiakultūrė Ontario Istorijos Draugija buvo įsteigta 1976 m. Jos paskirtis — telkti medžiagą apie kiekvieną tautybę ir ją skelbti, iškeliant jų įnašą į Ontario provincijos gyvenimą. Pastaruoju metu draugija pagamino visą eilę plakatų, kuriuose pavaizduoti ivairūs draugijos turimi istoriniai rinkiniai, liečantys etnines grupes: armėnus, olandus, suomius, graikus, vengrus, japonus, žydus, lietuvius, makedoniečius, lenkus, serbus, ukrainiečius, jugoslavus ir kitus. Tie plakatai yra nemokamai skolinami organizacijoms, rengiančioms festivalius, konferencijas, šventes ir t. t. Tuo reikalu kreiptis į Terry Campbell (416) 979-2973 arba rašyti: The Multicultural History Society of Ontario, 43 Queen's Park Crescent East, Toronto, Ont. M5S 2C3.

Kapinių informacija

Anksčiau Šv. Jono lietuvių kapines administravo Lietuvos Kankinių parapijos klebonas. Dabar jų administravimu rūpinasi kapinių komisija: pirm. J. Andrulis, vicepirm. klebonas kun. J. Staškus, reikalų vedėjas A. Aulinskas, susirašinėjimo sekretorė D. Keršienė, sekr. L. Rudaitis, iždininkas B. Norkus, nariai administracijos reikalams — J. Jasinevičius ir Pr. Ališauskas.

Iki šiol komisijos yra padaryta: 1. Sudaryti mirusiųjų sąrašai, 2. pertvarkyti kapinių planai, 3. užsakyti specialūs kapavietėms žymėti akmenys, 4. kapinių vardu užvesta atskira sąskaita banke.

Komisija yra numačiusi aptverti kapines ir tam reikalui skelbia lėšų vajų.

Nutarta ateityje atremontuoti kapinių paminklą.

Visais praktiniais kapinių reikalais kreiptis į J. Jasinevičių (tel. 769-5075) ir Pr. Ališauską (tel. 273-3796).

Kapinių lankymas ir pamaldos numatytos lapkričio 2, sekmadienį, 3 v. p. p. Bus prisimintas ir kapinių steigėjas velionis kun. P. Ažubalis. **Inf.**

Apiplėšimai Toronte 1966-78 m. laikotarpyje pagausėjo net 256%, nors metropolinio Toronto gyventojų skaičius per pastaruosius 12 metų tepaaugo 12,2%.

Vajus kapinėms aptverti

Jau seniai lietuvių tarpe buvo kalbama apie Šv. Jono lietuvių kapinių aptvėrimą. Apie tai būdavo užsimenama ir Anapilio organizacijos posėdžiuose, tačiau didžiausia kliūtis tokiai minčiai įgyvendinti buvo ir yra lėšų trūkumas. Kapinės tokiam reikalui neturi atsargos kapitalo. Anapilio sodybą dar vargina didelės skolos. Todėl Anapilis tokio projekto finansuoti dar negali. Yra betgi kita galimybė.

Naudingus ir gerus darbus dažnai savo aukomis duosniai remia lietuvių visuomenė. Šios minties padrąsinta, kapinių komisija savo posėdyje ir nutarė skelbti kapinėm aptverti vajų. Komisija tikisi, kad šį užsimojimą Toronto ir apylinkių lietuviai nuoširdžiai rems. Būtų visiems daug ramiau, jei gražiąsias lietuvių kapines saugotų nuo piktų pasikėsinimų tinkamas aptvėrimas.

Buvo pasiteirauta firmose, kiek tokia tvora kainuotų. Siūlymai sukosi apie $37,000.00. Kad būtų aukotojams patogiau, komisija atidarė abiejuose Toronto lietuvių bankuose sąskaitas vardu ST. JOHN'S LITHUANIAN CEMETERY FENCE FUND: "Paramos" kredito kooperatyve sąskaitos nr 6579, Prisikėlimo parapijos — 4244. Aukotojams bus išduodami aukų pakvitavimai pajamų mokesčiams sumažinti.

Komisija su dideliu dėkingumu priims betkokio dydžio aukas.

Šv. Jono lietuvių kapinių komisija

L. ir M. Urbonai iš Edmontono a. a. Jurgio Račio atminimui vietoje gėlių paaukojo "T. Žiburiams" $30.

"Jaunimo Žiburius" (jaunimo skyrių šiame savaitraštyje) nuo š. m. spalio mėnesio redaguos Rita Rudaitytė iš Toronto ir Julija Adamonytė iš Montrealio. Praėjusiais mokslo metais "JŽ" redagavo Laima Beržinytė ir Danguolė Juozapavičiūtė. Joms dėkojame už atliktą darbą, o naujoms redaktorėms linkime sėkmės.

Lietuvos knygų rūmų knygų saugykla

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkojame visoms ponioms iš Delhi, Tillsonburgo, Hamiltono ir Londono apylinkių už tokį puikų mergvakarį ir brangias dovanas.

Esame laimingi, kad galėjome įsijungti į Jūsų nuoširdžią lietuvišką šeimą.

Dėkingi — **Iria ir Kastytis**

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti 769-5024, Toronte.

VASARNAMIS dviejų miegamųjų su baldais ir indais Victoria Harbour ant Georgian Bay kranto. Miestelio kanalizacija ir vanduo. Kaina $28,750. Skambinti tel. 1-705-538-2202 Jonui.

AUGŠTOS ŠILDYMO KAINOS! Šalta žiema, mes turime pūkus užkloti jums. Lietuvio b-vė parduoda pūkines antklodes (kaldras). Užsakyti tel. 787-8378 Toronte.

K. CIBAS atlieka visus staliaus darbus, taiso senus ir stato naujus namus už prieinamą kainą. Skambinti 534-3882 Toronte.

PARDUODAMA:

1. Erdvus vienaaugštis Mississaugoje, netoli Anapilio; gražus kiemas; maudymosi baseinas; norima kaina $89,000.

2. Gerame Oakvillės rajone — 3-jų gilus maudymosi baseinas. Prašoma $82,000, skambinti VACIUI ŽIŽIUI 232-1990 arba 233-3323 Prano Barausko Nekilnojamo Turto Pardavimo Įstaiga.

LIETUVIŠKA GĖLIŲ KRAUTUVĖ

savininkė V. SIMINKEVIČIENĖ. Įvairiomis progomis skambinti į "Petals Florist" tel. 537-9070, vakarais tel. 763-6256. Adresas: 1574 Bloor St. W., Toronto, Ont., prieš Lietuvių Namus. Pristatymas į ligonines, laidotuvių namus ir t.t. Savininkė yra prityrusi vestuvinių gėlių tvarkymo srityje.

CANDLELIGHT CATERERS

SAVININKAI J. S. BUBULIAI

Baliai, vestuvės, sužadėtuvės, parengimai namuose ir įstaigose. Skambinti pirmadieniais, antradieniais, trečiadieniais ir vakarais po 9 v.v. tel. 667-8280 arba 667-8260 Toronte.